

KLUBOWE

ŻYCIE

ANDRZEJA

POTOKA

KLUBOWE ŻYCIE ANDRZEJA POTOKA

35 MUZEUM
lat NIEPODLEGŁOŚCI

 Mazowsze.
serce Polski

*Klub studencki to punkt przecinania się ambicji twórczych naszego młodego pokolenia, pełnego niepoko-
jów i zwątpień, to miejsce w którym teatr, kabaret i piosenka muszą współistnieć z poszukiwaniem odpowiedzi
na najtrudniejsze pytania. Klub to także ludzie, którzy go tworzą, a których działalność nie pozostaje bez wpływu
na świadomość ich rówieśników. Wiąże się to z odpowiedzialnością za treści tego, co w naszych klubach prze-
kazujemy i tworzymy. Czas, w którym żyjemy i wydarzenia mu towarzyszące silniej niż dotychczas wymagają
od nas dojrzałości i nie pozwalają być obojętnymi wobec otaczających nas przemian. Powinno to znaleźć swój wyraz
w programie klubowym w postaci otwartego dialogu w sprawach najistotniejszych, konfrontacji postaw i poglądów.*

„Deklaracja programowa Klubu Studenckiego” przyjęta na IV Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich, Warszawa 6–8.III.1981 r.

KLUBOWE ŻYCIE ANDRZEJA POTOKA

Redakcja
Tadeusz Skoczek

Warszawa 2026

Seria wydawnicza
ZESZYTY DOKUMENTACYJNE

Spis treści

Tadeusz Skoczek	
<i>Kilka zdań wprowadzenia</i>	9
Antoni Dragan	
<i>Andrzej Potok - życie i działalność</i>	13
WSPOMNIENIA PRZYJACIÓŁ	
Waldemar Janda	
<i>Moja dobra pamięć o Andrzeju</i>	21
Jerzy Usarewicz	
<i>Andrzej Potok - działacz klubowy</i>	27
Jarosław Janowski-Smoliński	
<i>Potok wspomnień wg Jarka Janowskiego</i>	35

Janusz Andrzejowski	
<i>O „wujowaniu” Wuja Andrzeja Potoka</i>	51

STUDENCKI RUCH KLUBOWY W LATACH 70.

Rozmowa z przewodniczącym Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich Andrzejem Potokiem	73
--	----

Informacja o IV Ogólnopolskim Sejmiku Aktywu Klubowego, Warszawa 6-8.III.1981 r.	85
--	----

Referat sprawozdawczo-programowy ORKS wygłoszony przez przewodniczącego ORKS Andrzeja Potoka na IV Ogólnopolskim Sejmiku Aktywu Klubowego	87
---	----

Uchwała Programowa IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubowego	95
--	----

Deklaracja Programowa IV Ogólnopolskiego Sejmiku Ruchu Klubowego	99
--	----

Uchwała IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich w sprawach finansowych.....	101
---	-----

Statuty: Klubu Studenckiego, ŚRKS/URKSD, ORKS

Statut Klubu Studenckiego SZSP	105
--------------------------------------	-----

Statut Środowiskowej Rady Klubów Studenckich	108
--	-----

Statut Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich	115
---	-----

J. Janowski, A. Potok	
<i>Raport o stanie Klubów Studenckich w Polsce w roku 1980</i>	121

ORGANIZATOR I TWÓRCA

Jarosław Janowski-Smoliński	
<i>Giełdy Programowe Klubów Studenckich - Szkoła Scenarzystów i Akademia Animatorów</i>	149

Werdykt Jury Ogólnopolskiej Giełdy Programowej Klubów Młodzieżowych, Białystok, 21-23 maja 1976 r.	157
--	-----

**Programy i scenariusze Andrzej Potoka
nagrodzone na giełdzie w Białymstoku w 1976 r.**

„Słowo o Przyjacielu”	161
„Stanisław Wyspiański – droga do wielkości”	168
„Wieczory antyczne”	172
„Bank 220”	174
„Miasto moich studiów”	176

Teksty Andrzeja Potoka opublikowane w „Notatniku Klubowym”

Umarła klasa, czyli jubileusz klubu, którego nie ma	178
Niedźwiedź	190

NAGRODA IM. ANDRZEJA „WUJA” POTOKA

Janusz Gast

Regulamin nagrody im. Andrzeja „Wuja” Potoka	197
Lista laureatów Nagrody im. Andrzeja „Wuja” Potoka w latach 2006-2024	199

OCALONO OD ZNISZCZENIA I ZAPOMNIENIA

Piotr Wasilewski

<i>Skarby studenckiej kultury w Bibliotece Kraków – co udało się ocalić od zniszczenia?</i>	215
---	-----

Kultura studencka – książki i czasopisma, dokumenty życia społecznego.

Bibliografia zasobu Muzeum Niepodległości w Warszawie	227
--	------------

Indeks nazwisk	267
-----------------------------	------------

OBSZAR WOLNOŚCI TWÓRCZEJ
WYDAWNICTWA STUDENCKIE 1956-1989

 MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI

Tadeusz Skoczek*

Kilka zdań wprowadzenia

Muzeum Nieodległości w Warszawie realizuje od roku 2010 temat badawczy „Kultura studencka. Obszar wolności w PRL”. Wiele działań, naukowych sympozjów, wystaw zorganizowano w tym czasie w siedzibie głównej, w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów oraz w oddziale, Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, gdzie mieści się Biblioteka Naukowa. Tam też w tzw. kawiarence warszawskiej odbywały się spotkania w ramach cyklicznego Salonu Dobrej Książki im. Tadeusza Górnego, w Galerii Plakatu prezentowano dorobek studenckich twórców.

Upamiętnieniu postaci i dorobku Andrzeja Potoka miała także służyć inicjatywa niżej podpisanego, inicjującego powołanie nagrody Jego imienia. Patron nagrody, Andrzej „Wuj” Potok (1941–1999),

był człowiekiem nietuzinkowym. Student biologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i medycyny Akademii Medycznej w Krakowie. Współzałożyciel Krakowskiego Jazz Clubu „Helikon”, kierownik klubu „Nowy Żaczek”, inicjator wielu interesujących imprez studenckiej kultury i studenckiego ruchu klubowego. Współorganizator i przewodniczący Komitetów Organizacyjnych: Ogólnopolskiego Konkursu Klubów Studenckich o nagrodę „Czerwonej Róży”, Ogólnopolskich Festiwali Piosenek i Piosenkarzy Studenckich (obecnie Studencki Festiwal Piosenki), Konkursu Inicjatyw Kabaretów Studenckich KIKS – organizowanych przez Studenckie Centrum Kultury UJ „Rotunda”, a także wielu innych. Był też twórcą i prezesem Środowiskowej Rady Klubów Studenckich w Krakowie i Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich działającej przy ZSP w Warszawie. Współtwórca idei dokumentowania dorobku kultury studenckiej (wraz z Stanisławem Dziedzicem, Jerzym Łojko, Krzysztofem Magowskim, Markiem Koprowskim, Jerzym Serwińskim, Tadeuszem Skoczkiem, Jerzym Usarewiczem). Pełnił funkcję kierownika Ośrodka Dokumentacji Kultury Studenckiej przy Uniwersytecie Jagiellońskim, instytucji przejętej w 1982 roku od Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, ściślej od jego krakowskiej filii. Zgromadził ogromne archiwum studenckiej kultury oraz studenckiego czasopiśmiennictwa: „Notatnik Klubowy”, „Student”, Studencki Magazyn Filmowy „Powiększenie”, Biuletyn młodego jazzu „Notes Jazzowy”, „Kurier Festiwalowy” – kolejnych Festiwali Kultury Studentów PRL, gazety towarzyszącej kolejnym Międzynarodowym Festiwalom Filmów Krótkometrażowych (obecnie Krakowski Festiwal Filmowy).

Od 2010 roku organizowane były w Muzeum Niepodległości coroczne spotkania galowe związane z wręczeniem Nagrody im. Andrzeja Potoka, przejęte z lat poprzednich od prywatnych

organizatorów. Mniej więcej do połowy omawianego okresu główny ciężar spoczywał na Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego, założonej swego czasu przez Antoniego Dragana i Wiesława Klimczaka, kierowanej obecnie przez Krzysztofa Szamałka. Wiele wysiłku organizatorskiego stało się udziałem Janusza Gasta. Wyróżnienie przyznawane było osobom wywodzącym się z ruchu studenckiego, które w swojej działalności społecznej i zawodowej pozostały wierne ideom studenckiej kultury, kultywujące jej tradycje. Osobom przekazującym podstawowe wartości pokolenia, które odchodzi już w zapomnienie, artystom mającym już stałe miejsce w kulturze narodowej. Nagroda w środowisku animatorów i organizatorów studenckiej i narodowej kultury stała się niezwykle cennym wyróżnieniem.

Nagrodę im. Andrzeja Potoka do tej pory otrzymali: Janusz Gast, Jan Poprawa i Rafał Skąpski (2006); Jan Rodzeń, Tadeusz Skoczek (2007); Tadeusz Górny (2008); Ryszard Lechki, Krzysztof Magowski (2009); Grzegorz Gauden, Jerzy Usarewicz (2010); Edward Chudziński, Andrzej Głuc (2011); Jacek Juszczyk, Andrzej Donde, Zbigniew Mossakowski, Andrzej Śmigielski (2012), Piotr Bakal, Jerzy Fedak, Sławomir Rogowski (2013); Jerzy Karpiński, Krzysztof Mroziwicz, Andrzej Pawłowski (2014); Wojciech Hawryszuk, Bogusław Klimsa, Agnieszka Odorowicz, Wojciech Siwek, Lech Śliwonik, Marek Wójcicki (2015), Andrzej Domagalski, Wojciech Kaczorowski, Leszek Kwiatkowski, Bogusław Litwiniec, Wojciech Müller (2016); Andrzej Janeczko, Jacek Jaroszyk, Janusz Madej, Stanisław Szlezyngier, Paweł Żeromski (2017); Stefan Brzozowski, Waław Krupiński, Krzysztof Miklaszewski (2018); Chór Wujów – założony przez Andrzeja Potoka (2019); Maciej Dyląg, Krzysztof Olawski, Adam Radzikowski, Jan Wołek oraz Antoni Dragan, Wiesław Klimczak, Jerzy Kwiatek, Eugeniusz Mielcarek (2020); Waldemar Dąbrowski, Jarosław

Janowski, Tadeusz Pilat, Ryszard Pracz (2022); Grzegorz Bukala, Andrzej Leparski, Zbigniew Theus oraz Aleksander Kwaśniewski – specjalna nagroda honorowa (2023); Wojciech Dróżdż, Adam Ludwiczak, Michał Szandula, Zbigniew Wróbel (2024).

5 listopada 2024 roku, w 25-tą rocznicę śmierci Andrzeja Potoka odbyła się w Muzeum Niepodległości okolicznościowa konferencja. Wydawnictwo oprócz wystąpień z tej konferencji, osób które współpracowały z Andrzejem Potokiem, zawiera także wybrane dokumenty obrazujące działalność Andrzeja Potoka oraz teksty nagrodzonych scenariuszy imprez klubowych Jego autorstwa. Umieszczamy także wybrane teksty, których autorem, lub współautorem był Andrzej Potok.

Minęło już ćwierćwiecze od śmierci tej legendarnej postaci, nie żyje też wielu laureatów nagrody, kultura studencka i kluby studenckie w swojej historycznej formie już nie istnieją. Dalsze formy upamiętniania pamięci po specyficznej i wartościowej części działań artystycznych oraz intelektualnych przejmie zapewne krakowska Fundacja Andrzeja Potoka.

* Tadeusz Skoczek, absolwent UJ (polonistyka). W latach 1975–77 kierownik programowy klubu UJ „Nowy Żaczek” a od 1977 do 1981 kierownik programowy SCK UJ „Rotunda”. W latach 1978-81 członek Zarządu Środowiskowej Rady Klubów Studenckich w Krakowie, w latach 1981-83 wiceprzewodniczący Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich. Założyciel filii Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego w Krakowie. W latach 1983–85 z-ca red. naczelnego dwutygodnika „Student”, w latach 1985-90 redaktor naczelny tegoż dwutygodnika. W latach 1977–1990 autor bardzo wielu publikacji poświęconych różnym aspektom kultury studenckiej, pomysłodawca, inicjator i założyciel kilkunastu wydawnictw cyklicznych oraz serii wydawniczych poświęconych różnym obszarom kultury studenckiej.

Antoni Dragan*

Życie i działalność Andrzeja Potoka

Andrzej Potok urodził się w Krakowie 9 kwietnia 1941 roku i w tym mieście zmarł 3 października 1999 r. Pochowany jest na Cmentarzu Rakowickim. Całe, trwające tylko 58 lat, życie Andrzeja Potoka związane było z Krakowem. Tu mieszkał przy ul. Zwierzynieckiej. Nigdy też nie wyjeżdżał z Krakowa na dłużej. W 1955 roku ukończył naukę w Szkole Podstawowej nr 4 w Krakowie. Czasy licealne były dla Andrzeja początkiem, trwającej przez całe życie, fascynacji jazzem. W Jego przypadku można nawet powiedzieć, że ta młodzieńcza fascynacja jazzem miała dla niego prawdziwie formacyjny wpływ i to ona chyba zdecydowała o tym, kim potem został w dorosłym życiu. Momentami była pewnie dla Niego ważniejsza, niż nawet studiowanie medycyny

na Akademii Medycznej oraz biologii na Uniwersytecie Jagiellońskim, a późniejszym okresie także i historii. To przede wszystkim jazzowi poświęcił kilka młodszych lat swojego życia. I od jazzu zaczęła się także na początku lat 60. XX w. Jego wieloletnia działalność w krakowskim środowisku studenckim. Od przełomu lat 50/60 ubiegłego stulecia był jednym z animatorów legendarnego Krakowskiego Jazz Klubu, późniejszego Krakowskiego Jazz Klubu „HELIKON”. Klub miał oczywiście swoją pierwszą siedzibę w pobliżu miejsca zamieszkania Andrzeja w Krakowie, przy ul. Zwierzynieckiej. W późniejszych latach mieścił się na ul. św. Marka 15. Przez lata 60. Andrzej działał w Krakowskim Jazz Klubie. Był jego wiceprezesem, organizował Zaduszki Jazzowe w latach 1960–61. Był oczywiście także twórcą stałej działalności jazzowej w klubie Uniwersytetu Jagiellońskiego „Nowy Żaczek”, z którym w latach 1965-68 był związany jako przewodniczący Komisji Kultury RU ZSP i wiceprzewodniczący RU ZSP UJ d/s kultury. Był w tym okresie również wiceszefem Ogólnopolskiej Studenckiej Rady Jazzu. W podziękowaniu za tę działalność w 1992 roku, uhonorowany został przez krakowskie środowisko tradycjonalistów jazzowych Srebrną Gwiazdę Helikonu

Od połowy lat 60. do początku lat 80. XX w. miejscem szczególnie aktywnej działalności Andrzeja stały się kluby studenckie. W latach 1968-69 był kierownikiem artystycznym Studenckiego Teatru Dramatycznego UJ. Od 1969 do 1974 roku był kierownikiem programy klubu UJ „Nowy Żaczek”, laureata „Czerwonej Róży”, oraz kolejno szefem programu w klubie „Pod Jaszczurami” i kierownikiem klubu „Nawojka”. Od 1972 r. był członkiem Zarządu Środowiskowej Rady Klubów Studenckich w Krakowie, a w latach 1974–78 przewodniczącym tejże Rady. W latach 1974–77 był członkiem Prezydium

Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich (ORKS), a w latach 1978–79 wiceprzewodniczący ORKS. Od 1979 roku był przewodniczącym Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich Zarządu Głównego Socjalistycznego Związku Studentów Polskich (ZG SZSP). Był także w tym okresie członkiem Komisji Kultury ZG SZSP. Był laureatem Ogólnopolskich Giełd Programowych Klubów Studenckich w latach 1972 i 1976. Odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi, Złotym i Srebrnym Odznaczeniem im. J. Krasickiego, Złotą Odznaką SZSP, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, odznaką „Za pracę społeczną dla m. Krakowa”, medalem „Zasłużony dla Kultury Studenckiej” oraz odznaką „Zasłużony dla Studenckiego Ruchu Klubowego”. W życiu Andrzeja Potoka można wyróżnić trzy zasadnicze okresy i obszary aktywności: okres jazzowy, klubowy i okres dokumentacyjno-archiwalny.

Swoistym ukoronowaniem analitycznej i organizatorskiej działalności Andrzeja Potoka w obszarze ruchu klubowego był *Raport o stanie klubów studenckich w Polsce w roku 1980* publikowany w *Almanachu Ruchu Kulturalnego i Artystycznego SZSP 1977-1980*. Andrzej Potok był współautorem tego raportu, przygotował go wspólnie z Jarosławem Janowskim. „Raport..” w 12 rozdziałach zatytułowanych: *statystyka, czyli obraz zafałszowany; pod znakiem estrady, czyli co dominuje; dkf czy kino objazdowe; wieczór z dziennikiem; proza, wieczór autorski; plastyka na marginesie; teatr w klubie; centra górą; siła tradycji; nowe poszukiwania; o fizyczne istnienie; zarządzanie*, omawia najważniejsze problemy funkcjonowania środowiska klubowego na początku lat 80. W 1978 roku Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich pod Jego kierownictwem zainicjowała wydanie, wspólnie z klubem „Pod Jaszczurami”, kwartalnika „Notatnik Klubowy”. Publikowano w nim materiały szkoleniowe i teoretyczne studenckiego ruchu klubowego.

Należy także pamiętać, że Andrzej Potok był nie tylko autorem licznych dokumentów ruchu klubowego, raportów i tekstów publicystycznych. Był także autorem scenariuszy wielu programów nagradzanych na Ogólnopolskich Giełdach Programowych Klubów Studenckich w latach 1972 i 1976. Pod tym względem imponująco przedstawia się udział Andrzeja Potoka w Giełdzie zorganizowanej w Białymstoku, w maju 1976 r. Andrzej Potok na tej Giełdzie praktycznie „rozbił bank” z nagrodami. Jury przyznało Mu bowiem dwie nagrody główne za scenariusze, jedno wyróżnienie i zaleciło do realizacji w środowiskach dwa inne scenariusze. Scenariusz programu „Słowo o Przyjacielu” został nagrodzony „za atrakcyjną formę jak również bogatą w treści propozycję imprezy społeczno-politycznej”, a scenariusz pt. „Stanisław Wyspiański – droga do wielkości” nagrodzony został „za nowatorską propozycję edukacji kulturowej”. Ponadto Jury postanowiło wyróżnić program A. Potoka pt. „Wieczory antyczne” oraz wyróżnić i zalecić do realizacji w środowiskach pomysły(scenariusze) następujących akcji: „Bank 220” i „Miasto moich studiów”.

Andrzej Potok znakomicie odnalazł się również w roli dokumentalisty i archiwisty ruchu studenckiego. Na początku lat 80. XX wieku został pracownikiem krakowskiej filii Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego i Artystycznego. Filia krakowska była jedną z trzech filii, pozostałe działały w Gdańsku i w Katowicach/Sosnowcu. Ośrodek powołano w 1969, w Poznaniu, przy Klubie Studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza CICIBÓR. Krakowska filia Ośrodka działała w Krakowie najpierw dzięki życzliwości i zaradności Tadeusza Skoczka przy Klubie Rotunda. Wtedy też zaczęły się kontakty Andrzeja Potoka z tym ośrodkiem. Na początku stanu wojennego w 1982 r. Ośrodek

Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego dzięki zabiegom Leszka Wołoszuka i Tadeusza Skoczka oraz bardzo życzliwej postawie władz UJ w osobach profesorów: Franciszka Ziejki i Jana Błońskiego został „przygarnięty” przez Uniwersytet Jagielloński. Andrzej Potok został wówczas pracownikiem UJ, co w stanie wojennym miało ogromne praktyczne znaczenie. Po pewnym czasie Ośrodek powrócił do działalności w ramach ZSP jako samodzielna jednostka Komisji Kultury Rady Naczelnej Zrzeszenia Studentów Polskich i przejął pomieszczenia po dawnej Komisji Kultury Zarządu Krakowskiego SZSP wraz z jej archiwalną dokumentacją. W Ośrodku przechowywane były między innymi materiały archiwalne redakcji dwutygodnika „Student”, wychodzącego do 13 grudnia 1981 roku, potem zawieszono i rozwiązano w stanie wojennym. Na dokumentację gromadzoną w Ośrodku składały się przede wszystkim: plakaty, wydawnictwa, zdjęcia i różne dokumenty dotyczące określonych przedsięwzięć realizowanych w środowisku krakowskim przez Komisję Kultury od początku lat 70-tych ubiegłego stulecia. Były to np. dokumenty związane z organizacją Studenckiego Festiwalu Piosenki, Juwenaliów, czy Ogólnopolskich Przeglądów Grafiki Studenckiej i wielu, wielu innych przedsięwzięć.

Andrzej Potok znakomicie odnalazł się również w tej roli dokumentalisty i archiwisty ruchu studenckiego. Udało się mu zgromadzić w Ośrodku wiele bezcennych materiałów i dokumentów ilustrujących działalność studenckich organizacji ZSP i SZSP, przede wszystkim w kulturze, ale nie tylko. Także dokumentację związaną z wieloma innymi obszarami studenckiej aktywności. Ośrodek w strukturach ZSP dotrwał do początku lat 90. ubiegłego stulecia. Na początku nowej epoki Ośrodek przestał być niestety potrzebny ZSP, organizacji walczącej wtedy o utrzymanie się na powierzchni.

Brak finansów spowodował zamknięcie Ośrodka. Niestety nie zadbano o to, żeby zabezpieczyć całość zgromadzonych zbiorów. Andrzej Potok dożył czasów w których doświadczył tego wszystkiego, co dla twórcy i organizatora jest najgorsze, niemożliwości zadbania o zgromadzone zbiory. Żyjącym dniem bieżącym nie były one już potrzebne. A ci, którzy teraz decydowali o przyszłości nie chcieli pamiętać o przeszłości lub nie identyfikowali się z nią. Tylko dzięki determinacji kilkorga osób, przyjaciół Andrzeja Potoka, udało się uratować część z tych zgromadzonych zbiorów przed całkowitym zniszczeniem. Zgromadzone są w Bibliotece Kraków.

* Antoni Dragan, absolwent UJ (historia). W latach 1976–82 członek SZSP. W tym czasie m.in. wiceprzewodniczący RU SZSP UJ ds. nauki i ruchu naukowego (1980), a w latach 1980–82 członek Komitetu Wykonawczego RN SZSP ds. nauki. W latach 1982–1987 członek ZSP. W latach 1982–85 wiceprzewodniczący Rady Naczelnej ZSP ds. nauki, od 1985 (marzec) do 1987 (grudzień) przewodniczący Rady Naczelnej ZSP. Inicjator powołania w 1986 roku przez RN ZSP Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego, działającej w różnych formach organizacyjnych nieprzerwanie do chwili obecnej(2026).

WSPOMNIENIA PRZYJACIÓŁ

Jeśli chciał komuś coś ważnego powiedzieć zaczynał od słowa „Gościu”. Początkowo myślałem to taki typowy „krakus”. Ale szybko się przekonałem, że to prawdziwy krakowski inteligent. Wszyscy ciągle byli zabiegani, a On chętnie stawał się przewodnikiem po krakowskiej, nie tylko studenckiej kulturze. – Waldemar Janda

Waldemar Janda*

Moja dobra pamięć o Andrzeju

Dawno, dawno temu, bo przed prawie 50. laty w maju 1975 roku, zacząłem pracę w komisji kultury Zarządu Krakowskiego SZSP. Na Rynku Głównym 6, w biurze Studenckiego Centrum Kultury „Pod Jaszczurami”, gdzie mieściła się również komisja, spotkałem ludzi którzy wyróżniali się, każdy na swój sposób. Jurek Marczyński – szef Komisji Kultury – długie włosy, poszerzane džinsy i uśmiech na twarzy – radosny kontestator, myślałem, Tadeusz Pilat dyrektor SCK „Pod Jaszczurami” – marynarka w kratę, biała koszula, krawat, dobrze przycięte włosy i wąsy – prawie angielski dżentelmen.

Ale człowiekiem najbardziej innym, oryginalnym, był Andrzej Potok. Starszy, szczupły mężczyzna z wąsikami i nienaganną acz niegęstą fryzurą. Przy ważnych okazjach nosił ciemny garnitur,

nierzadko biała koszula z ciemnym wąskim krawatem, a na co dzień ciemny sweter, tzw. „serek”, i dżinsy z PDT-u**. W ręku papieros, czasem w cygarnicze. Na ramieniu teczka z dermy, a może skórzana, na ważne dokumenty... Jeśli chciał komuś coś ważnego powiedzieć zaczynał od słowa „Gościu”...

Początkowo myślałem to taki typowy „krakus”. Ale szybko się przekonałem, że to prawdziwy krakowski inteligent. Wszyscy ciągle byli zabiegani, a On chętnie stawał się przewodnikiem po krakowskiej, nie tylko studenckiej kulturze.

Zaczął działać w czasach, gdy w klubie Uniwersyteckim „Żaczek” sukcesy odnosił legendarny kabaret „Sowizdrzał”. Obywały się tam pierwsze *Spotkania z balladą* prowadzone przez Krzysztofa Maternę i Marka Pacułę. Grano wysmienity jazz, który Andrzej uwielbiał. Była połowa lat sześćdziesiątych.

Ojciec Andrzeja był znanym krakowskim lekarzem. Więc naturalne było, że studia zaczął na medycynie. Porzucił ją, a później również biologię. Niektórzy są przekonani, że skończył chemię. Ale fascynował się przede wszystkim kulturą studencką i historią Bizancjum.

Czy potem rzeczywiście rozpoczął studia doktoranckie w Uniwersytecie Łódzkim i nie skończył ich z powodu śmierci promotorki? Czy tylko o tym marzył! Nie wiem, ale historie o cesarzach, które opowiadał przy różnych okazjach były wspaniałe, jak z dobrego gangsterskiego filmu... Jego praca doktorska miała mieć tytuł: *Rola niższych służb pałacowych w cesarstwie bizantyjskim między IV a VI wiekiem*.

Do życia od systemów monarchiczno – autorytarnych wolał demokrację, którą w zrzeszeniu i związku starał się pielęgnować. Mówił o sobie, że jest angielskim liberałem, takim od Adama Smitha – tradycyjnym, a nie nowoczesnym.

Jako szef Środowiskowej Rady Klubów Studenckich w Krakowie przyczyniał się do sukcesów klubów w konkursie o nagrodę „Czerwonej Róży”.

W 1976 roku byłem świadkiem jak Go to cieszyło. Bezpośrednio z pociągu, przyszedł do pokoju w akademiku, w którym mieszkaliśmy z żoną Joanną i kilku miesięcznym synem Marcinem. Swoją legendarną torbę rzucił na podłogę. Omal nie trafił nią do wanienki pełnej wody po kąpanym synu. Gościu – mówił z wyraźną satysfakcją – rozbiliśmy bank. „Czerwoną Różę” dostały SCK „Pod Jaszczurami”, Pawła Szyguły i Jarosława Janowskiego, klub „Zaścianek”, Zbyszka Burdzego, a wyróżnienie dla najlepszego małego klubu w akademiku „Nawojka”, Ewy Marcinkówny. Wypiliśmy po kielichu za sukces. I już go nie było. Poszedł dalej dzielić się radosną nowiną.

Jesienią 1977 roku, kiedy dobiegał końca remont nowego lokalu Komisji Kultury prowadzony przez, mego poprzednika na funkcji przewodniczącego komisji, Janusza Gasta, polecono poczynić oszczędności. Z pięknie zaprojektowanych ciemno brązowych, wykonanych przez stolarza i wstawionych już mebli nie mogliśmy zrezygnować. Podjąłem decyzje o skreśleniu z listy zakupów lodówki, która miała być umieszczona w jednej z szafek. Zrobiłem to mimo ostrego sprzeciwu Andrzeja. Później, jeśli zdarzało się wypić kieliszeczek w biurze oświadczał wszystkim, iż pijemy ciepłą wódkę dzięki karygodnej decyzji nijakiego Jandy, który lodówkę skreślił z listy zakupów. Ciepła wódka i brak przepitki nie mieściły się w kulturze picia Andrzeja. Później z oszczędności w budżecie ŚRKS kupił tak potrzebną lodówkę.

„A jednak po nas coś zostanie” – z przekonaniem śpiewał Stefan Brzozowski wraz z „Czerwonym Tulipanem ” na Festiwalu Piosenki

Studenckiej. Tą wiarą kierował się być może też Andrzej tworząc krakowski Ośrodek Dokumentacji Studenckiego Ruchu Kulturalnego. Na pewno czynił to wzorem kolegów z Poznania – Jerzego Łojki i braci Magowskich. Połączył w ten sposób inicjatywę środowiska uniwersyteckiego, działała w Studenckim Centrum Kulturalnym UJ, od 1975 roku, krakowska filia poznańskiego ośrodka, tworzyli ją Jerzy Adamik, Marek Koprowski, Tadeusz Skoczek i inni. Podejrzewam też, że przerażała go nasza nonszalancja w sprawie dokumentów. Między innymi On też spowodował, że jednak po nas coś zostało.

Po działalności kulturalnej z kręgów Zrzeszenia i SZSP. Podczas Festiwalu Kultury Studentów „Poznań 78” jako szef organizował imprezy klubowe. Mieszkał w hotelu „Bazar” w apartamencie, w którym w 1918 przebywał Ignacy Jan Paderewski. Jego partnerem odpowiedzialnym za to co działo się w Centrum Kultury „Zamek” był Jarek Janowski.

– My teraz nie musimy nerwowo biegać, coś zrobić, bo dobrze przepracowaliśmy zimę – mawiał Andrzej. On też przyczynił się do tego, iż środowisko krakowskie obok wrocławskiego zostały wtedy uznane za najlepsze w działalności kulturalnej w Polsce.

W sierpniu 1978 roku grupa kolegów z Zarządu Krakowskiego SZSP oczekiwała w „Jaszczurach” na ekipę artystów i działaczy wracających z Festiwalu Młodzieży i Studentów w Hawanie. Czekało między innymi na „Słowianki”, „Skalnych”, „Old Metropolitan Band”, Marylę Rodowicz i innych. Samolot z Hawany do Warszawy był opóźniony i autokary z lotniska nie nadjeżdżały. Cóż było robić w jaszczurowej Małej Żyrafie? Małe piwko i narastająca ochota skłaniały do śpiewania. Właśnie wtedy przed czterdziestu sześciu laty narodził się Chór Wujów. Andrzej od początku był z chórem

śpiewając, ale też go recenzując i definiując. Wuj Potok spędził z nim 20 lat...

Już 25 lat nie ma go z nami, ale koleżeństwo i przyjaźń wówczas zadzierzgnięte do dziś nam towarzyszą. Co roku w październiku spotykamy się przy grobie, śpiewamy chóralną pieśń podstawową i wspominamy Wujka. Dobra pamięć o Andrzeju nas łączy...

* Waldemar Janda, reżyser i twórca programów telewizyjnych, były przew. Komisji Kultury ZK i przewodniczący Zarządu Krakowskiego SZSP, były red. naczelny dwutygodnika „Student”

** PDT, istniały w okresie PRL, Powszechne Domy Towarowe (PDT, PeDeTe, Pe-det), państwowe przedsiębiorstwo handlowe założone w 1947, powołano w okresie tzw. „bitwy o handel”, sklepy te w założeniu miały konkurować ze sklepami prywatnymi, tworzone były w większych miastach i miały oferować towary niedostępne w innych sklepach.

ALMANACH
ruchu kulturalnego
i artystycznego

SZSP 1977
-1980

Jerzy Usarewicz*

Andrzej Potok – działacz klubowy

Zanim przejdę do przekazania, co Andrzej robił, zrobił, dla ruchu klubów studenckich, przedstawię pokrótce środowisko, w którym działał, czyli środowisko klubowe.

Kluby studenckie w Polsce były, można powiedzieć, ewenementem na skalę światową. Na Zachodzie ich nie potrzebowano, bo możliwości zapewnienia rozrywki, czy też spotkania się w innych celach przez studentów, były realizowane inaczej, i nie potrzebowały specjalnych rozwiązań wyłącznie dla środowiska studenckiego. W tzw. bloku wschodnim kontrola społeczeństwa była dużo większa, i nie dopuszczano do zbytniego luzu również w działaniach kulturalnych, które zawsze były sterowane i kontrolowane odgórnie. U nas zaś, czy to była jakaś założona strategia,

czy po prostu tak wyszło, na zasadzie machnięcia ręką, ale nasz tzw. reżim, sprawiający kontrolę nad państwem i społeczeństwem, stworzył bańkę, przestrzeń, gdzie można było więcęj.

Środowisko studenckie. Tu można było sobie pozwolić na rozluźnienie rygorów. Dlaczego? Postaram się przedstawić pewną hipotezę. Po pierwsze przez płynność i tymczasowość środowiska. Studentem się było przez 4 lata, potem szło do pracy, zakładało rodzinę. Nie mogły powstawać długotrwałe, w sensie ciągłości personalnej, związki i przedsięwzięcia, z samej istoty przejściowości okresu studenckości. A więc tu dano pewien luz: niech się bawią, bo i tak za chwilę pójdą gdzie indziej, budować socjalizm. Trudno też nie zauważyć, że lekkie poluzowanie było wentylem dla młodych ludzi, którym, wynikające z ich aspiracji intelektualnych, dawało możliwość „wypalenia się” w pewnych liberalnych ideach, a w końcu skutkowało ich ustabilizowaniem, oczywiście w konkretnych realnego socjalizmu.

Skupmy się na klubach. Bądźmy szczerzy, stworzenie klubu w wielu przypadkach była to chęć zapewnienia sobie rozrywki, oderwania od szarego życia, kieratu nauki. Gdy przyszedłem do klubu wydziałowego w latach 70. to naszym pierwszym celem było stworzenie dyskoteki. I nie ma się co dziwić. Nie było wtedy miejsc, gdzie młodzi ludzie mogli spędzać miło czas, te dansingi, kawiarnie, nie były dla nas. Klub studencki był drugim domem, miejscem, gdzie byliśmy u siebie.

W środowisku klubowym Andrzej działał oczywiście wcześniej ode mnie, był przecież dużo starszy. Z doświadczeniem organizacji jazzowych koncertów, imprez estradowych, znalazł się w klubach „Nowy Żaczek”, „Nawojka” i „Pod Jaszczurami”, a później służył swą wiedzą, jak prowadzić klub, w krakowskiej Środowiskowej Radzie

Klubów. Już nie były to tylko dyskoteki, w klubach działały zespoły teatralne, muzyczne, rozwijały się kluby dyskusyjne, filmowe. Nie mnie jednak podsumowywać działania Andrzeja w środowisku krakowskim, najsilniejszym w Polsce, 20 klubów na 5 uczelniach, choć w Krakowie bywałem często.

Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich (ORKS) funkcjonowała jako organizacja w systemie, który wszystko ubierał w formy mające podlegać łatwemu odgórnemu zarządzaniu i kontroli. Ale ORKS była demokratyczna, a więc tworzona oddolnie, przez przedstawicieli konkretnych klubów, i miała pewną swobodę działania i decyzji. Co dwa lata odbywały się Sejmiki ORKS, określające pewne zarysy programowe, a przynajmniej starające się je zasugerować gremiom kierowniczym klubów, ale ich działacze i tak robili co chcieli, na ile dziekan/rektor pozwalał. A także wybierały te Sejmiki władze, mając tu niezależność. Na codzień organem wykonawczym było Prezydium ORKS-u, i tu miał Andrzej Potok silną pozycję, siłą krakowskich klubów, uczelnianych, „Nowego Żaczka”, „Rotundy” oraz „Jaszczurów”, przeżywających swe złote lata. W Prezydium był od 1974 roku, wice przewodniczącym od 1978. Nic dziwnego, że namawiano go w 1979 do objęcia stanowiska szefa ORKS-u po przeminięciu kadencji ówczesnego przewodniczącego. Niemniej w centrali, w Zarządzie Głównym SZSP, postanowiono, aby został nim były szef Komisji Kultury Politechniki Warszawskiej, M.C. Nie był to zły wybór; były kierownik klubu „Amplitron”, który potężnie rozbudował, później zawiadował jednym z najsilniejszych studenckich środowisk kulturalnych, z „Rivierą-Remontem” i „Stodołą”, i prawie dwudziestoma klubami wydziałowymi i w akademikach. Sejmik odbywał się w marcu 1979 w Krakowie. W przeddzień głosowania, z poczuciem lojalności

wobec kolegi jeszcze z klubu wydziałowego, ruszyłem, z teczką z 3 flaszkami, w agitację przedwyborczą po hotelu zakwaterowania delegatów. Koledzy przez grzeczność nie odmawiali, ale jednoznacznie opowiadali się za oddaniem głosu na Andrzeja. Po tym fiasku przekonywania zawitałem do pokoju, gdzie gościł Potok, oświadczyłem, że nie będę kopał się z koniem i popieram jego kandydaturę. Przyjął to ze zrozumieniem, po czym wykończyliśmy zasoby agitacyjne.

Dwoma najważniejszymi przedsięwzięciami ORKS-u były Konkurs „Czerwonej Róży” o miano najlepszego klubu studenckiego oraz Gięlda Programowa Klubów Studenckich. Imprezy potężne organizacyjnie, na prezentacje zjeżdżała się ponad setka klubowiczów, a i pochwalić się wtedy było czym. Andrzej wszystko to ogarniał, a oprócz tego, z jego inicjatywy, i udziałem, powstały wydawnictwa przedstawiające najlepsze pomysły na imprezy klubowe, i wydawany był „Notatnik Klubowy”, poświęcony klubom i ich działalności. Sam Andrzej również, nieco wcześniej, przedstawiał swe pomysły, był laureatem II nagrody Gięldy w 1976 r. Z pewną taką nieśmiałością wspomnę tylko o tej proponowanej imprezie zatytułowanej „Słowo o przyjacielu”, nie ze względu na jakieś intymne zwierzenia, przyjaciół Andrzej miał wielu.. no może wreszcie wykrztuszę podtytuł „...dni ZSRR, przegląd dorobku narodów Związku Radzieckiego”. Każdy, kto znał ówczesne realia, wie, że był to pomysł na podbudowanie działalności klubowej inwestycyjnie i wspomóżenie finansowe działaczy przy organizacji imprezy, a nie wyraz poparcia dla obowiązującej ideologii.

Wracając do spraw administracyjnych. Prezydium ORKS spotykało się co miesiąc, objeżdżając środowiska w dwudniowych sesjach, co dawało możliwość z zapoznaniem się z „terenem”, czasami

na bardzo luźnych zasadach. Ale anegdoty zostawmy sobie na spotkanie przy kieliszku wina, mogę tylko powiedzieć, że grono „oerkaesowskie” było bardzo zgrane, co było również wielką zasługą Andrzeja, który z jednej strony potrafił nas zdyscyplinować i zmotywować do pracy, a jednocześnie tworzył atmosferę luzu, pełnego humoru, gdy przychodził na to czas. Przy ORKS działała także Rada Programowa, powoływano jury Giełdy Programowej i do oceny w konkursie „Czerwonej Róży”, złożone z osób fachowych i cieszących się autorytetem.

Kadencję przewodniczącego ORKS Potok zakończył w 1981 roku. Mając świadomość, z doświadczenia, jaki jest ogrom pracy przy działaniach, które on zainicjował i zaprojektował, wywalczył dla następnego przewodniczącego ORKS etat w Komisji Kultury. Zaproponował mnie na tę funkcję, a ja uwzględnivszy moje dalsze możliwości zawodowe jako inżyniera, po przerwie w postaci rocznej służby wojskowej, zgodziłem się, a po rekomendacji Andrzeja zostałem wybrany. Na zastępcę zaproponował krakowianina, Tadeusza Skoczka.

Jak wiadomo, Andrzej poświęcił się później działalności wydawniczej i dokumentacyjnej. O Ośrodku Dokumentacji niech powie kto inny, ja tylko przypomnę, że był jednym z inicjatorów wydawania „Notatnika klubowego”, w którym oczywiście także pisywał, przedstawiając swoją wizję ruchu klubowego. W zachowanych artykułach „Notatnika Klubowego” i w „Almanachu kultury studenckiej” możemy tylko wrywkowo prześledzić, co sądził Andrzej o kondycji klubów i jakie widzi szanse na ich rozwój.

Raport o stanie klubów studenckich w Polsce w roku 1980, pisany wspólnie z Jarkiem Janowskim, nie jest laurką. Z nominalnej liczby 250 klubów autorzy zaledwie 30% uznają za coś więcej niż świetlice

na okazyjne potańcówki. W większości z nich prowadzi się głównie działalność estradową, co nie dziwi, bowiem kluby przede wszystkim miały jednak służyć rozrywce. Martwiła jednak tendencja spadkowa jazzu. Nienajgorzej wyglądała twórczość piosenkarska, ale coraz mniej widziało się nowych, wyrosłych w klubach wykonawców o dobrym poziomie. Teatr studencki zaczął funkcjonować, tam gdzie tylko mógł, obok klubów, ale też trudno się dziwić, gdyż ciężko ze spektaklami współdzielić się zasobami lokalowymi. Ogólna tendencja była taka, że coraz mniej jest twórczości własnej, a więcej impresaryjnej. Zaczynają dominować centra klubowe, a te w coraz mniejszym stopniu stawiają na tworzenie własnego środowiska twórczego.

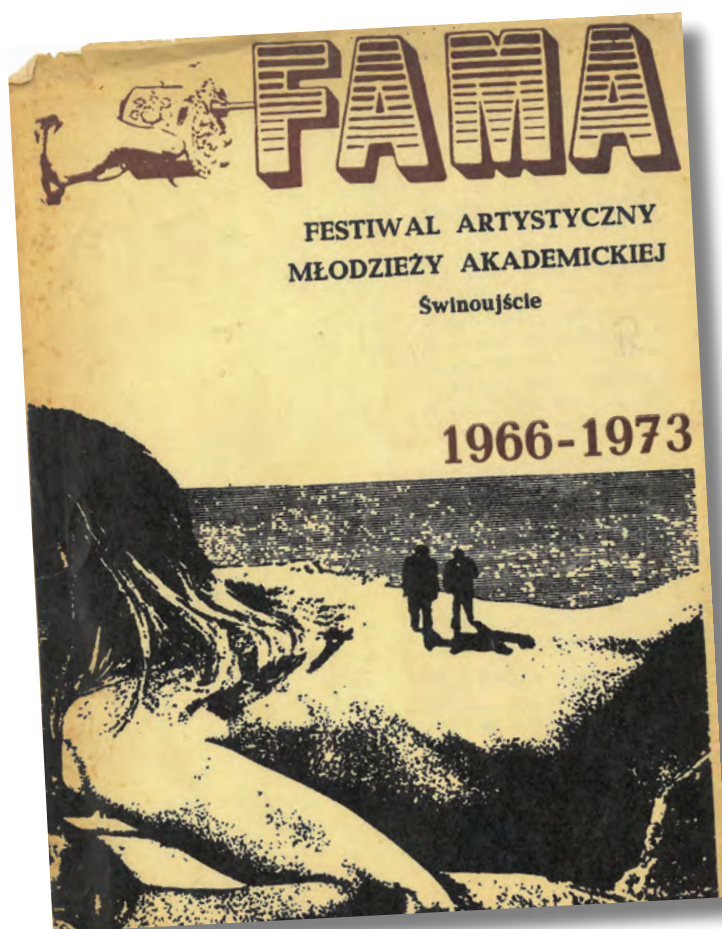
W artykule „Umarła klasa czyli JUBILEUSZ KLUBU, którego nie ma” opisuje obchody 25-lecia klubu „Nowy Żaczek”, które współorganizował w 1981 roku. Podsumowując: obchody wypadły wspaniale, dzięki inicjatywie dawnych działaczy i wsparciu wywodzących się z klubu artystów, klub przed obchodami był zamknięty, po obchodach również.

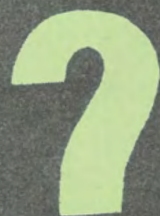
W artykule „Niedźwiedź” z 10 numeru „Notatnika” przedstawia powstanie „Alma-Artu” i nadzieje z tym związane. Nie jest malkontentem, ale jest zawiedziony ślamazarnością biurokratyczną, i wymienia po kolei, w punktach: 1. brak aktywu, ludzi do obsadzenia funkcji, 2. brak zasobów – nie ma artystów mogących występować pod szyldem „A-A”, 3. brak zaplecza wydawniczego, fonograficznego, gastronomicznego itd, itd. Jego wniosek jest taki, że został stracony rok, a nic nie zostało zrobione. Jak wiemy, „Alma Art” rozwinął skrzydła, ale opinii Andrzeja na ten temat już nie znamy.

I to tyle w skrócie, który zresztą trudno byłoby mi rozwinąć, bo minęło prawie 50 lat od tamtych czasów, pamięć nie ta, a zapisy

tamtych czasów, które Andrzej gromadził Ośrodku Dokumentacji Kultury Studenckiej, zaginęły wraz z jego odejściem, a przynajmniej mnie nic o nich nie wiadomo.

* Jerzy Usarewicz, były przewodniczący Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich w latach 80. XX w.

**Tadeusz
Skoczek**

KULTURA STUDENCKA

**mit
i rzeczywistość**

P T O K

wg Jarka Janowskiego

W S P O M N I E Ń

Andrzej Potok był osobowością wyrazistą i specyficzną. Pozornie lekki dziwak miał własne postrzeganie rzeczywistości, ale jednocześnie potrafił się skoncentrować i skupić na pracy.

Nie lubił jak mu zwracano głowę byle czym, stąd jego ulubionym powiedzeniem było:

– Zaraz zaraz – wyjdę na taras...

Co ni mniej ni więcej oznaczało; nie pali się, nie zwracajcie mi głowy głupotami, robię coś ważnego.

Spośród kilku opowieści Andrzeja z cyklu „Moja Czarna Afryka” jeszcze jedna historyjka z akademika ŻACZEK. Mieszkał tam murzyn JOHN – rozrabiaka i chuligan, niemal dwumetrowy gigant, który tworzył widowiska na miarę współczesnego MMA oraz jego przeciwieństwo – mały drobny Josef, kujon i cichy gość.

Schody między piętrami, na galerii zbiera się widownia, JOHN rozparty blokuje całe schody, a z dołu zmierza w jego stronę Josef, ze stosem książek i zeszytów pod pachą.

Wszyscy czekają – aż JOHN mu przywali, ten jednak usmiecva się do widzów i mówi:

– Patrzcie go, ale Murzyn!!!

Druga połowa lat siedemdziesiątych charakteryzowała się coraz licześniejszymi studentami z Czarnej Afryki. Tacy też studiowali na Uniwersytecie Jagiellońskim. To były czasy, gdy jedynym pociągiem do stolicy – był ekspres przez Kielce i Radom pokonujący trasę o godzinę dłużej niż słynna „torpeda” z międzywojnia, czyli około 5 godzin.

Jadąc na spotkanie ORKS do Warszawy Andrzej spotkał studentów z UJ, którzy jechali na pierwszy Kongres Studentów Afrykańskich w Polsce. Trzeba trafić, odbywał się on, podobnie jak spotkanie klubów, w „RIVIERZE – REMONT”.

Po przyjaznym piwku w pociągu koledzy ze studiów i Żaczka namówili Andrzeja: moja mieć czas, moja pójść z nami, moja zobaczyć jak my obradujemy. „Moja” poszła.

Byli nieco spóźnieni i akurat przemawiał Etiopczyk z Politechniki Gliwickiej. To co mówił naszym „krakowskim” Afrykańczykom wyraźnie się nie podobało. Jeden z nich natychmiast zgłosił się do polemiki, a że tradycja nakazywała zacząć po polsku, tak też uczynił, mówiąc, a wręcz wykrzykując:

– Nie będą nam tu Ślaziacy dyktować !!!

Andrzeja zawsze pasjonowała historia Bizancjum. Na jej bazie tworzył mity, jakoby w Łodzi obronił magisterium, był moment, kiedy miał to być nawet doktorat. Nas bawił opowieściami o cesarzach bizantyjskich, oraz wyszukanych rodzajach tortur i śmierci jakie stosowali.

Najlepiej zapamiętałem opowieść o poprzedniku VLADA PALOWNIKA, który namiętnie u bram miasta nabijał delikwentów na pal.

Zgłosił się doń mnich, który nie zgłaszał zastrzeżeń co do metody i zasadności, ale narzekał na ogromny smród gnijących ciał. Cesarz zadość uczynił jego prośbie i wspaniałomyślnie nabił mnicha na pal dwa razy dłuższy, żeby był ponad smrodem...

Andrzej był nie tylko biernym kibicem sportu. Jako chłopak ze Zwierzynieckiej najbliżej miał na boisko Cracovii i jej kibicował. Brał udział w „jaszczurowych” meczach piłki nożnej i nie stronił od biegania po boisku.

Kiedyś w domu pokazał mi swoje zdjęcie w stroju hokejowym bramkarza pasów i stwierdził, że grał jako bramkarz w juniorach tej drużyny.

Wierzyć trzeba, bo Andrzejowi się wierzyło...

Ambicją każdego przyjaciela i kolegi Andrzeja było zdobycie tablicy ze słowem „Potok” w nazwie. W małych wioskach szerzył się wandalizm drogowy, powyrywane i poodkręcane nazwy miejscowości.

Andrzej nie był z tych stosów blachy specjalnie zadowolony – do momentu przywiezienia tablicy z nazwą POTOK KRÓLEWSKI. Zawisała ona dumnie nad łóżkiem „wuja”, z czasem uzupełniona innymi.

Była to działalność niebezpieczna o czym przekonał się Waldek Janda przydybany przez patrol milicji na odkręcaniu kolejnej tabliczki z „potokiem” w nazwie.

Chcieli go aresztować za wandalizm, ale po opowieściach, w których Potok osiągnął nawet tytułu profesora – odpuścili pod warunkiem, że przestępca przykręci tablicę z powrotem, co nie było łatwe. Jego walkę tępym scyzorykiem z głośnym śmiechem obserwował radiowóz.

Alkohol, to także był mit tamtych lat. Andrzej nie stronił, ale kiedyś lansował twierdzenie, że jeżeli wódka w jakikolwiek sposób przeszkodzi ci w pracy, to znaczy, że jesteś alkoholikiem.

Przejąłem je od wuja i pamiętam, że na wielu spotkaniach najbardziej szalony był pierwszy wieczór, ale ważne, by na spotkaniu nazajutrz być gotowym do pracy.

Z Andrzejem zawsze byliśmy, często jako jedyni.

Wśród „wujowych” legend, krążyła i taka, że w którymś ze śląskich klubów rozegrano nieoficjalne mistrzostwa Polski w picciu, w których Andrzej zwyciężył, bo jako jedyny utrzymał się nad stołem.

Ponoć zaczepił kurtkę o krzesło...

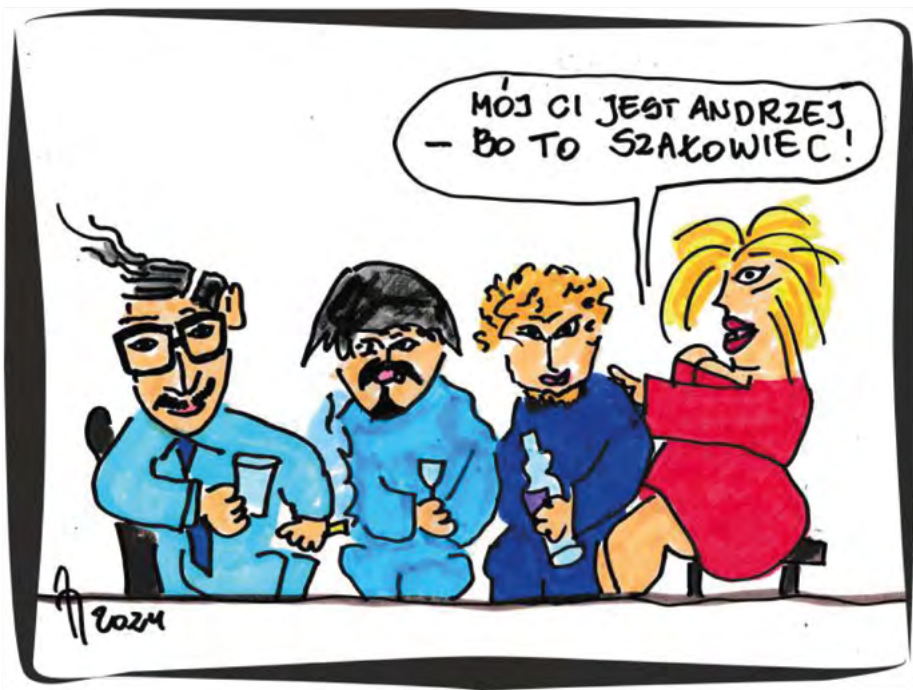

Znajomość Warszawy po koniec lat 70-tych, nie była naszą silną stroną. Wówczas najlepszym punktem orientacyjnym był Pałac Kultury i Nauki. Jego iglica kierowała nas na ranne i wieczorne pociągi ze świeżo oddanego do użytku Dworca Centralnego.

Iglica PKiN była jak latarnia morska, szczególnie dla Hotelu EUROPEJSKIEGO, „Domu Chłopa” czy „Grand Hotelu” na Kruczej. Chyba, że była mgła. Wtedy byliśmy zdezorientowani, raz wylądowaliśmy pod INTRACO, innym razem na Starym Mieście.

Ta zgroza zakończyła się, gdy przenieśliśmy się do stolicy i zamieszkałem 250 metrów od Dworca Centralnego na placu Grzybowskiem.

Wówczas odwiedzali mnie wszyscy Krakusi łącznie z „wujem”.

W tamtych czasach najważniejsza była integracja totalna. Znaliśmy kierowców polewaczek (tania taxi), meliniarzy (sklepy nocne z alkoholem), czy nocne turystki z Plantów (damy do towarzystwa).

Pewnego dnia z inicjatywy Krzysia Jasińskiego, Waldka Jandy i Andrzeja – do komisji kultury na II piętrze zaproszono znane twarze folkloru miejskiego: matkę i córkę z okolic rynku. Sprzedawały sznurowadła i co się da. Po dwóch godzinach towarzyskiej imprezy padło sakramentalne pytanie do młodszej z dwóch kobiet: – a który z nas Ci się najbardziej podoba? Dziewczyna bez wahania wskazała Andrzeja Potoka. Chór urażonych zapytał: – dlaczego?

Padła odpowiedź:

– Bo on jakiś taki szakowiec...

Mszana Dolna. Oczekiwanie na autokar po trzydniowym spotkaniu krakowskich klubów studenckich. Andrzej Potok dostojnie sączy piwo. Parę przedwczorajszych osób, lekko czerstwych. Pojawia się (niestety już nie żyjąca) legenda Salonu Melpomeny,

Teatru Groteska i Teatru „Rabcio” – Ewa Marcinkówna.

Duża kobieta, przeciąga się leniwie przed stołem i rzuca charakterystycznie nie owijając w bawełnę:

– Łać mi się chce

Zbigniew Burdzy – szef „ZAŚCIANKA”, który przysnął ze szklanką w dłoni, nie otwierającoczu wysuwa rękę ze szklanką i mówi:

– Nalej mi !!!

Andrzej miał poczucie humoru i z rzadka wpadał w szał. Ale kiedyś głupim żartem wyprowadziłem go z równowagi. Było bardzo zimno i „Wuj” się przeziębił.

W nocy doszło do tego zapalenie krtani i Jędrzek mówił szeptem. Gdy tylko się o tym dowiedziałem – już rano, ruszyłem do pokoju Andrzeja, zapukałem i od progu powiedziałem szeptem: Andrzej, nie wiem co się stało, głos mi odebrało!

Boże jak się wkurwił na ten głupi żart, rzucił we mnie książką: uniósł się na rękach

I z szeptu przechodząc we wrzask ryknął:

– spier...j!!!

Andrzej był moim mentorem. To on wyciągnął mnie z klubu „Bakałarz” i dzięki niemu trafiłem do „Jaszczurów”. To on znalazł kasę na wydawanie „NOTATNIKA KLUBOWEGO”, którego udało mi się zredagować sześć numerów. Nasza przyjaźń była szorstka, ale spontaniczna.

Odwiedzał mnie na Placu Grzybowskim, tuż obok dworca i na naszych 18 metrach kwadratowych rozkładaliśmy się w łazience (w pokoju mała córka Natalia) gdzie bankietowaliśmy w najlepsze. Andrzej siadał na poduszkach od narożnika w wannie, ja na kiblu, a moja żona Zosia dostarczała kanapki zrobione we wnęce kuchennej vis a vis. Dało się pogadać, wypić co nieco i oplotkować znajomych.

Liczyło się to o czym rozmawiamy, a nie gdzie i jak...

Nr 1

21

**STUDENCKI
FESTIWAL
PIOSENKI
KRAKOW '85**

ZSP

GAZETA FESTIWALOWA

15 V 1985 r.

BIULETYN INFORMACYJNY STUDENCKIEGO FESTIWALU PIOSENKI

CENA 20 zł

Janusz Andrzejowski*

**„O „wujowaniu” Wuja Andrzeja Potoka
i dlaczego 25 lat po Jego Odejściu
szczególnie odczuwamy brak
- zarówno samego Andrzeja Potoka,
jak i Jego „wujowania”**

Andrzej Potok urodzony 9 kwietnia 1941 roku w Krakowie, od początku swoich młodzięcych lat był związany ze środowiskiem artystycznym jazzowym i studenckim. Na przełomie lat 50/60 ubiegłego stulecia był jednym z animatorów legendarnego Krakowskiego Jazz Klubu (KJK) , późniejszego „Helikonu”. Miał on swoją pierwotną siedzibę w pobliżu miejsca zamieszkania Andrzeja Potoka tj. na ul. Zwierzynieckiej, a później na ul. Marka. To tutaj zaczynały swoje artystyczne życie Krzysztof Komeda, Andrzej Kurylewicz, Wanda Warska, Andrzej Trzaskowski, Zbigniew Raj, Jan Ptaszyn Wróblewski, Adam Matyszkowicz (Makowicz), Tomasz Stańko, Andrzej Dąbrowski i wielu innych. W tym okresie było to radosne, nie do końca zorganizowane działanie. Dopiero obecność

Jana Byrczka i Lucjana Kaszyckiego nadało tym przedsięwzięciom bardziej zorganizowany wymiar, zwieńczony powstaniem Polskiej Federacji Jazzowej czy później Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego. Ale to już było poza bezpośrednim udziałem bohatera naszej historii.

Na przełomie lat 50/60 ubiegłego stulecia Andrzej Potok jako syn lekarza rozpoczął studiowanie medycyny i biologii w Uniwersytecie Jagiellońskim, a później historii w Uniwersytecie Łódzkim – gdzie też odbył studia doktoranckie. Podczas tego studiowania związał się z powstałym w 1956 roku z najstarszym w Polsce klubem studenckim „Żaczek”, czy później, otwartym nieopodal „Nowym Żaczkiem” – przy Domu Studenckim o tej samej nazwie. Andrzej Potok animował działalność koncertową jazzową w tych klubach, a potem wziął odpowiedzialność za działalność programową tego ostatniego klubu. Jego działalność w zakresie jazzu była dostrzeżona na tyle, że został członkiem Rady ds. jazzu przy Komisji Kultury Zrzeszenia Studentów Polskich (ZSP).

W późniejszym okresie Andrzej Potok był wiernym uczestnikiem różnych imprez jazzowych zwłaszcza w Klubie „Pod Jaszczurami”. Sam byłem świadkiem kiedy w roku 1984 wspólnie z Andrzejem Kubą Florkiem dyskutowaliśmy o możliwości realizacji Jego pomysłu Festiwalu Małej Formy Jazzowej „Solo-Duo-Trio” (przeniesieniu z SCK UJ „Rotunda”), wówczas „Wuj” Potok przysłuchujący się rozmowie paroma celnymi uwagami pozwolił nam mocno pójść do przodu z myśleniem o realności tego przedsięwzięcia.

Andrzej Potok przez wiele lat przyjaźnił się z założycielami zespołu „Old Metropolitan Band” tj. z Andrzejem Jakóbcem, Ryszardem Kopciuchem-Maturskim oraz Tadeuszem Ofertą. Ci kiedy „Wuj” Potok został pozbawiony pracy w Ośrodku Dokumentacji

i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego – powierzyli Mu funkcję menedżera Zespołu.

3 października 1999 roku Wuj Andrzej Potok odszedł po ciężkiej chorobie... Pożegnaliśmy Go godnie i tłumnie na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. A kiedy wybierał się w ostatnią drogę na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie, towarzyszył Mu zespół „Old Metropolitan Band” grający standard Luisa Armstronga „St. James Infirmary” (w polskiej wersji z 1968 roku Macieja Kosowskiego z tekstem Macieja Zembatego „Szpital Św. Jakuba”), który był tak bardzo lubiany przez Wuję, że wymógł jego wykonanie na swoim pogrzebie. Oczywiście wzbudziło to zgorszenie szacownych matron krakowskich obecnych przypadkowo w tym miejscu, ale dla nas była to oczywista pointa tego Spotkania. Mowę nad grobem wygłosił również na wyraźne życzenie Wuja Potoka – Leszek Wołosiuk, z którym znał się z „Żaczka” od ponad 20 lat i który towarzyszył Mu do końca Jego dni.

W okresie Jego funkcjonowania w klubie „Żaczek” oprócz działalności jazzowej bardzo się zaangażował w tworzenie zdarzeń literackich i teatralnych m.in. powstała Grup Twórcza UJ „Sowizdrzał”, czy później teatrzyk „Hefajstos”. Przyjaźnił się ze znakomitymi twórcami kultury studenckiej, później narodowej: Wincentym Faberem, Leszkiem Aleksandrem Moczulskim, Tadeuszem Śliwakiem, Adamem Makowiczem, Andrzejem Zaryckim, Andrzejem Korwin-Piotrowskim, Zbigniewem Paletą, Hanną Podkanowicz, Leszkiem Długoszem i wieloma innymi. Zresztą te pierwsze artystyczne sukcesy przyciągnęły innych organizatorów, którzy przejęli wielu z tych twórców na swoje sceny np. „Piwnica Pod Baranami” czy klub „Pod Jaszczurami”.

Jego słabość do piosenki studenckiej pozwoliła w 1983 roku wznowić Studencki Festiwal Piosenki (SFP). Skutecznie namówił

wielu swoich starszych kolegów np. Macieja Gurgula, Wojciecha Jeżyka, Andrzeja Mleczkę, Wawrzyńca Sawickiego, Marka Grabowskiego (Dzięcioła) i paru innych by zajęli się wznowieniem tego tradycyjnego, 19 już Festiwalu.

Warto tutaj przypomnieć o powstaniu i realizacji w tym czasie z inicjatywy Marka Pacuły i Krzysztofa Materny „Spotkań z balladą” jako imprezy klubowej w tzw. starym „Żaczku” i audycji radiowych w mieszczącym się w DS. „Żaczek” Studenckim Studio Radiowym UJ „Alma Radio”. Dopiero później powstał na tej bazie program telewizyjny z udziałem studentów polonistyki UJ Jerzego Stuhra i Bogusława Sobczuka.

W swoich wspomnieniach Ryszard Markiewicz przybliżył mało znane epizody z działalności Andrzeja „Wuja” Potoka w okresie sprawowania funkcji Przewodniczącego Komisji Kultury Rady Uczelnianej Uniwersytetu Jagiellońskiego jako animatora teatrów studenckich..., ba zdarzył się tam również „Wujowi” epizod aktorski... W 1967 roku zorganizowali wspólnie z Emilem Orzechowskim, Ryszardem Markiewiczem i Andrzejem Kucharzem przegląd krakowskich teatrów studenckich. Wystąpili m.in. „Studencki Teatr Uwaga” (późniejszy STU), kabaret „Anawa”, Koło Recytatorskie i Teatrzyk Piosenki „Sowizdrzał”, Kabaret „Morda” Henryka Cyganika.

Wracając znowu do połowy lat 60. ubiegłego stulecia – Andrzej Potok przeniósł się ze swoją aktywnością do Rynku Głównego do Klubu „Pod Jaszczurami”, do Środowiskowej Rady Klubów Studenckich oraz Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich, w których wślawił się w późniejszym okresie wieloma pomysłami programowymi np. Giełdy Programowe o „Laur Czerwonej Róży”, czy rozwinięciem bardzo ciekawej działalności wydawniczej, w której istotną rolę odegrał Tadeusz Skoczek. To wtedy z Ich inicjatywy powstał

„Notatnik Klubowy” , Studencki Magazyn Filmowy „Powiększenie” i Biuletyn Młodego Jazzu „Notes Jazzowy”, a także monografie „Teatru 38” i Klubu „Pod Jaszczurami” (na jego oficjalne 20-lecie). Wtedy też powstał pożądaný za każde pieniądze „biały kruk” w postaci „Poradnika dla prezenterów dyskotek” – z kompendium wiedzy o muzyce poważnej, rozrywkowej i jazzowej – który był wielce przydatny przy egzaminie prowadzonym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, pozwalającym na bycie licencjonowanym prezenterem dyskotek, za przyzwoite stawki honoracyjnej.

„Wujowanie”

W zasadzie trudno zdefiniować pojęcie „Wuj” czy „Wujowanie” (oczywiście poza rozumieniem na wprost o charakterze genologicznym) – nie znajdziemy go w Internecie. Intuicyjnie czujemy, że jest to starsza osoba udzielająca rad i opowiadająca historyjki pt. „Jak to dawniej bywało”. Raczej taka osoba jest traktowana z niejakim pobłażaniem, a czasami irytacją... Ale zdecydowanie „Wuja” Potoka tak rozumieć nie można było....

Tutaj może pokuszę się o osobiste wspomnienie nt. naszego pierwszego z Nim spotkania...

W listopadzie 1977 roku została zainaugurowana Studencka Akademia Kultury przy Komisji Kultury Zarządu Krakowskiego SZSP i Studenckim Centrum Kultury „Pod Jaszczurami”. Jej głównym zamierzeniem było zainteresowanie dużej grupy studenckich animatorów kultury studenckiej młodszego pokolenia na szczeblu rad wydziałowych, rad uczelnianych SZSP oraz małych klubów studenckich – z historią i tradycjami kultury akademickiej. Zajęcia były zaplanowane w formule spotkań z twórcami teatralnymi, kabaretowymi i jazzowymi, czy piosenki studenckiej oraz animatorami

kultury studenckiej, wzbogacone o spotkania z socjologami kultury, politologami, filozofami. Miały dawać podkład naukowy dla podstaw funkcjonowania kultury studenckiej. Na jednym z pierwszych spotkań, w salce „Teatru 38” – na scenie siedzi facet z założonymi z przodu rękami, w okularach z soczewkami o sile „denka szklanej butelki”, z papierosem marki „Zefiry” odpalany jeden od drugiego. Został przedstawiony przez Jarka Janowskiego (dyrektora programowego SCK „Pod Jaszczurami”) oraz przez Krystynę Kopacz i Janusza Czyżewskiego (byli to opiekunowie Akademii ze strony Komisji Kultury ZK SZSP) – jako Andrzej „Wuj” Potok. My mający lat 20-22, on wyglądający na dwa razy starszego od nas... Do dzisiaj pamiętam to ponad 2-godzinne spotkanie, podczas którego Potok opowiadał o początkach działalności klubowej i artystycznej tzw. kultury studenckiej okraszone różnymi dykteryjkami np. dotyczącymi legendarnych postaci, np. kierownika DS. „Żaczek” – Jana Buszka i wielu innych. Wszyscy słuchaliśmy tego z „rozdziawionymi gębami” – od razu został przez Niego skrócony dystans, pozwalał na wszelkie pytania, czy uwagi. Mogliśmy na Niego liczyć w wielu sprawach później – nie odmawiał, podpowiadał – po prostu prawdziwy „Wuj”. To on kontaktował nas z wieloma byłymi animatorami kultury studenckiej, czy twórcami – Oni po rekomendacji „Wuja” byli bardzo przyjaźni i pomocni w naszych potrzebach. Dzięki „Wujowi” Potokowi miałem kontakt z pierwszymi szefami kultury w Krakowie i na szczeblu ogólnopolskim czy Studenckiego Festiwalu Piosenki np. z Karolem Drozdem, Hieronimem Kubiakiem, Mieczysławem Czumą, Leszkiem Mazanem, Jerzym Kwiatkiem, Zbyszkiem Reguckim, Andrzejem Urbańczykiem, Tadeuszem Pila-tem, Krzysztofem Miklaszewskim, Markiem Pacułą, Krzysztofem Jasińskim i wielu innymi. Po naszym pokoleniu działał dokładnie tak samo, jak z nami, z młodszymi od nas.

Ostatnio Andrzej Pacuła, młodszy brat Marka Pacuły, z okazji Wszystkich Świętych wspomniał o swoich nauczycielach m.in. o Andrzeju „Wuju” Potoku, stwierdził, że „nauczył mnie jak poruszać się w labiryntach Krakowa, nie mając nici Ariadny...

Dlatego pozwolę sobie tutaj przytoczyć fragment wspomnień Andrzeja Pacuły zamieszczony w okolicznościowej książce pt. „Żaczek” – *nasz dom. Wspomnienia mieszkańców legendarnego akademika...*

„Byłem blisko ludzi krakowskiego SZSP. Jeden z nich, poważny człowiek trzykrotnie dawał mi dwadzieścia złotych na opłacenie składek i zachęcał do wpisania się do Organizacji, (ale za każdym razem, gdzieś je gubiłem, w Dolnej Żyrafie w „Jaszczurach”), ale nie czułem potrzeby należenia...Działacze wchodzili w układy, zwady, i awanse, po których z wypiekami na twarzy pojawiali się w „Jaszczurach”, czy „Nowym Żaczku” i chłodzili wódeczką z pepsi umysły rozgrzane do... czerwoności. Patrzyłem na to mrużąc powieki błazenka, za jakiego mnie mieli... Co oczywiście jest tylko częścią obrazu tamtego świata i ludzi. Częściej spotykałem działaczy studenckich, którzy byli wspaniałymi organizatorami i kumplami, i nie raz, nie dwa podali rękę w kłopotach. Cesarz działaczy studenckich, Andrzej „Wuj” Potok, kierownik „Nowego Żaczka” – w czasach starszego Pacuły (Marka) – z którym się szybko zbrataliśmy, poświęcał mi wiele czasu na korepetycje chodzenia po wyglansowanych labiryntach organizacji studenckich, o których wiedział wszystko i raczył się tą wiedzą ze mną dzielić. Odbyliśmy wiele rozmów i wypraw klubowych w Polskę i w Kraków. Fragment jednej rozmowy ad usum delphini – przytoczę, jako, że miała miejsce w „Żaczku”, w kwietniu 1979 roku:

– Pacuło, Pacuło, ty nie bądź naiwny, albo nie udawaj naiwnego, tutaj wokoło dzieje się stale jakaś „polityka” . Durnowaty to ty se bądź, ale przed lustrem.

- Co masz na myśli, Wuju?
- Mam na myśli to, proszę ja ciebie, żebyś nie spieprzył.
- Czego?
- No siebie, gamoniu, żebyś nie spieprzył swojego życia. Zgroza, jak pan jesteś mało pojętny?
- Staram się...
- Ty się nie staraj, tylko zacznij myśleć. Pacuło – niezguło...
- To co mam się zapisać?
- Nigdzie nie masz się zapisać, masz się uczyć, panie zgroza panie, uczyć i pisać...
- A co innego robię?
- Nic nie robisz, panie, organizujesz i organizujesz, a masz pisać...
- Wuju, trochę się już napisało ?
- Panie , trochę to jest kategoria dobra do gry w palanta, tam zawsze się trochę trafia, a trochę się nie trafia, zgroza...

Zamilkłem, Wuj nerwowo się kręcił na stołku, jakby wwiercał weń swoje kruchoroślinne ciało, które było złożone ze zgrozy, alea iacta est, humoru, dymu tytoniowego, pomysłów, wiedzy, gorzały, charmu, inteligencji i życzliwego serca. Zapalił kolejnego „Zefira” dmuchnął dymem w cztery strony świata, szarpnął za poły kurteczki dżinsowej, przełożył nogę na nogę, pochylił się do przodu i prychnął:

- Pacuło, niezguło, noblesse oblige...
- Że co?
- Że dupa, mości pierdoło, idźcie się uczyć... Albo sobie kupcie słownik, zgroza panie, słownik Kopalińskiego sobie kupcie, Pacuło...

Słownik kupiłem nazajutrz, pomny nauk „Wuja”, nigdzie się nie zapisałem. Ale nici Ariadny szukam do dzisiaj, w innym już labiryncie...”.

Z czasem i mnie się udzieliło takie postępowanie, choć żałuję że było to krótkotrwałe działanie i nie miało aż takich rezultatów jakie miał „Wuj” Potok.

„Wuj” Potok miał swoich odpowiedników w innych środowiskach m.in. „Stryja Helmuta” w osobie dr Stefana Guzowskiego, katowickiego działacza klubowego – ojca wraz z Irkiem Dudkiem, Janem „Kyksem” Skrzekiem, Henrykiem Zarembą i Zbyszkiem Wróblem śląskiej „kopalni” bluesa i Festiwalu „Rawa Blues”.

Warto tutaj też wspomnieć o powołaniu „Chóru Wujów” – to też inicjatywa towarzyska powołana z udziałem „Wuja” Andrzeja Potoka. Pomysł polega na tym, że grupa byłych działaczy SZSP spotykając się towarzysko z Andrzejem postanowiła sobie pośpiewać różne pieśni historyczne, grono poszerzało się o nowych członków, ale ci kandydaci muszą przedstawić nową pieśń, której nie znają pozostali i muszą ich jej nauczyć. Najważniejszym w tym wszystkim były próby, bo nie o koncerty tutaj chodziło. Obecnie powstał „Chór Młodych Wujów” – czyli dzieci podstawowych członków Chóru. Chór ma już ponad 40-letnią tradycję. Co roku członkowie Chóru Wujów spotykają się każdego 3 października nad grobem „Wuja” Potoka, aby uczcić rocznicę Jego Odejścia.

Ośrodek Dokumentacji Kultury Studenckiej

Dla wielu z nas, tj. animatorów tzw. kultury studenckiej (KS) było jasne, że to w czym uczestniczyliśmy było ważne dla całej kultury narodowej. Nie było w tym ani krzty przesady i nie chodziło tutaj o podkreślenie wagi naszego „ego”, bo uczestniczyliśmy ważnych wydarzeniach, ale o to jak szybko wydarzenia w KS stają się ulotne a wiedza o nich jest słabo udokumentowana. Warto tutaj przypomnieć osobę Jerzego Leszina Koperskiego oraz Andrzeja Krzysztofa Waśkiewicza, którzy wymyślili i zrealizowali *Almanachy Kultury Studenckiej*, za lata od 1950 do 1980. To kilka książek, które w swojej zawartości miały omówienia najważniejszych zjawisk, kalendarium

wydarzeń, sylwetki najważniejszych osób oraz szeroką bibliografię omówionych wydarzeń. Po śmierci Jerzego Leszina-Koperskiego próbowaliśmy wydać przy okazji VII Festiwalu Kultury Studentów PRL kolejny Almanach za lata 1981-87, ale nie podołaliśmy temu przedsięwzięciu. Do podobnej grupy Almanachów należy również zaliczyć omówienie prasy studenckiej w dwóch tomach za lata 1945-80.

W 1969 r. w Poznaniu przy Klubie Studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza „Cicibór” został powołany Centralny Ośrodek Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego i Artystycznego. Ta ważna instytucja archiwalna została powołana przez Jerzego Łojkę, Rafała Bulińskiego i Tomasza Magowskiego. Ośrodek ten ze swoimi 3 filiami terenowymi (Gdańsk, Katowice-Sosnowiec, Kraków), pod różnymi nazwami funkcjonował do roku 1991, kiedy to został zlikwidowany, a jego 40 metrów bieżących zasobów przekazano do Biblioteki Narodowej.

Filia krakowska działała w początkowym okresie przy Klubie „Rotunda”, początek miała w 1975 roku. Wydawano czasopisma, specjalne zeszyty dokumentacyjne, książkowe sprawozdania programowe. W roku 1982 w stanie wojennym dzięki Tadeuszowi Skoczkwowi, Leszkowi Wołosiukowi, Stanisławowi Dziedzicowi i prof. Franciszkowi Ziejce oraz Prorektorowi UJ prof. Janowi Błońskiemu udało się instytucję pod nieco zmienioną nazwą Ośrodek Dokumentacji Kultury Studenckiej (ODKS) „przytulić” przy Uniwersytecie Jagiellońskim. W późniejszym okresie ODKS wrócił jako samodzielna jednostka Komisji Kultury Rady Naczelnej Zrzeszenia Studentów Polskich i przejął pomieszczenia po dawnej Komisji Kultury Zarządu Krakowskiego SZSP wraz z jej archiwalną dokumentacją.

Na dokumentację tę składały się plakaty, wydawnictwa, zdjęcia i segregatory z pismami dotyczącymi określonych przedsięwzięć realizowanych w środowisku krakowskim przez Komisję Kultury od początku lat 70. ubiegłego stulecia, np. Studencki Festiwal Piosenki, „Juwenalia”, czy Ogólnopolski Przegląd Grafiki Studenckiej i wiele innych (wcześniejsze niestety uległy ponoć zniszczeniu). Znam te materiały, bo kiedy rozpoczynałem swoją przygodę ze Studenckim Festiwalem Piosenki w roku 1978 ówczesny Szef Festiwalu Stefan Bułka nakazał mi nauczenie się tej imprezy poprzez studiowanie tej dokumentacji – była to dla mnie bardzo cenna nauka. Po rozwiązaniu w stanie wojennym redakcji „Studenta”, kiedy redaktorem naczelnym był Waldemar Janda – całość archiwum redakcyjnego trafiła do ODKS. Organizacyjnie Ośrodek podlegał potem pod Akademię Biuro Kultury i Sztuki ZSP „Alma Art”. Zatrudniał 3 pracowników: Andrzeja Potoka, Teresę Wójtowicz i Joannę Radzikowską (później zastąpiła ją Irena Smoleń).

Ośrodek dotrwał do początku lat 90. ubiegłego stulecia, kiedy wyrócił się całkowicie mecenat Zrzeszenia Studentów Polskich – pracownicy zostali bez pracy, zasoby zostały porzucone. Potok pracował w domu przy jakiejś pracy nakładczej ze swoją siostrą, czasami zatrudniali go sporadycznie różni nasi koledzy np. Włodek Czarzasty w Wydawnictwie „Muza”, Maciej Gurgul, Lubomir Łopatowski i Tadeusz Skoczek w wydawnictwie Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza – Exartim (spółka hurtowni papieru i bocheńskiego wydawnictwa), czy inni.

Na początku bieżącego stulecia przez przypadek dowiedziałem się, że ekipy remontowe wyrzucają zasoby Ośrodka na podwórko zalane deszczem, mój sąsiad który tam pracował przyniósł mi trzy teczki, a gdy je zobaczyłem – „włosy mi stanęły dęba”,

bo były to wiersze Ryszarda Krynickiego i Stanisława Barańczaka dla redakcji „Studenta” z ingerencjami cenzury z lat 70. i jakieś listy płac. Szybko z Jerzym Salamonem, Andrzejem Wyrobiec i Tadeuszem Skoczkiem dokonaliśmy transferu tych zasobów do Proszówek i Byczyny, gdzie przez wiele lat spoczywały czekając na swój los...

W roku 2000 wspólnie z Dariuszem Łanochą próbowaliśmy powołać do życia Fundację im. Andrzeja Potoka, ale odzew był mizerny. Dopiero 13 lat później w roku 2013 Ryszard Skrzypczak, Jerzy Salamon, Janusz Andrzejowski, Tomasz Kajor i Andrzej Wyrobiec jako Fundatorzy powołali Fundację „Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów im. Andrzeja Potoka”. Jako podstawowy cel statutowy postawiliśmy sobie odbudowanie i wykorzystanie zasobów dawnego Ośrodka kierowanego przez „Wuja” Potoka. Jako Fundatorzy dobrowolnie wpłacaliśmy po kilkaset złotych miesięcznie i próbowaliśmy pozyskać jakieś środki publiczne na realizację celów statutowych – jak się można domyślić z rezultatem mniej niż mizernym. Bardzo pomocnym po paru latach okazał Stanisław Dziedzic, jako Dyrektor nowo powołanej Biblioteki Kraków, która przejęła zgromadzone zasoby, zinwentaryzowała, podjęła pierwsze próby opracowania oraz przekształciła je w formę cyfrową.

Obecnie jako Fundatorzy jesteśmy przed decyzjami dotyczącymi przyszłości Fundacji, chcielibyśmy oddać ją w młodsze ręce, być może związane z obecnymi władzami Klubu „Pod Jaszczurami” w celu szukania mostów międzypokoleniowych, związanych z kulturą studencką.

Dlaczego brakuje „Wuja” Potoka z Jego „wujowaniem” i dokumentowaniem kultury studenckiej

Kiedy zabrakło Jerzego Leszina Koperkiego, Jerzego Łojki i Andrzeja Potoka, zdecydowanie zabrakło również masy krytycznej do dokumentowania i przypominania dokonań środowiska kultury studenckiej. Na pewno też nie pomogły zmiany ustrojowe, które sytuowały w przekazie publicznym rolę ZSP czy SZSP jako ”przybudówkę” systemu reżimu komunistycznego. Samo środowisko byłych animatorów uznawało publicznie, że kultura studencka skończyła się w określonej dacie – najczęściej z końcem funkcjonowania tych osób oficjalnie w środowisku studenckim. Sam uczestniczyłem w takich dyskusjach i nie udawało mi się przekonać moich adwersarzy, że kultura studencka była, jest i będzie – co wynikało zazwyczaj z braku wiedzy o aktualnych trendach programowych, czy organizacyjnych w kulturze studenckiej. Niektóre kluby w Krakowie działają nadal (np. „Żaczek-Nawojka”, „Jaszczury”, „Karlik-Perspektywy”, „Zaścianek”, „Eksperyment”), powstały też nowe („Klub Studio”, „Arka”) – sporadycznie trafia do mnie ich oferta i robi na mnie wrażenie solidności i wysokiego poziomu artystycznego. Nadal odbywają się imprezy tradycyjnie wywodzące się z zamierzonych czasów lat 50/60/70/80 ubiegłego wieku np. „Jazz Juniors”, Studencki Festiwal Piosenki, Festiwal Małej Formy Jazzowej „Solo-duo-trio”. Organizowany jest Festiwal Jazzu Tradycyjnego „Złota Tarka”, „Jazz nad Odrą”, Przegląd Kabaretów „Paka” (następca KIK-SU czyli Konkursu Inicjatyw Kabaretów Studenckich, funkcjonuje Giełda Piosenki Turystycznej w Szklarskiej Porębie, OPPA w Warszawie, YAPA w Łodzi, BAZUNA w Trójmieście i wiele innych. Wielu z laureatów tych przeglądów nie kojarzymy z nazwiska czy nazwy, być może nie są w naszym guście – ale na pewno mają swoje

miejsce w środowisku studenckim i za ileś lat, a może wcześniej będą takimi samymi idolami jakimi byli nasi.

Tutaj właśnie objawia się brak więzi międzypokoleniowej – nie dotyczy to zresztą tylko środowiska kultury studenckiej. Jeżeli odbywają się jakieś spotkania, to tylko we własnym gronie – gdzie wspominamy „stare karabiny na wodę”, jak to „fajnie drzewiej bywało”, nie to co teraz... Rzadko kiedy widzimy na tych spotkaniach przedstawicieli młodszego pokolenia, a jak są to trochę czują się „paprotkami” na stole konferencyjnym przykrytym zielonym suknem.

Sami też w niewielkim zakresie próbujemy dokonać jakiegoś poważnego „przypomnienia” dokonań tzw. kultury studenckiej. Ja wiem tylko o dwóch takich tzw. konferencjach poświęconych temu zjawisku – w 2011 roku Edward Chudziński animował konferencję pt. „Kultura studencka. Zjawisko-twórcy-instytucje”, której powstało solidne wydawnictwo z ponad dwudziestoma referatami, zdjęciami i plakatami. Ale organizatorzy z definicji przyjęli cezurę czasową na koniec lat 70. ubiegłego stulecia, a na moją uwagę w dyskusji dotyczącej dalszego istnienia tego zjawiska – usłyszałem, żebyśmy sobie zrobili własną konferencję z opisem tych zjawisk, bo oni uważają, że po roku 1980 tego zjawiska już nie było. Podczas tej konferencji było też inne bardzo istotne wydarzenie towarzyszące – wystawa publikacji kultury studenckiej, przygotowana przez Tadeusza Skoczka z Muzeum Niepodległości w Warszawie oraz Małgorzatę Sidor z Biblioteki Jagiellońskiej. Efektem ubocznym wystawy był wykaz zasobów poświęconych tej tematyce w Bibliotece Jagiellońskiej, opublikowany jako artykuł w czasopiśmie „Niepodległość i Pamięć”, kwartalniku wydawanym przez Muzeum Niepodległości.

W 2018 roku Sławomir Rogowski wspólnie z Michałem Rauszerem wydali pokonferencyjne wydawnictwo pt. *Kultura Studencka okresu PRL. Media i działalność artystyczna* z zapisem kilkunastu wystąpień dotyczących tego tematu.

Innym problemem jest brak monografii wydarzeń i instytucji zasłużonych dla kultury studenckiej. Monografia Klubu „Pod Jaszczurami” napisana przez Tadeusza Skoczka i Stanisława Dziedzica powstała na 20-lecie klubu w roku 1980. Mam niewielką wiedzę o powstaniu innych monografii klubowych – poza wydaną w roku 2013 pt. *„Hybrydy” 55 lat! Wspomnienia. Zawsze piękni, zawsze dwudziestoletni* pod redakcją Sławomira Rogowskiego. Powstaje w bólach *Monografia Klubu „Rotunda”*, przygotowywana przez Andrzeja Domagalskiego i Andrzeja Pacułę. Studencki Festiwal Piosenki do dzisiaj nie doczekał się całościowego zwartego wydawnictwa – obecnie na 60 edycję tej imprezy Jan Poprawa przygotował rocznik „Piosenka”, pisma wydawanego wcześniej jako kwartalnik przez Stanisława Bukowca i Tadeusza Skoczka. Pismo jako rocznik jest teraz wydawane przez Muzeum Piosenki Polskiej w Opolu. *Monografia Teatru 38*, była wydana w 1980 roku. Napisana przez Tadeusza Skoczka i Stanisława Dziedzica na szczęście posiada później kolejne, uzupełniane, wydania.

W roku 2016 Andrzej Domagalski i Leszek Kwiatkowski związani wcześniej z klubem UJ „Rotunda” wydali poprzez Krakowską Fundację Teatralną monografię encyklopedyczną pt. *Kabaret w Polsce 1950-2000*, w której sporo z zamieszczonych biogramów artystów kabaretowych i zespołów kabaretowych wywodzących się ze środowiska klubowego, twórców kultury studenckiej. Kilka lat później, w 2020 roku, Agnieszka Kozłowska – jedna z założycielek Przeglądu PAKA w „Rotundzie” wydała monografię *Wszyscy wyszliśmy z PAKI*

Ciekawą książką z tego zakresu jest *Tam królował blues...Próba monografii Klubu „Puls” w Katowicach* dr Alicji Badetko, w Wydawnictwie Scriptorium.

Również w roku 2023 z okazji 70. samodzielного bytu Akademii Rolniczej im. Hugona Kołłątaja w Krakowie wydano książkę pt. *Kultura studencka we wspomnieniach jej twórców* pod red. Michała Szandudy oraz również pod Jego redakcją *Kultura studencka na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie. Historia i współczesność*.

Warto tutaj szczególnie odnotować działania Muzeum Niepodległości w Warszawie pod dyrekcją dra Tadeusza Skoczka. Od 2010 roku jest prowadzony tutaj temat badawczy pt. „Kultura Studencka 1953-1989. Obszar wolności w PRL”. Kwartalnik humanistyczny „Niepodległość i Pamięć”, wydawany przez Muzeum zamieszczał artykuły Tadeusza Skoczka, Andrzeja Domagalskiego, Jana Poprawy i Stanisława Dziejzica poświęcone historii kultury studenckiej.

Powstało również sporo monografii poświęconych poszczególnym twórcom wywodzącym się ze środowiska kultury studenckiej – to też należałoby wyspecyfikować, skatalogować i zebrać w jednym miejscu – być może też w formie cyfrowej.

Tyle co ja wiem, a mam nadzieję, że gdzieś były inne wydawnictwa, które trzeba zebrać i upowszechnić choćby wiedzę o nich.

Niestety w niewielkim stopniu wykorzystywane są media społecznościowe do zamieszczenia archiwaliów związanych z kulturą studencką. Janusz Madej administruje stronę na Facebook’u pt. „Andrzej „Wuj” Potok (1941-1999)”. Nie żyjący już Wojciech Hawryszuk „Baca” związany z Centrum Radiowym ARP Pomorze i Festiwalem FAMA uruchomił stronę też na Facebook’u pt. „Kultura studencka. Co nam zostało z weselnego tortu” – no niestety nie ma kto tego kontynuować. W klubie „Pod Jaszczurami” też Janusz Madej

prowadzi podobne działania dot. klubu – one są ważne choćby z tego powodu, że zamieszczane tam zdjęcia pozwalają w dyskusji zidentyfikować osoby na nich będące, czy przybliżyć datę tego wydarzenia. Zresztą problem zdjęć jest niebagatelnym, bo wielu fotografów dokumentujących wydarzenia związane z kulturą studencką ma olbrzymie zasoby, w większości już w formie cyfrowej – a niekiedy te zbiory są jeszcze nieznanne u wielu już nieżyjących fotografów-kronikarzy kultury studenckiej. Prawdopodobnie takich stron o takich zasobach jest o wiele więcej... ale ja na razie ich nie znam.

Od Wojciecha Kurdziela wiem, o idei powstania filmu, który miałby być realizowany przez Niego i Leszka Kułaka – poświęconego klubom studenckim... Z tego co wiem, można również znaleźć w archiwach Telewizji Polskiej i Polskim Radio, czy rozgłośniach regionalnych Polskiego Radia – bogate zbiory relacji z imprez kultury studenckiej.

O kwerendzie prasy regionalnej i lokalnej warto też wspomnieć, bo każda impreza była przez nie odnotowywana. Samo środowisko akademickie miało wiele własnych czasopism i wydawnictw okazjonalnych poświęconych problematyce kultury studenckiej. Być może części z nich już nie ma, ale gdzieś są archiwalne egzemplarze o których trzeba się dowiedzieć i wykorzystać je....

Dla wielu kultura studencka była wdzięcznym tematem dla prac naukowych czy dyplomowych – też trzeba by to kiedyś zinwentaryzować... itd.

Podsumowanie z tezą

To wszystko co powyżej napisałem dotyczy chwalebnej, ale jednak zamierchłej przeszłości – a gdzie niedaleka przeszłość i teraźniejszość tych zjawisk...?

Tutaj zwłaszcza odczuwa się brak Andrzeja Potoka, czyli osoby która zna twórców z różnych pokoleń i łączy ludzi wokół wspólnego działania na rzecz kultury studenckiej. Oczywiście to stwierdzenie grzeszy sporą dozą naiwności, ale czy tak bardzo.... Jako osoba dość twardo stojąca na nogach, nie zamierzam poprzez seans spirytystyczny wywoływać do działania Andrzeja Potoka, ale czy jego „ducha optymizmu, wiedzy i życzliwości” nie warto tutaj przywołać do działania realizowanego przez nas i młodszych od nas. Dla tych młodych może to stać się fascynującą podróżą do przeszłości nieznannej, ale nadal wartościowej... Dlatego wołajmy wspólnie:

Duchu „Wuju” Andrzeja Potoka wróć do nas i natchnij nas do działania, tak jak robiłeś to już wiele razy !!!

Chciałbym w tym miejscu podziękować moim rozmówcom, którzy pozwolili mi poszerzyć moją wiedzę i wspomnienia o swoje, oraz wskazanie wielu źródeł, gdzie można znaleźć wzmianki o Andrzeju „Wuju” Potoku. Byli to: Marta Potok-Stojewska, Grażyna Potoczek, Iwona Markiewicz, Teresa Wójtowicz, Tadeusz Skoczek, Leszek Wołosiuk, prof. Emil Orzechowski, Mieczysław Czuma, Leszek Mazan, Stanisław Szlezyngier, Andrzej Domagalski, Andrzej Pacuła, Krzysztof Miklaszewski, Waldemar Janda, Dariusz Łanocha, Zbigniew Wróbel, Wiesław Rola, Krzysztof Mikos oraz inni.

* Janusz Andrzejowski, były szef Akademickiego Biura Kultury i Sztuki „Alma-Art”, były prezes zarządu Radia Kraków.

Bibliografia:

- *Almanach Ruchu Kulturalnego i Artystycznego SZSP 1973-1976* pod red. Jerzego Leszina-Koperskiego i Adama Kaczmarka, SZSP, Warszawa 1977;
- *Almanach Ruchu Kulturalnego i Artystycznego SZSP 1977-1980* pod red. Jerzego Leszina-Koperskiego, Zbigniewa Sawickiego i Andrzeja K. Wańkiewicza, MAW, SZSP, Warszawa 1980;
- „Żaczek” – *nasz dom. Wspomnienia mieszkańców legendarnego akademika*, pod red. Stanisława Szlezyngiera i Danuty Górszczyk, Stowarzyszenie Mieszkańców „Żaczka”, Kraków 2016;
- Andrzej Pacuła, *Marek Pacuła satyryk z własnym tekstem – biografia artystyczna* – Biblioteka Kraków, Bochnia, Kraków 2021;
- Niepublikowane fragmenty „Kroniki rodzinnej Ryszarda i Reginy Markiewiczów, ich dzieci oraz bliskich i nieco dalszych krewnych”, Kraków 2021

**Socjalistyczny
Związek
Studentów
Polskich**

**Ogólnopolska
Rada
Klubów
Studenckich**

4

**SEJMIK
AKTYWU
KLUBÓW
STUDENCKICH**

[DOKUMENTY]

**Kraków
1981**

STUDENCKI RUCH KLUBOWY W LATACH 70.

W latach 60. byliśmy przyzwyczajani do czegoś innego, niż bezpośrednio po przełomie grudniowym. Kwestia pracy społecznej, idei działania społecznego, była traktowana w inny sposób. Dopiero po roku 70. pojawił się tzw. „kult szmalu”. Nagle okazało się, że wcale nie trzeba się poświęcać i robić dla idei. Dlatego przez ten krótki okres 10-ciu lat przebudowana została w stopniu znacznym świadomość młodych ludzi. W tej chwili studenta nie interesuje działalność czysto społeczna; ale to, co on będzie z tego miał, gdzie będzie pracował po studiach, czy otrzyma mieszkanie i samochód. Kiedy my zaczynaliśmy pracę w latach 50. czy 60. nie zastanawialiśmy się nad tym. To była perspektywa bardzo odległa. – Andrzej Potok w rozmowie z Jarosławem Janowskim, „Notatnik Klubowy”, listopad 1980 r.

NOTATNIK KLUBOWY

nr 2 (10)

Rozmowa z przewodniczącym Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich Andrzejem Potokiem

Rozmawia Jarosław Janowski */**

J.J. – Andrzeju, uczestniczysz w ruchu klubowym i obserwujesz go od wielu lat. Jak wygląda ten ruch z perspektywy wczoraj i dziś?

A.P. – Z jednej strony wygląda tak samo, a z drugiej jest zupełnie inny. Nie zmieniły się formy pracy. Bazujemy nadal na tym od czego zaczął nasz krakowski Leszek Aleksander Moczulski, czy kole-dzy z Warszawy. Ta są te same doświadczenia. Natomiast żadnych zmian formalnych w obrębie tego ruchu nie było. A co się zmieni-ło? Zmieniła się przede wszystkim technika pracy. Wygląda to te-raz zupełnie inaczej niż kiedyś. Zmieniło się w ogóle oddziaływa-nie klubów, szczególnie od momentu powstania dużych centrów

kulturalnych, choć w późnych latach sześćdziesiątych mieliśmy kilka klubów, które spełniały bardzo podobną funkcję. Można to powiedzieć o „Rotundzie”, „Żaku”, „Jaszczurach”, o dawnym „Medyku”, gdzie formy jakie obecnie uprawiają centra już wtedy były zapoczątkowane. Zmianie uległy również rzeczy, które są najmniej istotne i nie wchodzą w treść tego, co się podaje w naszych klubach. Ruch twórczy w tych większych klubach był już od roku 1956. To się nie zmieniło. Ten ruch istnieje nadal, nadal się rozwija choć może ma inny wymiar niż wtedy. Natomiast jeśli chodzi o treść, jest zupełnie podobna, z tego względu, że działalność klubowa związana jest z sytuacją społeczno-polityczną kraju. Są jednak zmiany wynikające ze zmian samego środowiska studenckiego z dość powszechnego stosowania telewizji w stosunku do mieszkańców domów studenckich, z pewnej ich otwartości. Te wszystkie elementy różnią albo łączą.

J.J. – Wiemy, że oddziaływanie klubów studenckich zmniejszyło się, co jak myślę, jest wynikiem większej ilości alternatyw wyboru: kino, teatry itd. Czy nie zmieniła się jednak motywacja działania, a proces profesjonalizacji nie „zagubił” spontaniczności ?

A.P. – To na pewno jest problem, który nie wynika tylko z istoty funkcjonowania samych studentów. W latach 60. byliśmy przyzwyczajani do czegoś innego, niż bezpośrednio po przełomie grudniowym. Kwestia pracy społecznej, idei działania społecznego, była traktowana w inny sposób. Dopiero po roku 70. pojawił się tzw. „kult szmalu”. Nagle okazało się, że wcale nie trzeba się poświęcać i robić dla idei. Dlatego przez ten krótki okres 10-ciu lat przebudowana została w stopniu znacznym świadomość młodych ludzi.

W tej chwili studenta nie interesuje działalność czysto społeczna; ale to, co on będzie z tego miał, gdzie będzie pracował po studiach, czy otrzyma mieszkanie i samochód. Kiedy my zaczynaliśmy pracę w latach 50. czy 60. nie zastanawialiśmy się nad tym. To była perspektywa bardzo odległa.

J.J. – Wydaje mi się, że jest to sprawa narzucenia społeczeństwu w tych latach modelu dobrobytu, na który go stać nie było. Był to problem pogoni za pieniędzmi, proces, który ludzie zaczęli po prostu wykorzystywać a model ten był przecież narzucony odgórnie...

A.P. – Były również dyskusje na temat robienia karier – czy kariera jest słuszna, czy nie. Dyskusje te krzywdziły niekiedy prawdziwych działaczy społecznych...

J.J. – Od grudnia 1970 roku zaczął się dziwny proces tworzenia nowego zawodu – działacz społeczny, z tym, że zawodowość nie była traktowana w sferze profesjonalizmu, ale w tym, że działacz otrzymuje z góry pewną gratyfikację za to co zrobił.

A.P. – Jakie to ma zastosowanie do klubów studenckich? Jeśli chodzi o centra kulturalne, jest to po prostu konieczność. Praca w centrum ma charakter poważnie etatowy. Jeśli bowiem mamy zrobić dobry program, trzeba włożyć w to wiele pracy i czasu, tym bardziej, że konkurujemy z innymi ośrodkami. Dlatego, jeśli chodzi o centra, jest to moralnie dozwolone. Natomiast wynagradzanie już na bardzo niskich szczeblach jest nonsensem, tym bardziej, że wynagradzanie to, nie ma podkładu w jakości programu. I tu jest drugi

generalny problem. W stosunku do stworzonej bazy lokalowej, choć też nieadekwatnej do potrzeb (80% lokali jest nieprzystosowanych do potrzeb klubowych) nie posiadamy takiej ilości twórców i animatorów kultury, która lokale te mogłaby „zaludnić”. Natomiast wielokrotnie kluby te, tworzone były w sposób sztuczny, bez odpowiednich ludzi z talentem.

J.J. – Czy pracując w organizacjach ZSP i SZSP dostrzegłeś różnice w sprawowaniu przez te organizacje mecenatu nad kulturą?

A.P. – Nie ma żadnej różnicy, zarówno w pozytywnym, jak i negatywnym sensie. Praktycznie była to ta sama grupa ludzi względnie następcy kontynuujący ich idee. Różnica może być jedynie w ilości wyłożonych środków – ZSP miało ich mniej, co było uzasadnione powszechnością pracy społecznej.

J.J. – Czy można zaryzykować tezę, że przyczyną obecnego stanu ruchu klubowego (20% klubów dobrych, 40% średnich, reszta słabsze i złe) jest niekompetencja ludzi i niezależne od klubu decyzje organizacji?

A.P. – Poruszyłeś tu dwie sprawy. Kwestia niezależności klubu czy pewnej samodzielności jest dla mnie sprawą wtórną. Sprawą zaś podstawową jest pytanie, czy jest grupa ludzi, która to potrafi przeprowadzić. A wtórną rzeczą jest umiejscowienie klubu w jakiejś organizacji. Co nam daje pewna autonomia i samorządność? Poczucie innego statusu – człowiek nie czuje się zagubiony w maszynie organizacji. Poza tym eliminuje pewne błędy natury personalnej, które w takich układach zawsze się pojawiają. Najważniejsza jest

bowiem grupa osób, która w najtrudniejszych warunkach, nawet niedoceniona społecznie potrafi swoją pracę wykonać.

J.J. – Co uważasz za najcenniejsze w chwili obecnej jako perspektywę ruchu klubowego?

A.P. – Trudno dawać jakąś perspektywę mnie, który wychodzi z tego ruchu. Jest to sprawą ludzi, którzy teraz kluby tworzą i którzy przyjdą za rok na uczelnię. Postulujemy teraz o następujące sprawy: autonomię i samorządność klubów w obrębie organizacji, bez ścisłych nacisków poszczególnych instancji SZSP. Chodzi nam bowiem o stworzenie odrębnego pionu w ramach tej organizacji. Jeśli chodzi o samorządność i autonomię – rozumiem to w sposób szeroki – od autonomii działań i tworzenia programu zgodnego z naszymi sumieniami i sumieniami twórców oraz działaczy tego ruchu, aż do autonomii tzw. budżetowej, a więc prawa do swobodnego dysponowania własnymi środkami, zerwaniem z zasadą samofinansowania programów klubowych i szeregu spraw, które nam ułatwiają działania administracyjne i programowe.

Następną sprawą jest kwestia otwartości naszego ruchu który zresztą dla mnie zawsze był otwarty (nigdy nie wymagaliśmy legitymacji, co może nawet jest sprzeczne ze statutem SZSP, czy nawet statutem ZSP). Nie wymagaliśmy dlatego, że grupowali się u nas wszyscy, którzy mieli coś do powiedzenia, Kolejnym ważnym dla nas zagadnieniem jest uznanie naszych ciał przedstawicielskich (z tego względu, że klub sam sobie nie jest nigdy jednostką mocną) od uczelnianych przez środowiskowe, do ogólnopolskich rad klubów studenckich za reprezentację środowiska klubowego, która walczy o prawa członków tego ruchu i jest najbardziej kompetentna

do wypowiedzi w sprawach personalnych i programowych. Myślę, że po zatwierdzeniu spraw statutowych nad określeniem miejsca tego ruchu w organizacji, te przedstawicielskie ciała będą miały pewną szansę na podjęcie pracy programowej z klubami, z racji tej, że dotychczasowa administracja ograniczała to działanie, ingerowała w wiele spraw, często tam gdzie nie należało. Nowych problemów jest wiele np. kwestia wybieralności i kadencyjności wszystkich władz w ruchu klubowym, od klubu, do prezydium Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich, jak również pełna demokratyzacja życia klubowego.

J.J – Jaka jest rola ORKS w stosunku do tego, co się dzieje w klubach?

A.P. – Dla nas najważniejsze jest to, co się dzieje w klubach. Nie istnieje więc dla mnie pojęcie interesu ORKS, a ważne jest pojęcie środowiska klubowego, tego co od nas otrzymują, względnie współtworzą nasi odbiorcy. Najważniejsze problemy na najbliższy okres to: zgrupowanie przy klubach jak największej ilości twórców oraz problem podniesienia jakości tego co się w klubach robi. Nie każdy zdaje sobie sprawę, że nie jest to łatwe, zwłaszcza, że w kulturze nie osiąga się rezultatów tak szybko.

Opieram się na doświadczeniach roku 68, który był okresem kłeski kultury studenckiej. Odbudowa tego potencjału trwała kilka lat. Być może jest to kwestia obniżenia się poziomu tej kultury w latach 71-75. Po prostu zabrakło w niej jednego pokolenia. Potwierdził to finał Festiwalu Kultury Studenckiej PRL. Dotyczy to sprawy przedłużenia działalności – nie było ciągłości w tym ruchu (związane było to z przełomem 68 i 70). Pokolenie, którego zabrakło to moi koledzy z lat studenckich. Było bardzo niewielu, którzy kontynuowali potem

swoją pracę, wielu przeszło na zawodowstwo (np. Marek Pacuła) albo tworzyło w sposób ograniczony (np. Henryk Cyganik). Dla nich nigdzie nie było miejsca – głównie jeśli idzie o „rozrywkowców” (poza jazz-menami, którzy jakoś sobie radzą). Natomiast rozrywka, kabaret, teatr studencki miały trudności. Mieliśmy spotkanie poświęcone osobie Jurka Marczyńskiego. Uczestniczyła w nim również Olga Lipińska, która wyraźnie mówiła o określonych trudnościach i postawie Radiokomitetu, który nie życzył sobie kultury studenckiej. Typowym przykładem będzie tu kariera Andrzeja Sikorowskiego, którego telewizja nie dostrzegła by nadal, gdyby go nie dostrzegła publiczność na festiwalach studenckich. Przecież telewizja zauważyła dopiero teraz po kilkunastu latach Leszka Długosza czy Jana Wołka. Trudno się było przebić. Proponowano tym ludziom udział w niezbyt mądrych turniejach, a nie sposób było zrobić program o własnym scenariuszu. Ta sama historia dotyczyła płyt. W grę wchodzi tu również reklama – nie można puszczać na rynek rzeczy nieznannej. Twórca, czy działacz studencki o ile chce zachować poziom i twarz nie jest w stanie przejść do ruchu zawodowego w odpowiedniej klasie. Dlaczego bowiem znakomity działacz klubowy miałby przejść do podrzędnej roli w jakimś domu kultury. Jest to degradacja.

J.J. – Wracając do programu klubowego – jakie szanse ma ORKS, czy ŚRKs w roli inspiratora programu klubowego?

A.P. – Musi przede wszystkim nastąpić drugi etap przebudowy, polegający na przemianie świadomości tych ludzi, którzy w klubie działają. Musi za tym pójść przebudowa własna w URKS, ŚRKs czy ORKS – dotychczas nie były one poza paroma zbyt mocne.

Jak na razie nikomu prócz paru szaleńców nie opłacało się pracować w ORKS z następujących racji: niska ranga społeczna w ramach organizacji (przypadkowi niekiedy ludzie, nie nadający się do pracy, nawet w małym klubie). A najlepsi ludzie jakich mieliśmy siedzieli w klubie, dlatego, że coś rzeczywiście potrafili, a klub im za to płacił. Za pracę w ŚRKKS powinno pobierać się choć małe wynagrodzenie. Jest to jedyna możliwość, żebyśmy dostali ludzi doświadczonych, którzy już w klubach nie pracują, gdy wyczerpali swoje koncepcje na pewnym szczeblu. Wiem to z własnego doświadczenia. W pewnym momencie ten klub staje się za mały w stosunku do własnych możliwości i trzeba znaleźć sobie pracę wyżej. Co innego jest inspirować ludzi młodszych korzystając z własnych doświadczeń, niż tkwić w tym dalej.

To samo występuje na szczeblu ORKS – kończąc drugą kadencję praktycznie nie nadawałem się do tego, do czego zostałem powołany, ponieważ co roku, trzeba zaczynać od nowa, z nowymi ludźmi (wchodzi się w tzw. belferską rutynę). Jestem pesymistą, jeśli chodzi o nauczanie ludzi, którzy przychodzą przecież na rok, czy dwa. Organizacja grupująca kluby studenckie powinna skupić (niezależnie od ilości pracy administracyjnej) ludzi, którzy mają możliwości wyjazdu do środowisk, Inspirowania programowego, niezależnie od konfrontacji bezpośredniej między klubami.

J.J. – Czy możliwe jest zorganizowanie tzw. lotnych imprez czyli ludzi realizujących programy klubowe w różnych klubach na terenie całego kraju?

A.P. – Nie widzę takiej możliwości. To nie wychodzi, choć próbowano to robić.

J.J. – Czy można więc poszerzyć konfrontację między klubami tak, aby swoje doświadczenia wymienić mogły osoby zajmujące się jakimś określonym działem np. publicystyką, filmem...

A.P. – Próby takich porozumień były, choć do skutku nie doszły. Był np. – zespół ds. filmu przy Komisji Kultury Zarządu Głównego SZSP, który z różnych powodów nie mógł działać. Myślę jednak, że jest to możliwe w przyszłości.

J.J. – Jak oceniać efekt wydawnictw ORKS?

A.P. – Oddźwięk jaki spowodowały w środowisku „książeczki giełdowe” był większy niż się spodziewaliśmy. Natomiast z tych fragmentarycznych informacji jakie do nas docierają wiem, że szereg imprez zostało zrealizowanych, czasem i błędnie, bo w sposób dosłowny. Nie traktuje się imprez zaprogramowanych w giełdzie jako szkieletu konstrukcyjnego, a próbuje się przenieść je do klubów idealnie tak samo. Duże zapotrzebowanie jest też na wydawnictwo „finanse i gastronomia”, mimo opóźnionej dystrybucji. Czytane są również dokumenty i raporty sympozjów. Nakłady są tej wielkości, że operujemy nimi przez dwa lata. Po dwóch latach materiał jest nieaktualny i trzeba tworzyć nowy. Zresztą trudno szerzej rozmawiać o tej sprawie, skoro ruch wydawniczy ORKS trwa dopiero 1,5 roku, choć przez ten czas wydaliśmy dwukrotnie więcej niż wydano przez ostatnie 15 lat. Jak to będzie procentować – nie wiem. To za krótki okres czasu żeby coś na ten temat powiedzieć. Problemów o których można pisać jest wiele, ale grupa ludzi, która rzeczywiście pisze jest bardzo mała. I to jest również ważny problem do rozwiązania, jeśli nie chcemy w naszym ruchu marazmu.

J.J. – Czy możliwa jest twoim zdaniem autonomia kultury, jej niezależność od żadnych istniejących organizacji?

A.P. – Jest to problem, który należy rozpatrywać w skali całego ruchu. Nie widzę możliwości stworzenia prawdziwej autonomii kultury. Przyczyny tego są dwojakie, przy czym najważniejsze są natury ekonomicznej. Nawet biorąc pod uwagę te dotacje, które otrzymujemy z ministerstwa musimy pamiętać, że mogą być one przelane albo na kluby SZSP, albo na kluby NZS. Trzeciej możliwości nie ma, bo nikt nie przekaże środków z ministerstwa na działalność w kulturze studenckiej jakimś nieokreślonym stowarzyszeniom kulturalnym. Dużo wyższe jest dofinansowanie klubów ze środków uczelni (około 6 mln.). Otrzymują je kluby 1 i 2 grupy, bez względu na to, czy są pod bezpośrednim zarządem uczelni, czy też SZSP. Kwota, która bilansowałaby te dotacje, przyznawane 33 klubom wynosi około 13 milionów złotych. Ponadto z przyczyn ekonomicznych nie mogłyby istnieć ŚRKS i ORKS. Sam ORKS na swoją działalność, wydawnictwa, spotkania, konkursy i giełdy potrzebuje około 1,5 mln. Niezależnie od tego należy się liczyć ze wzrostem kosztów, ponieważ przy samodzielności, o której mówimy, musi się powiększyć administracja.

Drugą sprawą związaną z samodzielnością jest fakt, że mamy zbyt słaby potencjał twórczy. Nie wiem ilu mamy dobrych twórców, może około 300, a może 400 osób. W związku z tym będzie rósł rozdźwięk między tym co najlepsze, a tym co posiadają kluby mniejsze.

J.J. – Co byłoby Twoją największą satysfakcją, jeśli chodzi o przyszłość ruchu klubowego?

A.P. – Byłbym zadowolony, gdyby połowa programów klubowych w tym kraju, to programy, których nie można się wstydzić. To moje minimum. Pragnąłbym – żeby to był program nie na miarę ćwierćinteligencji, a na miarę środowiska, które stać się ma młodą inteligencją.

J.J. – Dziękuję Ci Andrzejowi za rozmowę.

* Rozmowa w wersji opublikowanej w „Notatniku Klubowym”, w części “Coctail Klubowy”, numer datowany na listopad 1980r.

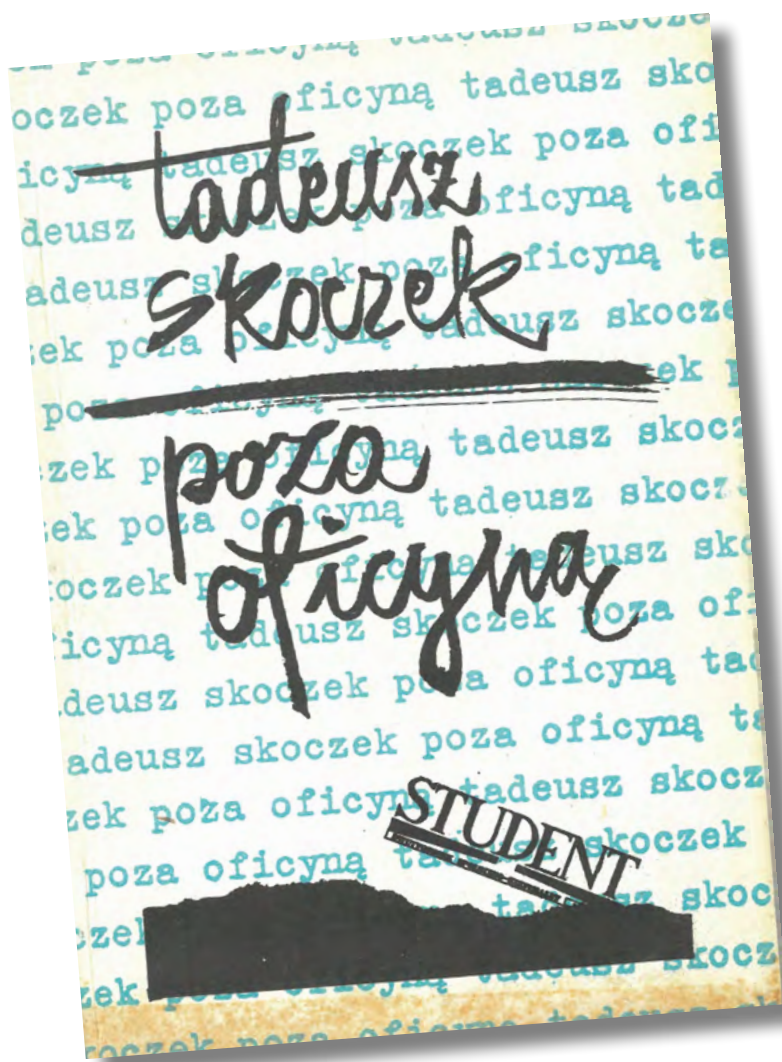
** Podstawowe informacje o „Notatniku Klubowym” (tekst Jarosława Janowskiego-Smolińskiego z grudnia 2024 r.)

Aktywny klub publicystów „Pod Jaszczurami” wspólnie z ORKS Andrzeja Potoka zaczął w 1978 roku wydawać kwartalnik pod tytułem „NOTATNIK KLUBOWY. Materiały szkoleniowe i teoretyczne studenckiego ruchu klubowego.” Grupa wydawców składała się z Aleksandra Florka, zdolnego autora scenariuszy, poety Wojciecha Mroza, Małgorzaty Lech, Krzysia Senajko, Adama Rzepeckiego, Tadeusza Skoczka oraz oczywiście Andrzeja Potoka.

Wydawnictwo, którego byłem ojcem (poczynając od logo: ukorzonego ołówka) rozpoczęło moją obsesję z tytułem „NOTATNIK”. Pracując w „Scenie Ludowej” razem z Zygmuntem Moszkowiczem i Piotrem Wasilewskim wydawaliśmy przez cztery lata pisemko o tym samym tytule, a po latach w Domu Kultury PRAGA, w latach 2006–2011 wydawałem „NOTATNIK SATYRYCZNY”, uznane pismo literackie.

Wrócimy do „NOTATNIKA KLUBOWEGO”. Publikowaliśmy tam dokumenty, ale też wszelkie formy dziennikarstwa: reportaż, rozmowa, esej, felieton w działach: ROZMYŚLANIA O KULTURZE, COCKTAIL KLUBOWY, ZAPISKI SUFLERA, PLASTYKA NA GALERACH i wreszcie PASTWISKO POETYCKIE. Staraliśmy się o materiały z całego środowiska akademickiego, ale też zachęcaliśmy wybitnych krytyków i autorów o pisanie dla nas. Było słowo od Andrzeja Wajdy, Artura Sandauera, Urszuli Czartoryskiej i Jerzego Buszy, rozmowy o kinie moralnego niepokoju, czy wywiad z Christiaanem Barnardem.

W tym (mniej więcej) kwartalniku zdarzyła się również w listopadzie 1980 roku rozmowa z Andrzejem Potokiem na temat teraźniejszości i przyszłości klubów studenckich. Siermiężne pismo, wydawane w 600 egzemplarzach na typie powielacza (formatki w maszynie do pisania). To była epoka nie sprzyjająca dokumentacji, zdjęcia wywoływano, film był niemal niedostępny, wydawnictwa cenzurowane, a druk niemal niedostępny. Doceńmy więc tę rozmowę, bo dziś może to być fascynująca rozmowa dla historyków ruchu studenckiego i studenckiej kultury.

Informacja o IV Ogólnopolskim Sejmiku Aktywu Klubowego Warszawa 6-8 III 1981 r.*

W dniach 6-8 marca 1981 roku odbył się w Warszawie IV Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubowego. Wzięło w nim udział 104 delegatów wyłonionych w wyborach w 14 środowiskach i 4 ośrodkach zagranicznych. Mimo, że Sejmik odbywał się w okresie bardzo znaczącym dla naszego kraju i miał wypracować szereg dokumentów o podstawowym znaczeniu dla studenckiego ruchu klubowego, odnosiło się wrażenie, że nie do końca i nie przez wszystkich był przygotowany. Można pominąć kłopoty natury organizacyjnej, bo do tych akurat aktyw klubowy jest (niestety) przyzwyczajony, ale dziwić musi niedyscyplinowanie delegatów przybyłych na obrady (liczne nieobecności i „humorystyczne” nieraz ich usprawiedliwienie), mała kultura dyskusji, nieumiejętność korzystania z demokracji, którą przyniosły nam ostatnie dni, czy wręcz brak

zainteresowania Sejmikiem (1 delegat ORKS) i brak wyboru delegatów w kilku środowiskach: Kielce (1 mandat), Koszalin (1), Łódź (6), Opole (1), Siedlce (1), Słupsk (1), ośrodki zagraniczne (4).

Sejmik rozpoczął obrady sesją plenarną podczas której przewodniczący ustępującego prezydium ORKS Andrzej Potok wygłosił referat sprawozdawczo-programowy.

Z uwagi na duże wartości historyczne i teoretyczno-programowe postanowiliśmy zamieścić ten referat w całości w niniejszym wydawnictwie.

W celu zapewnienia sprawności obrad IV Sejmik powołał następującą komisję: Uchwał i Wniosków, Mandatową, Statutową (pracowała już dużo wcześniej i przygotowała na obrady projekty statutów klubu studenckiego, SRKS, ORKS), Finansową i Zagraniczną. W toku dyskusji w zespołach oraz po korektach wprowadzonych przez delegatów podczas sesji plenarnych powstały następujące dokumenty publikowane poniżej: Uchwała IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubowego, Deklaracja programowa klubu studenckiego, oraz statuty (zał. nr 1), Uchwała w sprawach finansowych (zał.2), Uchwała w sprawie ośrodków zagranicznych (zał. nr 3).

Sejmik zakończył się wybraniem nowego prezydium ORKS oraz rozdaniem nagród organizacyjnych. Złote Odznaki SZSP otrzymali: Wojciech Jeżyk, Kazimierz Pastuszczyk, Tadeusz Skoczek, Ryszard Skrzypczak i Andrzej Szwarc (wszyscy Kraków), Krzysztof Magowski (Sosnowiec), Tomasz Magowski (Poznań), Jerzy Usarewicz i Michał Bystrianin (Warszawa), Beata Niemiec (Lublin), Roman Lasiota (Gdańsk), Henryk Zaręba (Katowice).

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

Referat Sprawozdawczo-Programowy

ustępującego Prezydium ORKS wygłoszony

przez przewodniczącego ORKS Andrzeja Potoka

na IV Ogólnopolskim Sejmiku Aktywu Klubowego*

Koleżanki, koledzy!

Otwieramy IV Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich w chwili szczególnie historycznej. Równo, dwadzieścia pięć lat temu, 6 marca 1956 roku Adam Rapacki, ówczesny Minister Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, dokonał w Krakowie uroczystego otwarcia pierwszego klubu studenckiego w Polsce. Korzenie naszego ruchu sięgają jednak głębiej w czas, bo już w latach 54-55 powstały oprócz krakowskiego „Żaczka” grupy inicjatywne gdańskiego „Żaka”, warszawskich „Hybryd” i „Stodoły”. Po nich przyszli następni. „Wybuch” klubów studenckich w roku 1956 spowodowany został z pewnością, mimo braków oceny historycznej tego okresu, liberalizacją życia społecznego i politycznego kraju związaną z okresem

„odwilży”, a później polskiego „października” 56 roku. Powstał wtedy fenomen polskiego klubu studenckiego nie mający do tej pory swoich odpowiedników nigdzie. Stworzona została tradycja historyczna, której tutaj jesteśmy w tej chwili wszyscy kontynuatorami. Wyrastały w niej całe pokolenia twórców i działaczy studenckiego ruchu klubowego poczynając od Cybulskich, całego pokolenia Bim-bomu czy STS-u poprzez Gołębiowskich, Miklaszewskich, Mossakowskich, po Kaczmarskich, Wronieckich, czy Janowskich. Z niej to czerpaliśmy wszystko co najlepsze pracując w miarę naszych sił i możliwości. Mieliśmy liczne wzloty, doznawaliśmy także licznych upadków, zachowaliśmy jednak, wypracowany przed laty kształt i jedność studenckiego ruchu klubowego. Traktujemy jednakowo dorobek naszego ruchu ten z okresu Zrzeszenia Studentów Polskich i ten z okresu Socjalistycznego Związku Studentów Polskich. Nikt nie ma moralnego prawa do dokonywania podziałów w tym względzie jak i prób różnicowania dorobku tych organizacji na polu studenckiego ruchu klubowego.

Wstrząs „sierpnia” 1980 roku wpłynął także i na nasz ruch. Spowodował setki i tysiące dyskusji i sporów nad jego kształtem, usytuowaniem politycznym, przebudową treści i programów. Proces demokratycznej odnowy życia kraju pozwolił nam na podjęcie działań zmierzających do ścisłego określenia naszych praw w organizacji SZSP zawartych w zaproponowanych przez nas rozwiązaniach statutowych, a szeroko diskutowanych w ostatnim okresie w obrębie naszego ruchu. Pierwsi w całej organizacji, zabraliśmy na ten temat głos w pamiętnej uchwale Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich z Sosnowca i Chełma sygnalizującej nasze nierozwiązane dotąd bolączki i problemy. Od was koleżanki i koledzy delegaci zależy w tej chwili przekucie naszych słów w czyn, dalszy kształt naszego ruchu.

Jeśli wolno nam rzucić hasło przewodnie IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich, to brzmi ono: „O pełną autonomię, samorządność, otwartość i wewnętrzną demokrację studenckiego ruchu klubowego”.

Od organizacji SZSP żądamy pełnego równouprawnienia członków naszego ruchu z członkami instancji SZSP, prawa do samostanowienia o naszych sprawach, nieingerencji w nasze sprawy personalne wreszcie przyznania samorządności finansowej. Tylko spełnienie tych postulatów może przynieść dalszy rozwój działalności programowej i administracyjnej studenckiego ruchu klubowego, a nam czuć się pełnoprawnymi gospodarzami powierzonych nam klubów. Organizacja musi zrozumieć i chyba w tej chwili to rozumie, że utrzymywanie dotychczasowego stanu braku kompetencji kierownictw klubów i SRKS-ów w sprawach zarówno programu jaki i administracji, lekceważenia głosu twórców i działaczy klubowych, arbitralna polityka personalna – może stać się początkiem końca naszego ruchu. Dlatego mamy prawo tu z tej trybuny wezwać władze naszej organizacji do rozważy i przestrzec ją przed nierozważnym działaniem. Mamy pozytywny stosunek do SZSP, wynika on z naszej historii i tradycji, jednak tylko pełne spełnienie wniosków i postulatów naszego ruchu pozwoli nam na twórcze zachowanie obecnego status quo.

Jeśli chodzi o nasz stosunek do nowopowstałych organizacji studenckich, a w szczególności do Niezależnego Zrzeszenia Studentów to – o ile wytworzą one podobne formy działalności do naszej – jesteśmy w stanie nawiązać z nimi konstruktywną współpracę, ale tylko na zasadach równoprawnych i partnerskich, nigdy zaś w atmosferze hysterii i arogancji politycznej.

Koleżanki i koledzy delegaci!

Okres dobiegającej końca kadencji Prezydium Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich RN SZSP był okresem trudnym. Złożyło się na to szereg przyczyn takich jak nadal niezrealizowane wnioski jeszcze II Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich – Wrocław 77, dezorientacja i niepewność członków naszego ruchu co do jego istnienia w kryzysowych dniach posierpniowych, wreszcie brak powagi i odpowiedzialności niektórych naszych działaczy.

Ocenę działalności klubów studenckich zawarliśmy w połowie kadencji w „Raporcie o stanie klubów studenckich w Polsce w 1980 r.”. Nie będziemy tu do niej wracać. Dokonania naszych czołowych klubów jak „Pod Jaszczurami”, „Riviera-Remont”, „Cicibór”, „Żak”, „Fama”, „Zameczek”, Centrum Kultury Studentów I roku PWr, czy „Miksa” stanowią tutaj rozwiązania modelowe. Cechuje je twórczy stosunek wobec problemów społecznych i politycznych, pełny i wszechstronny rozwój pracy twórczej wreszcie utrwalanie w powszechnej świadomości społeczeństwa najwartościowszych dokonań studenckiego ruchu kulturalnego, oraz innych przejawów twórczości artystycznej związanej z życiem młodej inteligencji.

Generalnie uznać można za wysoki poziom programowej pracy studenckich centrów kulturalnych I i II grupy. Silny rozwój przeżywają kluby małych ośrodków akademickich, ledwie dotąd dostrzeganych na mapie klubowej kraju, takich jak: Toruń („Od Nowa”), Siedlce („Limes”), Rzeszów („Plus”), Zielona Góra („Zatem”), Radom („Atrium”) czy Płock („Filip”). Zdecydowanie natomiast obniżył się poziom programowy małych klubów w dużych ośrodkach akademickich. Sądzymy, że należy przystąpić natychmiast do zbadania tego stanu rzeczy i wydania odpowiedniej diagnozy.

Środowiskowe Rady Klubów Studenckich działają w tej chwili we wszystkich środowiskach posiadających ponad 5 klubów studenckich, z wyjątkiem środowiska warszawskiego. Brak realnych uprawnień tych ciał społecznych traktowanych jedynie jako zespoły doradcze odpowiednich komisji Kultury nie mógł wpływać dodatnio na ich pracę, szczególnie w zakresie działalności merytorycznej i kontrolnej. Uważamy, że Środowiskowym Radom Klubów Studenckich powinny zostać przekazane wszystkie sprawy związane ze studenckim ruchem klubowym na terenie środowiska, a ich decyzje winny być uznawane za wiążące. Dodajmy do tego fakt, że praca w ŚRKŚ-ach była traktowana wyłącznie społecznie co szczególnie w dużych środowiskach nie wpływa dodatnio na jej poziom. W chwili obecnej Prezydium ORKS wystąpiło do przewodniczącego RN SZSP o przyznanie 8 etatów dla przewodniczących ŚRKŚ w Warszawie, Krakowie, Katowicach, Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Łodzi i Lublinie. Sprawa ta jest w toku finalizowania. Jeśli chodzi o ocenę pracy merytorycznej Środowiskowych Rad Klubów Studenckich w minionej kadencji to najpełniej spełniały swe obowiązki Środowiskowe Rady Klubów Studenckich w Gdańsku i Krakowie oraz Uczelniana Rada Klubów Studenckich UMK w Toruniu.

Koleżanki i koledzy delegaci!

Ogólnopolski Konkurs Klubów Studenckich o Nagrodę „Czerwonej Róży” ma wieloletnią tradycję, a także tylu wrogów co przyjaciół. Spory na temat jego sensowności i możliwości obiektywnych ocen toczą się od dawna. Jedno dla nas natomiast nie ulega wątpliwości: konkurs ten jest jedyną dotychczas stałą formą inspirowania studenckiego ruchu klubowego, forum ocen, wartości i kryteriów niezbędnych dla jego właściwego funkcjonowania – wreszcie

jedynym realnym instrumentem kontroli merytorycznej i działalności klubów studenckich w Polsce, oraz punktem integrującym ten ruch i nadającym mu walor zjawiska ogólnopolskiego. „Czerwonej Róży” zawdzięczamy tradycję i ciągłość fenomenu jakim w sensie kulturowym i kulturalnym są kluby studenckie. Nagroda w tym konkursie stanowi nie tylko wyróżnienie danego klubu, lecz jednocześnie stwarza wzorzec programowy, kierunki poszukiwań i dążeń dla innych. Jest również formą wymiernej satysfakcji dla ludzi klub tworzących, potwierdzeniem słuszności własnych przekonań i wyborów – a jest to bardzo potrzebne – bowiem wybitnym dokonaniom klubów nie zawsze towarzyszy satysfakcja bezpośrednia w postaci popularności we własnym środowisku. Tak to już bowiem bywa na polu sztuki i kultury, że wybitne dokonania zwykle wyprzedzają świadomość społeczną własnych czasów, a kluby, przynajmniej te najlepsze więcej mają z grupy twórczej niż domu kultury. Nie znaczy to jednak, że mamy bezkrytycznie podchodzić do formy rozgrywania konkursu i stosowania kryteriów oceny. Oczekujemy od Was koleżanki i koledzy delegaci krytycznych, ale i twórczych ocen w tej sprawie.

Zmiany powinny także dotyczyć Ogólnopolskiej Giełdy Programowej Klubów Studenckich mającej w dotychczasowym swym kształcie stanowić forum dyskusji o najciekawszych dokonaniach studenckiego ruchu klubowego. Sądzimy, że należy poddać gruntowej dyskusji formułę rozgrywania finału giełdy, termin i cykliczność.

Przedstawiamy wam do dyskusji i zatwierdzenia statut studenckiego ruchu klubowego mający w swoich założeniach stanowić naszą kartę praw i obowiązków. Zgodnie z postanowieniami nowego Statutu SZSP (§ 15 p.6) program i zasady działania agend samorządowych, a do takich zaliczają się kluby ŚRKS-y i ORKS, określają

ich członkowie zgodnie ze statutem SZSP. Nie zmarnujmy koleżanki i koledzy tej szansy. Zgodnie ze słowami przewodniczącego RN SZSP kol. Tadeusza Sawica, Rada Naczelna SZSP gotowa jest do przyjęcia naszych rozwiązań statutowych jako dokumentów obowiązujących w całej organizacji.

Ustępujące Prezydium ORKS uważa za najważniejsze w przyszłej kadencji Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich, podjęcie następujących spraw:

1. Wdrożenie w życie uchwały IV Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich, oraz postanowień statutowych.
2. Większa niż do tej pory działalność merytoryczna w stosunku do klubów studenckich.
3. Dalsze doskonalenie klubowego ruchu wydawniczego.
4. Dalszy rozwój ruchu dokumentacyjnego.
5. Opieka nad klubami małych ośrodków akademickich.
6. Organizowanie spotkań branżowych i sympozjów.
7. Organizowanie szkoleń dla młodego aktywu klubowego.
8. Dalszy rozwój współpracy z klubami studenckimi w ośrodkach zagranicznych SZSP.

Kończąc, apelujemy do Was koleżanki i koledzy delegaci o zachowanie jedności studenckiego ruchu klubowego, o dalszą pracę nad jego doskonaleniem. Tylko od Was zależy dalszy kształt i rozwój naszego ruchu. Apelujemy o porozumienie, w czasach kiedy coraz trudniej jest człowiekowi zrozumieć człowieka, my ludzie ogarnięci wspólną ideą musimy i powinniśmy sobie na ten luksus pozwolić.

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

Jerzy Serwiński

Marek Sobczak

Antoni Szpak

BEANUS '70

KLUB LEGENDA

HISTORIA KLUBU
STUDENCKIEGO

BEANUS '70

(1970-1995)

Uchwała programowa IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich*

IV Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich odbył się w Warszawie w dniach 6-8 marca 1981 roku. Sejmik podsumował działalność Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich w ciągu ostatnich dwu lat. Zasadnicze zmiany i przeobrażenia, jakie dokonują się w ostatnim okresie w ruchu studenckim miały swoje odbicie w dyskusji uczestników Sejmiku. Wiele uwagi poświęcono stworzeniu nowych przepisów organizacyjnych w duchu demokratyzacji, samorządności i autonomii ruchu klubowego. Sejmik mając świadomość oparcia jakie daje działalność w ramach SZSP postanawia zachować strukturę instancji jakimi są Uczelniane, Środowiskowe i Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich w tej organizacji. Jest to niezbędne dla utrzymania ciągłości ruchu klubowego, pozwoli

na dalszą, nieprzerwaną realizację zadań stawianych ORKS, a także na skuteczne reprezentowanie klubów na zewnątrz. Jednocześnie biorąc pod uwagę pluralizm ruchu studenckiego i różne koncepcje funkcjonowania klubów ustala się otwartość Środowiskowych i Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich, stwarzając tym samym płaszczyznę współdziałania w tych strukturach klubom nie będących agendami SZSP.

Zobowiązuje się Prezydium ORKS do prowadzenia prac nad doskonaleniem form organizacyjnych ruchu w celu zachowania jego jedności na bazie długoletniej tradycji życia klubowego w Polsce.

Sejmik aprobejuje starania środowiska warszawskiego w zakresie wypracowania nowej formuły ruchu klubowego w zmieniającej się sytuacji środowiska akademickiego.

Po dyskusji nad materiałami przedstawionymi przez zespoły robocze postanowiono:

1. przyjąć „Postanowienia Ogólne Statutu Klubu Studenckiego SZSP” oraz Statuty Środowiskowej i Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich (załącznik nr 1)
2. zobowiązać Prezydium ORKS do niezwłocznego podjęcia działań wprowadzających w życie ustaleń dotyczących nowego kształtu przepisów finansowo-gospodarczych (załącznik nr 2)
3. unormować zasady działania klubów polskich za granicą (załącznik nr 3)
4. zobowiązać Prezydium ORKS do bieżącego informowania środowisk i prasy akademickiej odnośnie realizacji wyżej podanych punktów.

Za bardzo istotną sprawę uznajemy dalszy rozwój programowy klubów, rozpowszechnianie koncepcji klubu twórczego, kontynu-

owania i rozwój ruchu wydawniczego. Na zakończenie pragniemy podkreślić, że IV Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich postanawia realizować uchwały i wnioski poprzednich Sejmików, słuszne w obecnej sytuacji.

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

Jerzy
Karpieński

Wokół
„Stodoły”
1956 - 1981

Deklaracja programowa Klubu Studenckiego

**przyjęta na IV Ogólnopolskim
Sejmiku Ruchu Klubowego w Warszawie
8 marca 1981 roku***

Ponad dwudziestoletnia tradycja studenckiego ruchu klubowego jest żywym dokumentem twórczego uczestnictwa naszego środowiska w kulturze. Historia tego ruchu to zapis tworzenia młodej kultury, gdzie wydarzenia i zjawiska artystyczne przeplatają się z twórczym myśleniem i stałym poszukiwaniem nowych wartości.

Klub studencki to punkt przecinania się ambicji twórczych naszego młodego pokolenia, pełnego niepokojów i zwątpień, to miejsce w którym teatr, kabaret i piosenka muszą współistnieć z poszukiwaniem odpowiedzi na najtrudniejsze pytania. Klub to także ludzie, którzy go tworzą, a których działalność nie pozostaje bez wpływu na świadomość ich rówieśników. Wiąże się to z odpowiedzialnością za treści tego, co w naszych klubach przekazujemy

i tworzymy. Czas, w którym żyjemy i wydarzenia mu towarzyszące silniej niż dotychczas wymagają od nas dojrzałości i nie pozwalają być obojętnymi wobec otaczających nas przemian. Powinno to znaleźć swój wyraz w programie klubowym w postaci otwartego dialogu w sprawach najistotniejszych, konfrontacji postaw i poglądów. Należy skończyć ze schematem, który mówi, że klub powinien odpowiadać tylko na społeczne zapotrzebowanie. Naszym obowiązkiem jest to zapotrzebowanie kształtować, na coraz wyższym, adekwatnym do naszej przyszej społecznej roli, poziomie.

Większą niż dotychczas uwagę powinniśmy zwrócić na poszukiwania ciekawych i nowych form, zaniedbanych dziedzin programowych, takich jak publicystyka, literatura i plastyka. Musimy dążyć do zerwania ze sztaampą i stereotypem wieczoru autorskiego, spotkania z ciekawym człowiekiem, czy powielaniem działalności estrady i ZPR-ów. Jedynym kryterium powinien być poziom artystyczny i myślowy prezentowanych propozycji.

Należy również pamiętać, że klub jest jedynym miejscem, które łączy, a nie dzieli środowisko akademickie. Kultura jest niepodzielna, stąd ruch klubowy powinien dążyć do tego, by z czasem zintegrować wszystkich studentów, których poszukiwania stoją ponad partykularnymi celami poszczególnych organizacji.

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

Uchwała IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich w sprawach finansowych

I. IV Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich zobowiązuje Prezydium Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich do bezzwłocznego podjęcia działań w celu wprowadzenia w życie, następujących zasad:

1. Przyjęcie zasady, że każdy klub studencki posiada wyodrębniony majątek trwały i nietrwały. Wyłącznym dysponentem tego majątku jest kierownictwo klubu.
2. Przyjęcie zasady, że każdy klub studencki posiada własny wydzielony budżet i wyłączne prawo do swobodnego dysponowania nim.
  - a) klub dysponujący budżetem rocznym w wysokości do 500 tys. zł. posiada subkonto w nadrzędnej jednostce finansowej,

- b) klub dysponujący budżetem rocznym w wysokości ponad 500 tys. zł posiada konto bankowe.
- 3. Przyjęcie zasady, fundusze wypracowane przez klub pozostają w wyłącznej dyspozycji kierownictwa klubu.
- 4. Zniesienie zasady bilansowania się poszczególnych pionów prowadzonej działalności.
- 5. Przyjęcie zasady, że rentowność nie może być podstawą oceny działalności klubu.
- 6. Weryfikacji przepisów finansowych SZSP w zakresie stawek wynagrodzeń dla studentów artystów i grup twórczych, przy podjęciu szerokich działań konsultacyjnych z zainteresowanymi stronami (ORKS, zespół ds. jazzu, kabaretu i piosenki RN itd.), które określają zasady weryfikacji twórców z uwzględnieniem zasad dotyczących twórców profesjonalnych.
- 7. Regulacji płac pracowników klubów studenckich na podstawie szerokiej konsultacji z zainteresowanymi stronami i dokonanie istotnych zmian zgodnych ze społecznymi oczekiwaniami i obowiązującym minimum socjalnym w jak najkrótszym terminie.
- 8. Ustalenie metod dofinansowania działalności klubowej przez SZSP i inne organizacje biorące pod uwagę realne potrzeby klubu.
- 9. Podjęcie działań w stosunku do studenckiej spółdzielczości pracy w sprawie stałego dofinansowania działalności programowej klubu.
- 10. Przyjęcie zasady stałego dotowania przez odnośne ministerstwa studenckiej działalności klubowej w zakresie środków programowych, inwestycyjnych, remontowych i sprzętowych.
- a) Studenckich Centrów Kulturalnych – w sposób bezpośredni przez ministerstwa (na wniosek Prezydium ORKS)

- b) pozostałych klubów – przez macierzyste uczelnie
  - c) umieszczenie Studenckich Centrów Kulturalnych w budżecie MKiSz.
11. Wyodrębnienie w przepisach organizacyjnych i finansowych SZSP rozdziału i finansowanie wymiany zespołów artystycznych z zagranicą.

II. W sprawach dotyczących Studenckich Centrów Kulturalnych:

1. Opracowanie szczegółowego statusu SCK w zakresie jego udziału w obrocie prawnym, w szczególności: w zakresie prowadzenia rozliczeń pieniężnych, zasad kredytowania działalności, uprawnień w korzystaniu z dostaw i usług jednostek gospodarki nieuspołecznionej, zwolnień podatkowych, zakupów komisyjnych itd.
2. Przyjęcie zasady wyłączności ustalania polityki finansowej przez kierownictwo centrum przy całkowitym wykluczeniu ingerowania w tę politykę przez działy finansowo-administracyjne jednostek nadrzędnych.
3. Opracowania i wdrożenia niezwłocznie przepisów pozwalających na prowadzenie przez Studenckie Centra Kulturalne działalności Studenckich Agencji Artystycznych.
4. Opracowania w jak najkrótszym terminie tabeli płac pracowników statutowych, administracyjno-technicznych i gastronomicznych centrów na podstawie przeprowadzonej uprzednio konsultacji z kierownictwem wszystkich centrów.
5. Zniesienie limitu etatów.
6. Zniesienie limitu osobowego funduszu płac i bezosobowego funduszu płac.

III. Zobowiązujemy Prezydium ORKS i Komitet Wykonawczy RN SZSP do następującego trybu postępowania:

- do 25.03.81 wspólne posiedzenie ORKS – Komitet Wykonawczy RN SZSP,
- do 30.06.81 rozwiązywanie wszystkich spraw leżących w gestii odpowiednich ministerstw.

IV. W przypadku spraw spornych i niewyjaśnionych ORKS: sporządzi protokół rozbieżności i zwoła nadzwyczajny sejmik klubów studenckich w celu ustalenia dalszego trybu postępowania.

V. Zobowiązujemy ponadto Prezydium ORKS do bieżącego i wyczerpującego informowania wszystkich klubów studenckich w Polsce o stanie realizacji powyższej uchwały.

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

STATUTY: KLUBU STUDENCKIEGO, ŚRKS/URKS, ORKS

Statut Klubu Studenckiego SZSP

Postanowienia ogólne statutu klubu studenckiego SZSP.

§ 1

Klub studencki jest agendą kulturalną SZSP, autonomiczną i samorządną w zakresie działalności programowej i organizacyjnej.

§2

Klub jest otwarty na inicjatywy środowiska akademickiego i twórczego, odpowiadającej linii programowej klubu.

§ 3

Działalność klubu opiera się na inicjatywie, aktywności i pracy społecznej działających w nim osób.

§ 4

Cele i zadania klubu studenckiego:

- 1) podstawowym zadaniem klubu jest tworzenie środowiska akademickiego i twórcom warunków umożliwiających:
  - pełny i wszechstronny rozwój osobowości,
  - pracę twórczą,
  - szeroko pojętą edukację kulturalną.
- 2) należy propagować i utrzymywać w powszechnej świadomości społeczeństwa nie tylko środowiska akademickiego, najwartościowsze dokonania studenckiego ruchu kulturalnego, oraz inne doniosłe przejawy twórczości artystycznej związane z życiem młodej inteligencji.
- 3) klub nie może być obojętny wobec problemów społecznych i politycznych nurtujących środowisko studenckie, co powinno mieć swoje odbicie w programie klubu.
- 4) szczegółowe zadania i sposób ich realizacji ujmuje „Deklaracja programowa klubu studenckiego”.

§ 5

Klub opracowuje własny budżet i posiada prawo do wyłącznego nim dysponowania.

§ 6

Struktura i zasady organizacyjne Klubu są proponowane przez Klub i zatwierdzane przez ŚRKS, (URKS, ORKS).

§ 7

Po zadeklarowaniu wstąpienia i spełnieniu warunków określonych przez Statut Środowiskowej Rady Klubów Studenckich Klub może być przyjęty do ŚRKS, a w szczególnym wypadku do ORKS – otrzymując prawa i obowiązki wynikające z postanowień ogólnych statutu.

§ 8

Działalność organizacyjna i finansowa klubu prowadzona jest w oparciu o przepisy organizacyjne i finansowe SZSP.

§ 9

Prawo interpretacji powyższych postanowień ogólnych statutu klubów studenckich przysługuje Prezydium ORKS.

§ 10

Prawo dokonywania zmian postanowień ogólnych statutu klubu studenckiego przysługuje Ogólnopolskiemu Sejmikowi Aktywu Klubów Studenckich.

Statut Środowiskowej /Uczelnianej/ Rady Klubów Studenckich

Rozdział I

Środowiskowa /Uczelniana/ Rada Klubów Studenckich – jej zadania i funkcje

§ 1

ŚRKS / URKS jest autonomicznym, samorządnym organem działającym w ramach RO SZSP.

§ 2

Członkiem ŚRKS może być każdy klub studencki nie będący agendą SZSP.

§ 3

Celem ŚRKS jest reprezentowanie i obrona interesów klubów, oraz zapewnienie właściwego funkcjonowania i właściwej realizacji programu przez kluby studenckie.

§ 4

ŚRKS / URKS jest organem reprezentującym interesy klubów. Decyzje w sprawach klubów podejmuje się wyłącznie na podstawie opinii ŚRKS / URKS.

§ 5

ŚRKS / URKS opracowuje własny budżet i posiada prawo wyłącznego nim dysponowania.

§ 6

ŚRKS / URKS realizuje swoje zadania poprzez:

- a) programowanie długofalowej pracy klubów, pomoc w układaniu programów i planów pracy,
- b) koordynację działalności programowej klubów,
- c) organizowanie akcji i konkursów na szczeblu środowiska/uczelni,
- d) organizowanie szkoleń i wymianę doświadczeń aktywu klubów,
- e) informację o działalności klubów poprzez organizowanie giełd programowych, wydawanie informatorów, biuletynów, itp.,
- f) inspirację, oraz ogólną kontrolę i ocenę działalności klubów,
- g) współpracę z klubami studenckimi innych środowisk/uczelni,
- h) współpracę z instytucjami związanymi ze studenckim ruchem twórczym.

Rozdział II

Zasady organizacyjne ŚRKS / URKS

§ 7

Naczelną władzą ŚRKS / URKS jest jej Walne Zebranie odbywające się raz na dwa lata. W skład wchodzi:

- a) ustępujący Zarząd ŚRKS / URKS,
- b) delegaci klubów studenckich środowiska/uczelni, członkowie ŚRKS/.

Tryb wyboru delegatów, oraz ilość mandatów określa uchwała wyborcza ŚRKS / URKS.

§ 8

Walne Zebranie ŚRKS / URKS:

- a) podejmuje uchwałę programową wytyczającą kierunki działania ŚRKS / URKS na okres jej kadencji,
- b) przyjmuje sprawozdania ustępujących władz ŚRKS / URKS,
- c) udziela absolutorium ustępującemu Zarządowi ŚRKS / URKS na wniosek władz rewizyjnych SZSP,
- d) dokonuje wyboru nowego Zarządowi ŚRKS / URKS,
- e) powołuje członków honorowych ŚRKS / URKS.

§ 9

W skład ŚRKS / URKS/ wchodzi:

- a) kierownicy klubów, oraz kierownicy programowo-artystyczni klubów studenckich – członków ŚRKS,
- b) Zarządowi ŚRKS / URKS składający się z przewodniczącego, wiceprzewodniczącego/-ych/, sekretarza/-y/, oraz członków.

§ 10

Zarząd ŚRKS / URKS wybierany jest na okres 1-2 lat przez Walne Zebranie ŚRKS / URKS zwykłą większością głosów, przy obecności 2/3 delegatów, spośród kandydatów zgłoszonych przez delegatów.

§ 11

Organem doradczym ŚRKS / URKS może być Rada Programowa składająca się z doświadczonych działaczy ruchu klubowego i kultury studenckiej. Skład Rady Programowej ustala ŚRKS / URKS.

§ 12

Zarząd ŚRKŚ / URKS/ podejmuje decyzje na swych posiedzeniach, w imieniu ŚRKŚ / URKS w okresach między jej plenarnymi posiedzeniami.

§ 13

Posiedzenie ŚRKŚ / URKS/ jest zwoływane co najmniej raz na dwa miesiące przez Zarząd ŚRKŚ, lub na wniosek 1/3 członków ŚRKŚ.

Posiedzenie Zarządu ŚRKŚ / URKS jest zwoływane co najmniej raz na dwa miesiące przez przewodniczącego ŚRKŚ lub na wniosek 1/3 członków Zarządu.

§ 14

ŚRKŚ / URKS ma prawo dokonywania zmian w składzie Zarządu ŚRKŚ / URKS w okresie pomiędzy Walnymi Zebraniem ŚRKŚ / URKS, nie większymi jednak niż 50% składu wybranego na Walnym Zebraniu.

Rozdział III

Prawa i obowiązki ŚRKŚ / URKS

§ 15

ŚRKŚ / URKS przeprowadza weryfikację klubów w oparciu o następujące bezwzględne warunki:

- a) istnienie kierownictwa i Rady Programowo-Artystycznej Klubu,
- b) realizowanie stałego programu.

ŚRKŚ / URKS nadaje status „klubu”, oraz cofa go w wypadku niewywiązywania się z w/w zasad.

§ 16

ŚRKS / URKS ma prawo w szczególności do:

- a) oceny klubów na podstawie uczestnictwa w działalności klubów, oraz przekazywania materiałów sprawozdawczych,
- b) powołania agend i zespołów usprawniających funkcjonowanie i realizację wspólnych kierunków programowych klubów w środowisku/ uczelni,
- c) dokonywania rozdziału środków finansowych, sprzętu oraz wnioskowanie o przyznanie nagród,
- d) wybieranie delegatów na Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich

§ 17

ŚRKS / URKS zobowiązani są do:

- a) uczestnictwa w zwoływanych posiedzeniach i naradach,
- b) prowadzenia między klubami wymiany informacji, form pracy, zespołów artystycznych, imprez, itp.,
- c) respektowania postanowień ŚRKS / URKS/ , oraz Zarządu ŚRKS / URKS.

§ 18

Zarząd ŚRKS / URKS/ ma prawo w szczególności do:

- a) kontrolowania działalności programowej, organizacyjnej, gospodarczej, oraz finansowej klubów,
- b) uczestnictwa w posiedzeniach Komitetów Wykonawczych RO/RU SZSP przy omawianiu spraw klubów,
- c) oceny działalności kierownictwa klubów,
- d) zatwierdzania i interpretacji statutów klubów,
- e) rozpatrywania odwołań od decyzji kierownictw poszczególnych klubów,

- f) wstępu do klubów na wszystkie imprezy/ łącznie z zamkniętymi/
- g) przyznawania i cofania legitymacji ŚRKS/URKS/, oraz wyłącznego przyznawania środowiskowych/uczelnianych/ kart wolnego wstępu do klubów.

§ 19

Obowiązki Zarządu ŚRKS / URKS:

- a) obrona praw członków studenckiego ruchu klubowego poprzez prawo do zaskarżania każdej decyzji instancji SZSP we wszelkich sprawach dotyczących ruchu klubowego do sądownictwa koleżeńkiego, ze wstrzymaniem wykonalności danej decyzji,
- b) zapewnienie realizacji uchwał, oraz postanowień ŚRKS / URKS/,
- c) koordynowanie działalności, uczestnictwo w posiedzeniach Rad Programowo-Artystycznych klubów, udzielanie pomocy merytorycznej w działalności klubów,
- d) ocena działalności programowej, organizacyjnej, gospodarczej i finansowej wszystkich klubów,
- e) ocena pracy Rad Programowo-Artystycznych i kierownictw klubów,
- f) ocena programów we wszystkich organizowanych konkursach oraz kwalifikacja programów do następnych etapów, jeżeli konkurs ma charakter ogólnopolski,
- g) nadzorowanie bieżącej pracy klubów,
- h) współpraca z Radami Klubów Studenckich wyższego szczebla,
- i) występowanie do władz uczelnianych, środowiskowych i centralnych o przydział środków finansowych, sprzętu oraz właściwe zabezpieczenie ich rozdziału,
- j) reprezentowanie ŚRKS / URKS/ na zewnątrz.

§ 20

ŚRKS / URKS w stosunku do kierowników klubów nie wywiązujących się z ogólnie przyjętych zasad, oraz obowiązków wynikających z członkostwa w ŚRKS / URKS/ ma prawo wystąpić do odpowiedniej instancji o zwolnienie z pełnionej funkcji lub administracji o rozwiązanie umowy o pracę.

Rozdział IV Postanowienia końcowe

§ 21

Zmiany w Statucie ŚRKS / URKS/ uchwała Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich.

§ 22

Prawo interpretacji postanowień Statutu ŚRKS / URKS/ przysługuje Prezydium ORKS.

§ 23

Sprawy nie zawarte w Statucie ŚRKS / URKS/ są regulowane zgodnie z przepisami organizacyjnymi SZSP.

§ 24

Statut ma moc prawną w całej organizacji SZSP.

Statut Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§ 1

Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich jest autonomicznym, samorządnym stowarzyszeniem klubów studenckich.

§ 2

Celem ORKS jest reprezentowanie i obrona interesów klubów oraz koordynowanie działalności studenckiego ruchu klubowego.

§ 3

ORKS działa w ramach SZSP i jej działalność związana jest z ogólnopolskim ruchem kulturalnym.

§ 4

Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich realizuje swe cele programowe przez:

- inspirowanie działalności ruchu klubowego,
- organizowanie działalności wydawniczej,
- organizowanie imprez o charakterze ogólnopolskim mających na celu wymianę informacji i doświadczeń pomiędzy klubami zarówno programowych jak i organizacyjnych,
- patronat nad działalnością klubów SZSP w ośrodkach zagranicznych.

§ 5

ORKS jest reprezentantem interesów klubów studenckich wobec Rady Naczelnej SZSP. Wszystkie decyzje Rady Naczelnej SZSP dotyczące klubów, członków ŚRKS podejmowane są po akceptacji ORKS.

§ 6

ORKS opracowuje własny roczny budżet i posiada prawo do swobodnego nim dysponowania.

Rozdział II Struktura i władze ORKS

§ 7

Podstawą działalności ORKS jest pełne przestrzeganie samorządowych zasad demokracji i przestrzeganie zasad Statutu ORKS.

§ 8

Najwyższą władzą ORKS jest Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubowego. Sejmik zwoływany jest przez Prezydium ORKS, lub 1/3 członków, nie rzadziej niż raz na dwa lata.

§ 9

Władze ORKS wybierane są według zasad określonych w Statucie ORKS, Statucie ŚRKS i podstawowych przepisach SZSP.

§ 10

Władzą wykonawczą jest Prezydium ORKS kierujące całokształtem działalności ORKS w okresie pomiędzy Sejmikami.

§ 11

W skład Prezydium ORKS wchodzi:

- przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz ORKS,
- przewodniczący Środowiskowych Rad Klubów Studenckich wybierani przez prawomocne Walne Zgromadzenie klubów środowiska.

§ 12

Przewodniczący ORKS wybierany jest w bezpośrednich wyborach przez Sejmik.

Wiceprzewodniczący i sekretarz ORKS są proponowani przez przewodniczącego ORKS i przewodniczących ŚRKS, a następnie zatwierdzani przez Sejmik.

§ 13

Kadencja członków Prezydium ORKS trwa dwa lata z możliwością jednokrotnego powtórnego wyboru.

Rozdział III

Zasady organizacyjne ORKS

§ 14

Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie z działalności ORKS, ocenia działalność władz ORKS, podejmuje uchwały określające program działania ORKS, udziela absolutorium władzom ORKS i wybiera nowe władze ORKS.

§ 15

Prezydium ORKS kieruje w okresie między Sejmikami bieżącą działalnością ORKS, podejmuje decyzje i uchwały dotyczące działalności ORKS, powołuje doradcze zespoły do spełniania określonych zadań.

§ 16

Posiedzenia Prezydium ORKS powinny odbywać się przynajmniej raz na dwa miesiące. Posiedzenia zwołuje przewodniczący ORKS, bądź na wniosek 1/3 członków Prezydium ORKS.

§ 17

Członkowie Prezydium ORKS zobowiązani są do:

- czynnego uczestnictwa w pracach ORKS,
- podjęcia pracy merytorycznej w ramach Prezydium zgodnie z ustalonym zakresem obowiązków,
- składania sprawozdań z własnej działalności.

§ 18

Zmiany w składzie Prezydium w okresie między Sejmikami.

- 1 Zmiany na funkcji przewodniczącego, wiceprzewodniczących, sekretarza dokonuje Prezydium na wniosek przewodniczącego lub 1/3 składu Prezydium, po rozliczeniu z obowiązków.
- 2 Przewodniczący ŚRKŚ przestaje być członkiem Prezydium ORKS z chwilą przedstawienia przez środowisko nowego przewodniczącego i jego zatwierdzenia przez Prezydium ORKS.

Rozdział IV
Postanowienia końcowe

§ 19

Statut Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich jest uchwalany przez Ogólnopolski Sejmik Aktywu Klubów Studenckich i przyjęty jako obowiązujący przez RN SZSP.

* „IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty”, Wydawca: SZSP i ORKS, Kraków 1981 r.

**MOJA HISTORIA KRAKOWSKICH
JASZCZURÓW 1966 - 1968**

**KRZYSZTOF
MIKLASZEWSKI**

Raport o stanie Klubów Studenckich w Polsce w roku 1980*

Jarosław Janowski**, Andrzej Potok

1. Statystyka, czyli obraz zafałszowany

Pisząc o aktualnej sytuacji klubów studenckich w Polsce, wypada zacząć od sprawy najbardziej banalnej – ile naprawdę mamy klubów w kraju? Liczba ta bowiem, biorąc pod uwagę efemeryczność tego ruchu stale się zmienia – wahając się pomiędzy 180–270.

Ostatnim oficjalnym dokumentem pozwalającym na bardziej szczegółowe zestawienie liczb jest *Informator Adresowy* wydany w postaci materiałów Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich w Krakowie – w listopadzie 1979 roku.

Z wydawnictwa tego wynika, że kluby studenckie istnieją w 26 miastach (czyli we wszystkich ośrodkach akademickich,

a także miastach posiadających filie wyższych uczelni). Wymieniono ogółem 253 kluby studenckie, a ilość klubów przypadająca na poszczególne miasta wygląda następująco:

Warszawa — 31; Kraków oraz Wrocław — po 25; Katowice — 24; Lublin — 18; Łódź — 15; Szczecin — 14; Poznań, Olsztyn — 13; Bydgoszcz — 9; Toruń, Rzeszów — 6; Częstochowa, Białystok, Opole — po 5; Gdańsk — 2; Zielona Góra — 4; Radom — 3; Jelenia Góra, Kielce, Słupsk — po 2; Biała Podlaska, Gorzów Wielkopolski, Koszalin, Siedlce i Płock — po 1;

Zestawienie to jednak nie odzwierciedla stanu faktycznego, po pierwsze dlatego, że praktycznie w momencie jego redakcji pewna jego część była już nieaktualna, po drugie — większość nigdy aktualna nie była. I tak, przykładowo, w Olsztynie, który z liczbą 13 klubów znajduje się w czołówce jeśli chodzi o ilość — praktycznie ciąglą i to na nie najwyższym poziomie — działalność prowadzi faktycznie tylko jeden klub. Podobnie rzecz się ma w większych ośrodkach, takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław czy też Katowice — gdzie praktycznie 50% wymienionych w spisie klubów nie prowadzi żadnej działalności.

Kluby te, z reguły należące do III i IV grupy (czyli do klubów najmniejszych), ze względów czysto technicznych nie nadają się do stałej działalności klubowej, a ich fizyczna obecność wiąże się bardziej z funkcją świetlicy i sprowadza do sporadycznych imprez typu bal, dyskoteka itp.

Tak więc, próbując realnej oceny faktycznego stanu ruchu klubowego w Polsce, powinniśmy brać pod uwagę nie więcej niż 30% podanej wcześniej (253) liczby klubów, taka bowiem — przyjmijmy orientacyjną liczbę 80 — ilość klubów studenckich w Polsce spełnia swoją funkcję, prowadząc stałą i ciąglą działalność programową.

Na jej przykładzie, podajemy więc próbę analizy głównych tendencji programowych w ostatnich latach — ukazując w przybliżeniu aktualne oblicze ruchu klubowego.

2. Pod znakiem estrady czyli co dominuje

Estrada dominuje w większości klubów. Pod tym hasłem mieści się działalność jazzowa, kabaretowa i piosenkarska, jeśli chodzi o jazz, to z racji jego sprofesjonalizowania przeważa działalność koncertowa, nastawiona głównie na upowszechnianie. Jedynie w kilku przypadkach można mówić o własnej działalności jazzowej — dotyczy to klubów o dużych tradycjach, takich jak warszawskie: „Stodoła” i „Riviera-Remont”, wrocławski „Pałacyk”, krakowska „Rotunda”, czy poznański „Cicibór”. W ostatnich latach listę tę uzupełnił szczeciński „Trans” i krakowski „Bakałarz”, ale dotyczyło to tylko roku 1978/79 — gdy zespoły z tych klubów uzyskały wyróżnienia na festiwalu „Jazz nad Odrą”, Do tego należy dodać zeszłoroczny ewenement, jakim bez wątpienia jest kieleckie środowisko jazzowe, przy czym istnieje ono niejako obok klubów tego miasta, z których jedynie klub „Pod Muchą” próbował popularyzować jazz. Wyżej wymienione kluby, obok własnych zespołów twórczych prowadzą stałą działalność upowszechniową w oparciu o istniejące nich Jazz Kluby. Listę tę należy uzupełnić o Hot-Club „Jaszczury”, które nie posiadając własnej bazy twórczej prowadzą znakomity Jazz Club, a także drugi krakowski klub realizujący, stałą i ciągłą działalność jazzową — „Famę”. Wymienione kluby, obok stałych koncertów i jam session są organizatorami najpoważniejszych ogólnopolskich imprez jazzowych, takich jak: „Jazz Juniors”, „Jazz nad Odrą”, „Złota Tarka”, „Krakowskie Zaduszki Jazzowe”.

Pozostałe kluby ograniczają działalność jazzową do mniej lub bardziej systematycznych koncertów, których częstotliwość pozostaje w ścisłym związku z możliwościami lokalowymi i finansowymi tych klubów.

Inaczej wygląda sytuacja w przypadku piosenki. Grupy muzyczne, lub piosenkarze – soliści skupiają się częściej w klubach mniejszych i stąd też wywodzi się wiele nowych twarzy w studenckiej piosence. Są to rezultaty konkursów i turniejów wydziałów bądź Domów Studenckich i właściwie piosenka jest obok jazzu najpopularniejszą formą estradową uprawianą przez kluby. Martwi fakt, że mimo sporej ilości nie znanych nazwisk figurujących w rejestrze grup twórczych poszczególnych klubów – w ich programach dominują jednak sprawdzeni wykonawcy będący już często na progu profesjonalizmu: Adamiak, Wołek, Kaczmarek, „Pod Budą”, „Wolna Grupa Bukowina”, „Wały Jagiellońskie”. Ta monotonia nazwisk dowodzi albo niskiego poziomu własnych wykonawców, albo też wiąże się z komercyjnym podejściem ludzi odpowiedzialnych za klubowy program.

Za tą tezę przemawia sytuacja w trzeciej z interesujących nas form estradowych realizowanych w klubach – kabarecie. Kryzys tej dziedziny twórczości wiąże się chyba ze wcześniej wspomnianym komercyjnym stosunkiem do klubowego programu, w którym zdecydowanie dominują imprezy kupowane w postaci koncertów i recitali, w dodatku artystów znanych, a więc „pewnych”, jeśli chodzi o frekwencję, wykonawców. W ten sposób kluby zaniedbały funkcję mecenatu artystycznego i lansowania młodych twórców i miast stać się miejscem zażegnania kryzysu w twórczości kabaretowej, jeszcze bardziej go pogłębiając zatykając dziury wynikające z braku studenckich twórców „komercjalistami” w rodzaju Drozdy, Fedorowicza, Wolskiego, czy też Kaczmarka.

Wiąże się to również z poważnym kryzysem wszelkich form rozrywki w klubie, co szczególnie jaskrawo widać na Giełdach Programowych Klubów Studenckich – gdzie od lat wśród nagrodzonych nie znalazł się scenariusz klubowej imprezy rozrywkowej. W ostatnich dwóch latach próby takie, zresztą bez większych sukcesów czyniła „Rotunda” i klub „Miks” z Warszawy. Dodać tu należy, iż nadal dominującą – często z czysto ekonomicznych przyczyn – formą rozrywki w klubach jest dyskoteka. Jednak jej poziom, szczególnie w odniesieniu do prezenterów jest bardzo niski, a próby zastąpienia tej formy żywą muzyką są sporadyczne. Problem dyskoteki, podniesienia jej poziomu i wzbogacenia samej formuły, wymaga pilnego rozwiązania.

3. Dyskusyjny Klub Filmowy czy Kino Objazdowe

Działalność filmowa podlega podobnym jak w przypadku estrady uwarunkowaniom. Realizowana jest w większości klubów i opiera się na wszelkich formach upowszechniania. Pomijając kilka Dyskusyjnych Klubów Filmowych, których działalność można określić mianem wybitnej: DKF „Kwant” przy klubie „Riviera-Remont”, DKF i Klub Sztuki Filmowej „Rotunda” czy DKF „Bariera” w Lublinie, DKF „Studentów” w Krakowskim Kinoteatrze „Związkowiec” – generalnie działalnością filmową rządzi przypadek. Większość klubów dobiera filmy „jak leci”, bez jakiegokolwiek koncepcji i próby choćby konsekwencji tematycznej – zbliżając się bardziej do poziomu kina objazdowego preferującego trzeciorzędne filmy z gatunku westernów i komedii. Do rzadkości należą przypadki tworzenia na kanwie filmu formuły imprezy publicystycznej, prezentacji innych niż fabuła form filmowych – czy wreszcie prezentacji studenckiej twórczości filmowej. W przypadku tej ostatniej zauważyć można również

oznaki kryzysu i dotyczy to nie tylko braku nowych miejsc do jej realizacji — ale, jak w przypadku warszawskiej „Stodoły”, wiąże się z regresem firm już uznanych. W bieżącym roku interesującą działalność filmową podjęły kluby dotychczas jej nie realizujące (przynajmniej w szerszym zakresie) – gdański „Żak” i „Pod Jaszczurami”.

4. Wieczór z Dziennikiem w Klubie

W klubowym programie istnieje także wyraźna niechęć do imprez typu publicystyczno-dyskusyjnego. Praktycznie stałą i różnorodną działalność w tej dziedzinie prowadzi w Polsce zaledwie kilka klubów. Mamy tu na myśli oczywiście sytuację, w której cykl imprez nosi znamiona własnej i świadomej koncepcji programowej. W tej dziedzinie od trzech lat zdecydowanie przewodzą dwa kluby: „Pod Jaszczurami” i „Riviera-Remont”. Znane są też działania klubu „Publicum”, a nawet czytelnicy czasopism w II Domu Studenckim UJ „Żaczek”. Ostatnio dołączyły do działalności dyskusyjnej: „Żak”, „Cicibór” i kilka innych mniejszych klubów. W pozostałych dominuje tradycyjna formuła prelekcji i imprez politycznych o wyraźnie okolicznościowym nastawieniu. Pociągającym zjawiskiem w tej dziedzinie jest fakt, że z kolei ten typ imprez dominuje wśród nagradzanych na Ogólnopolskich Giełdach Programowych pomysłów i scenariuszy imprez klubowych. Warto tu wymienić takie cykle programowe jak: „Człowiek wobec śmierci”, „Kamień na kamieniu”, „Polska 1918-78”, „Moralne niepokoje współczesnych społeczeństw”, „Autocenzura”, „Seminarium o nieobojętności” – czy wreszcie, zrealizowany w klubie „Trans” cykl spotkań poświęconych humanistycznemu aspektowi medycyny. Przykłady te pozwalają na bardziej optymistyczne traktowanie szans rozwoju działalności publicystycznej w klubach.

5. Poza wieczór autorski

W tradycyjnej normie mieści się działalność literacka proponowana przez kluby studenckie. Składają się na nią równie tradycyjne konkursy: „Wielka Sowa” (krakowski „Nowy Żaczek”), „Czerwona Róża” („Żak” – Gdańsk), „Jaszczurowy Laur” („Pod Jaszczurami” – Kraków), czy też „Laur Arki” („Pałacyk” – Wrocław) a także działalność grup poetyckich przy klubach studenckich, a co za tym idzie wieczorów autorskich jako formy dominującej. Swoistym fenomenem w ostatnim okresie był warszawski klub „Ubab”, który w różnorodnej i ciekawej formie realizował w wielu płaszczyznach jedynie działalność literacką (nagroda „Czerwonej Róży” za rok 1978/79). Wiele klubów studenckich publikowało zeszyty i arkusze poetyckie swoich twórców, a duża część grup poetyckich prezentowana w almanachu *Studenckie Grupy i Kluby Poetyckie* (pod redakcją J. Leszina i A.K. Waśkiewicza) działa przy klubach studenckich. Mankamentem działalności literackiej jest skostniała formuła wieczoru autorskiego i brak zainteresowania innymi niż poezją formami literackimi: prozą, czy krytyką literacką.

6. Plastyka na marginesie

Istniejące przy klubach studenckich galerie plastyczne są najczęściej galeriami autorskimi. I o ile poziom „Maximal-Art” w Poznaniu, Galerii „Remont” (zamkniętej w grudniu 1979), „Centrum Sztuki Współczesnej” przy wrocławskim „Pałacyku” cieszy, o tyle średni poziom działalności wystawienniczej w klubach studenckich pozostawia wiele do życzenia. Poczynając od klubowych plakatów reklamujących imprezy, a na wystawach malarstwa, grafiki i rysunku kończąc – wszędzie przeważa brak koncepcji i kryteriów, a także (niestety) przypadkowość doboru prac i autorów. Odczuwa się

w tym miejscu brak kontaktów z uczelniami plastycznymi. Kluby unikają również dialogu na temat współczesnej sztuki, a także imprez interdyscyplinarnych, w których plastyka byłaby elementem współtworzącym całość. Uogólniając problem kultury plastycznej – należy wspomnieć również o inercji klubów w kwestii wystroju wnętrza, co przy uprzednio wspomnianej kiczowatości form reklamy i dekoratorsko-ilustracyjnej formie oraz funkcji wystaw – czyni żeń problem bardzo poważny.

Warto w tym miejscu wspomnieć o jedynej w kraju studenckiej autorskiej galerii fotografii, jaką jest konsekwentnie od trzech lat tworzona przez grupę twórczą „SEM” – Jaszczurowa Galeria Fotografii.

7. Teatr w Klubie

Proces profesjonalizacji najlepszych teatrów studenckich, przy jednoczesnym wzroście liczby teatrów debiutujących, nie zmienił w widoczny sposób sytuacji teatru w klubie. Aktualnie w klubach dominują małe, kameralne formy twórczości teatralnej. Eksploatując i tak szczupłą bazę lokalową klubów teatr studencki usytuował się niejako obok klubu, żyjąc z nim w symbiozie. Tak jest w Poznaniu (Ośrodek Teatralny „Maski”), Krakowie (Teatr „38” i Studio Teatralne UJ), a także we Wrocławiu („Pałacyk”) i Lublinie („Chatka Żaka”) oraz warszawskiej „Stodole”. Wymienione kluby skupiają po kilka teatrów, przy czym OT „Maski” i Teatr „38” prowadzą stałą działalność polegającą na regularnej prezentacji własnych spektakli. W pozostałych klubach dominują pojedynczy twórcy (monodram) lub małe grupki twórcze. Można przy tym zauważyć bardzo nikłą wymianę imprez teatralnych pomiędzy środowiskami, jedynie większe imprezy oraz festiwale ożywiają tę działalność.

Najciekawszą z tych imprez jest Ogólnopolski Przegląd Teatrów i Kabaretów Klubowych, oczywiście najciekawszy z klubowego punktu widzenia. Innym zagadnieniem jest problem upowszechniania teatru w klubach. Tu najciekawszą formą jest propozycja „Salonu Melpomeny” E. Marcinkówny nagrodzona na giełdzie w Poznaniu, a realizowana w klubie „Zaścianek” i „Bakałarz” w Krakowie. Przykładem ciekawego rozwiązania jest sekcja imprez wyjazdowych klubu „Limes” w Siedlcach: cotygodniowe wyjazdy do teatrów w całej Polsce. Niektóre większe kluby próbowały również prezentować najciekawsze dokonania awangardy (przykład „Rotundy”, „Riviery” i „Stodoły” prezentujących „Cricot-2” T. Kantora).

W wielu jednak przypadkach upowszechnianie teatru zamyka się w programie klubowym spotkaniem z popularnym aktorem, czy chałturnicznym montażem poetyckim w jego wykonaniu. Brak jest natomiast imprez i propozycji z poszerzonej perspektywy patrzących na problem teatru. Martwi także, mimo sporej ilości teatrów przy klubach, brak imprez klubowych realizowanych w oparciu o te grupy, brak pomysłów teatralizujących własne imprezy klubowe.

8. Centra górą

Reasumując zasygnalizowane tu tendencje programowe, można zauważyć, że w ostatnich latach ruchowi klubowemu przewodzą zdecydowanie centra kulturalne — duże kluby posiadające dobrą bazę i spory potencjał twórczy. Realizowany tu program jest nośny intelektualnie („Rotunda”, „Cicibór”, „Riviera” i „Jaszczury”), tworzony na bazie własnych grup twórczych i co najważniejsze realizowany długofalowo i konsekwentnie przez fachowców. Sukces centrów kulturalnych wiąże się pośrednio z pewnym regresem klubów

średnich. Dominującym zjawiskiem jest coraz bardziej pogłębiająca się specjalizacja programowa (vide klub „Ubab”), a jedną z ciekawszych form i koncepcji była zeszłoroczna propozycja programowa Centrum Kultury Studentów I Roku Politechniki Wrocławskiej.

Maleje z roku na rok ilość propozycji własnych imprez na rzecz koncertów i prezentacji. Dominuje w klubach działalność typu estradowego (jazz, piosenka i kabaret), przy czym jedynie w przypadku jazzu możemy mówić o zadowalającym poziomie. Działalność literacka, teatralna i filmowa – prowadzona jest na średnim, przeciętnym poziomie – przy czym w odniesieniu do tej ostatniej istnieją jeszcze duże możliwości programowe.

Najwięcej do życzenia pozostawia poziom działalności publicystycznej i plastycznej w klubach. Można zauważyć stagnację programową w klubach II grupy (1979 rok), a także brak nowych propozycji ze strony najmniejszych klubów. W tej ostatniej grupie zwracają: jednak uwagę własne grupy twórcze („Amplitron” i „Miks” z Warszawy). W roku 1980 można zaobserwować zjawisko dość poważnego wyrównania się poziomu startujących klubów, z wyjątkiem skoku programowego w II grupie jest to raczej równanie do przeciętnej. Pojawiły się pozytywne sygnały ze środowisk dotychczas nieobecnych na klubowej mapie najlepszych – przykładami niech będą „Limes” z Siedlec i „Atrium” z Radomia.

9. Siła tradycji

Gdybyśmy próbowali stworzyć mapę obrazującą najlepsze kluby w ciągu ostatnich trzech lat, okaże się, że wiodą ośrodki o silnej tradycji kulturalnej i akademickiej. Są to w kolejności alfabetycznej: Kraków, Poznań, Warszawa, oraz Wrocław. Dostrzec również można wolną, acz systematyczną odbudowę potencjału klubowego

w Gdańsku i chwilową stagnację Śląska. Tajemnica takiego układu sił jest prosta. Po pierwsze są to najstarsze ośrodki akademickie, o dużej tradycji, największej ilości klubów, a jednocześnie miasta o dużej tradycji kulturowej.

Po drugie w tych miastach odbywa się większość dużych (studentckich, ale nie tylko) imprez kulturalnych, których inspirującej roli nie sposób negować. Istnieje tu także ogromna i w miarę trwała baza twórcza. Po trzecie — środowiska te skupiają większość istniejących aktualnie centrów klubowych.

10. Nowe poszukiwania

W ciągu ostatnich lat zdecydowanie preferowana jest zasygnalizowana na Sejmiku Klubowym we Wrocławiu koncepcja klubu twórczego, realizującego program w oparciu o własne grupy twórcze. Co do samej formalnej strony koncepcji programowej, to z wyjątkiem wspomnianych już (klub „Ubab” i Centrum Kultury Studentów I Roku) niewiele się zmieniło, poza tendencjami do specjalizacji w określonych dziedzinach programowych i próbami centralizacji działań kilku klubów (poznański „Cicibór”). Czołowe kluby (rokrocznie około 10-15) prezentują bardzo różnorodny i interesujący program, w którym zdecydowaną przewagę mają cykle programów i coraz popularniejsze kilkudniowe imprezy interdyscyplinarne o charakterze konferencji i seminariów. Ciekawe efekty dało połączenie działań Studenckich Akademii Kultury z pracą największych klubów Środowiskowych („Pod Jaszczurami”) – stąd bowiem rekrutuje się spora część aktywu mniejszych klubów. Podejmowano również próby aktywności programowej klubów w miesiącach wakacyjnych, co dało ciekawe doświadczenia (Kraków, Poznań, Warszawa i Wrocław).

11. O fizyczne istnienie

W przeciwieństwie do centrów kulturalnych, ogromne problemy z rozwinięciem bogatszej działalności programowej posiadają kluby najmniejsze. Przede wszystkim są to kłopoty dotyczące samego fizycznego istnienia tych klubów. Niefunkcjonalna, podlegająca częstym remontom baza lokalowa, brak sprzętu, brak środków finansowych na prowadzenie działalności, to najczęstsze kłopoty. Zawiała struktura podległości tych klubów, uzależnionych od Rad Mieszkańców, Rad Wydziału czy Rad Uczelnianych, ingerencje w sferę programową, zrywanie imprez na rzecz zebrań organizacyjnych hamuje chęci i inwencje rad programowych. Dodając do tego ogromną fluktuację aktywu, społeczny charakter jego pracy, a co za tym idzie trudności z właściwym rozliczeniem tego aktywu – mamy pełny obraz kłopotów i trudności z jakimi borykają się mniejsze kluby.

Błędna polityka finansowa i kadrowa wobec tych klubów, jaką często prowadzą różne instancje SZSP – prowadzi do sytuacji, w której klub nie może skorzystać w działalności programowej z wypracowanych przez siebie środków, a kierownictwo i aktyw nie mają szans w ciągu kilku miesięcy na opracowanie koncepcji programowej (a często z braku natychmiastowych efektów są po prostu zwalniani) – uniemożliwia wręcz ciągłość pracy programowej w tych klubach, a co za tym idzie jakikolwiek ich rozwój. Zamiast więc poszukiwań programowych toczą często te kluby walkę o fizyczne wręcz istnienie, trawiając energię i środki na rozwiązanie podstawowych problemów bazy i sprzętu. Dodatkowo niesprzyjającym faktem jest brak jakichkolwiek środków z bezosobowego funduszu płać, co w sposób oczywisty ogranicza możliwości programowe tych klubów.

W dodatku same kluby popełniają błąd, próbując powielić program dużych centrów i realizując wielkie koncerty i imprezy wymagające bazy i sprzętu, których same nie posiadają — zamiast skoncentrować się na działalności kameralnej, dyskusyjnej i realizacji własnych imprez.

Przykładem ciekawego rozwiązania problemów administracyjno-organizacyjnych jest działalność Uczelnianej Rady Klubów Studenckich w Toruniu, koordynującej administrację i program kilku małych klubów, szkoda, że działalność ta nie jest poparta efektem programowym.

Zjawiskiem z kolei niedobrym jest brak współpracy klubów w obrębie danego środowiska, środowiskowej i międzyśrodowiskowej wymiany programowej i twórczej, co dodatkowo zuboża i tak nie najciekawszy obraz codzienności małych klubów.

12. Zarządzanie

12.1. Komisje Kultury Rad Uczelnianych/ Zarządów Wojewódzkich

Jednostkami zarządzającymi i nadzorującymi pracę klubów są bezpośrednio nadrzędne Komisje Kultury Rad Uczelnianych względnie Zarządów Wojewódzkich SZSP. Te pierwsze w przeważającej większości przypadków utraciły w ostatnich latach funkcję ośrodków inspirujących i koordynujących działalność programową podległych im klubów. Wiąże się to przede wszystkim ze zbyt dużą rotacją aktywu i czasami zbyt niskimi kryteriami jego doboru. Ograniczają się one jedynie do spełniania wyłącznie funkcji administracyjnych, zatwierdzania kosztorysów imprez czy wkraczania dopiero w tzw. sytuacjach „aferalnych”. Brak jest systematycznie prowadzonej akcji szkoleniowej a nawet koordynacji programów klubów działających w obrębie jednej uczelni.

Problem ten nie dotyczy większości działań w stosunku do studenckich centrów kulturalnych i klubów środowiskowych prowadzonych przez Komisje Kultury ZW SZSP. Wzorcowe rozwiązania w tym zakresie wypracowały sobie takie środowiska jak: Gdańsk, Białystok, Katowice, Kraków, Lublin, Toruń i Wrocław, gdzie odbywają się stałe spotkania programowe stron zainteresowanych oraz istnieje ciągły kontakt personalny między KK ZW i klubami. Niestety, można powiedzieć, że znaczna większość klubów studenckich działa obok lub nawet poza swoimi macierzystymi Komisjami Kultury niż w ich obrębie.

Krótko o problemie bazy materialnej. O ile w ciągu ostatnich lat znacznie poszerzyła się baza sprzętowa klubów (duże dotacje ze strony uczelni na sprzęt elektroakustyczny, oświetleniowy, filmowy czy muzyczny) o tyle baza lokalowa pozostawia nadal wiele do życzenia. Większość klubów działa w pomieszczeniach adaptowanych w DS-ach bądź budynkach dydaktycznych, pochodzących czasami sprzed II, a nawet I wojny światowej. W nowym budownictwie często brak jakiegokolwiek zaplecza socjalnego, a powstające w nim lokale klubowe mogą jedynie w zamyśle projektantów pełnić funkcje kawiarniane (brak zaplecza barowego, ciągłe konflikty z „Sanepidem”). Instancje SZSP nie zapewniły sobie w tym wypadku żadnego udziału we wstępnym projektowaniu tych pomieszczeń i obiektów. Dość powiedzieć, że tylko w jednym przypadku w historii studenckiego ruchu klubowego projekt klubu powstał w ścisłej konsultacji z przyszłym użytkownikiem (warszawska „Stodoła”) jeśli nie liczyć nieadekwatnych już do obecnej sytuacji rozwiązań przedwojennych (warszawski „Medyk”, krakowskie „Rotunda” i „Atarax”) Negatywnymi wręcz przykładami braku współpracy projektanta i użytkownika mogą

być szczeciński „Trans” czy lubelska „Chatka Żaka”, nie mówiąc już o ponad ośmiotysięcznym krakowskim Osiedlu XX-lecia PRL gdzie od 15 lat funkcję jedyne go klubu studenckiego („Zaścianek” – 120 miejsc) pełni zaadaptowana kreślarnia! Problem bazy finansowej jest zbyt znany, by przedstawiać go tutaj ponownie. Poza wątpliwymi środkami finansowymi przekazywanymi przez instytucje SZSP (np. „Pod Jaszczurami” – 80 000 zł rocznie!!!) kluby mogą prawie wyłącznie liczyć na własne dochody. Dużą pomoc materialną stanowią obecnie środki przekazywane klubom przez macierzyste uczelnie z funduszu dydaktyczno-socjalnego, jednak nie we wszystkich środowiskach sprawa ta została rozwiązana w sposób zadowalający. Inną formą pomocy jest dotacja Ministerstwa Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki (MNSWiT) na działalność programową studenckich centrów kultury i klubów środowiskowych pozostających w gestii Zarządów Wojewódzkich SZSP – wynosząca w roku bieżącym 3 600 000 zł. Do całkowitego dofinansowania działalności programowej tych i pozostałych klubów (w sumie 30) I oraz II grupy będących w gestii Rad Uczelnianych potrzebna byłaby kwota ok. 10-12 mln zł rocznie.

12.2. Środowiskowe i Uczelniane Rady Klubów Studenckich

Organami koordynującymi działalność programową klubów w obrębie środowiska są Środowiskowe Rady Klubów Studenckich, działające według własnych statutów w ramach Komisji Kultury Zarządów Wojewódzkich SZSP. Ich Zarządy (Prezydium) są z reguły wybierane przez szeroki aktyw klubów studenckich działających w środowisku. Stosując się do własnych statutów a także uchwał i wniosków I-III Ogólnopolskich Sejmików Aktywu Klubów Studenckich SZSP, oprócz działalności koordynującej, prowadzą

szerokie akcje szkoleniowe i kontrolne, organizują konkursy klubowe i giełdy programowe, nadzorują klubowe akcje letnie i wakacyjne interkluby a także – wobec inercji Komisji Kultury Rad Uczelnianych – wielokrotnie spełniają rolę inspiracyjną.

W chwili obecnej działają ŚRKS-y następujących ośrodkach: Bydgoszcz, Częstochowa, Gdańsk, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra. Działa także Śląska Rada Klubów Studenckich w Katowicach (wraz z podległą jej Międzyuczelnianą Radą Klubów Studenckich w Opolu) koordynująca działalność klubów i Regionalnych Ośrodków Studenckich w 11 miastach regionu śląskiego. Istnieje również Uczelniana RKS w Toruniu (na prawach ŚRKS). W ostatnich latach nie przejawiały aktywności ŚRKS-y w Białymstoku, Rzeszowie i Szczecinie.

Należy wyrazić duże zadowolenie z faktu, że poza Środowiskowymi Radami Klubów Studenckich w Krakowie, Katowicach i Wrocławiu działającymi od lat i posiadającymi sprawdzone, długoletnie formy działalności aktywny rozwój wykazują (ostatnie 2 lata) takie ośrodki, jak przede wszystkim: Warszawa, Gdańsk i Lublin a także Łódź, Olsztyn i Toruń. Z pozytywnych faktów działalności programowej ŚRKS-ów wymienić należy wzorową działalność szkoleniową ŚRKS-ów w Gdańsku, Lublinie i Warszawie oraz działalność inspiratorską i koordynacyjną Krakowa i Warszawy, kontrolną Krakowa (wzorcowe rozwiązanie współpracy z Wojewódzką Komisją Rewizyjną) czy organizatorską ŚRKS-u w Katowicach (Ogólnopolski Przegląd Teatrów i Kabaretów Klubowych).

Ważnym momentem działalności ŚRKS-u są, poza ich działaniem długofalowym, spotkania plenarne (co 1-2 miesiące) poświęcone sprawom problemowym dotyczącym programowania działalności w klubach, w których udział biorą przedstawiciele wszystkich klubów środowiska.

Aby obraz powyższy nie przesłaniał negatywnych faktów należy jasno powiedzieć, że bezsporny autorytet moralny Zarządów ŚRKS-ów i ich przewodniczących nie jest podparty autorytetem formalnym. Środowiskowe Rady Klubów Studenckich nie istnieją w strukturze organizacyjnej SZSP, a zatem wysuwane przez nie wnioski posiadają li tylko charakter postulatywny, mimo że ŚRKS-y są jedynymi organami reprezentującymi kluby studenckie wobec Zarządów Wojewódzkich SZSP i Rad Uczelnianych. Uchwała II Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich SZSP (Wrocław – 1977) postulująca powołanie przewodniczących ŚRKS-ów na funkcje wiceprzewodniczących KK ZW SZSP, do spraw klubów studenckich pozostała na papierze.

Drugą sprawą negatywną przeszkadzającą w pracy ŚRKS-ów jest partykularyzm i zaściankowość niektórych instancji uczelnianych SZSP, polegający na niemożliwości współpracy studentów kilku uczelni w obrębie jednego klubu, mimo że instancje te z powodu niedostatecznych sił i środków nie są zdolne do prowadzenia go samodzielnie. Przykładem są tutaj krakowskie uczelnie artystyczne (klub „Fantastron”) czy krakowskie: Akademia Medyczna i Akademia Ekonomiczna (klub „Hades”). Innym momentem negatywnym jest np. brak zgody zainteresowanej Rady Uczelnianej na oddanie tzw. martwego pomieszczenia klubowego na działalność np. klubów turystycznych. Świadomość posiadania przeradza się w nieświadomość społecznego celu istnienia klubu. Poważnym problemem jest sprawa pojawiania się stałych wręcz brutalnych ingerencji instancji zwierzchnich w sprawy klubu (warszawski „Mechanik”). Problem to jednak zbyt znany aby ponownie tutaj go omawiać.

Uczelniane Rady Klubów Studenckich (wyłączając URKS w Toruniu działającą w środowisku jednouczelnianym na prawach

ŚRKS-u i będącą modelowym rozwiązaniem w tym zakresie) pełnią te same zadania jak ŚRKS-y w odniesieniu do klubów jednej uczelni. Znakomitymi rezultatami mogła poszczycić się w latach ubiegłych (do 1977) URKS Politechniki Warszawskiej skupiająca w swoim gronie tak ważne i aktywne kluby (spośród 17 istniejących) jak „Riviera-Remon”, „Stodoła”, „Mospan”, „Amplitron”, „Miks”, „Mechanik” czy we wcześniejszych latach „Boom” i „Alfa” oraz posiadająca sprawdzone, długoletnie formy pracy.

Niepowodzeniem zakończyły się próby ukonstytuowania się URKS-ów w AGH (spadek liczby klubów z 9 do 1!!!) i Uniwersytecie Jagiellońskim (z 6 do 3).

12.3. Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich i jej Prezydium

Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich Zarządu Głównego SZSP, opierająca swoją działalność na społecznym aktywie zgrupowanym w poszczególnych instancjach ruchu klubowego, w Środowiskowych i Uczelnianych Radach Klubów Studenckich oraz klubach – „jest organem doradczym Komisji Kultury Zarządu Głównego SZSP. Celem ORKS jest inspirowanie i koordynowanie działalności klubów SZSP” (§1, Rozdział I. Statutu ORKS zatwierdzonego przez KK ZG SZSP 25.02.79). Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich ZG SZSP realizuje swoje cele programowe poprzez:

- inspirację oraz ogólną kontrolę i ocenę działalności klubów;
- organizowanie różnorodnych form szkolenia i kształcenia aktywu;
- organizowanie ogólnopolskich giełd programowych klubów studenckich;
- patronat nad działalnością klubów SZSP w ośrodkach zagranicznych;

- organizowanie działalności wydawniczej, wymiany informacji i doświadczeń (§2, Rozdział I. Statutu ORKS).

Ocena działalności klubów studenckich przebiega w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Klubów Studenckich o Nagrodę „Czerwonej Róży” (13 edycji), mającego na celu wyróżnienie najlepszych klubów i ŚRKS-ów w kraju i stanowiącego dla jego uczestników forum wymiany doświadczeń programowych (czterokrotne spotkania w roku). Konkurs ten różnie i często krytycznie – oceniany jest przez aktywnych klubowców. Jest to jednak jedyna droga do nadania ruchowi klubowemu jednolitego wymiaru w skali kraju, a także możliwości konfrontacji poczynań poszczególnych klubów. Działalność szkoleniowa jest prowadzona w różnorodnej formie poczynając od udziału przedstawicieli klubów w Centralnym Obozie Aktywności Kulturalnej SZSP, poprzez Centralny Obóz Aktywności Klubów Studenckich (dla klubów grupy III i IV oraz klubów zagranicznych SZSP – ostatnio wrzesień 1978), udziału członków Prezydium ORKS w szkoleniach środowiskowych, do wydawnictw programowo-szkoleniowych ORKS.

Ogólnopolskie Giełdy Programowe Klubów Studenckich odbywane regularnie od 1976 roku (Białystok – 1976, Kraków – 1977, Poznań – 1978, Warszawa – 1978, Gdańsk – 1979) mają na celu konfrontację poczynań klubów w zakresie nowości programowych, a także stanowią formę zapisu dokumentacyjnego ważniejszych cykli programowych (zob. wydawnictwa giełdowe ORKS 1976–79).

Działalność wydawnicza ORKS skupiona jest w 3 cyklach wydawniczych: biuletyny programowo-informacyjne ORKS (red. Andrzej Potok), dwumiesięcznik „Notatnik Klubowy” red. Jarosław Janowski), Studencki Magazyn Filmowy „Powiększenie” (red. Tadeusz Skoczek) oraz kwartalnik „Klub Sztuki Filmowej” (red. Marek

Stęborowski) poświęcone sprawom działalności filmowej klubów studenckich i studenckich DKF-ów.

Biuletyny programowo-informacyjne ORKS (plan na rok 1980 – 10 numerów) mają w swoim założeniu stanowić kompendium wiedzy o poszczególnych dziedzinach programowych uprawianych przez kluby, jak jazz, plastyka, dokumentacja, rozrywka itp. Stanowią także cenną pomoc praktyczną w administrowaniu klubem.

„Notatnik Klubowy” jest wydawnictwem o charakterze teoretyczno-szkoleniowym studenckiego ruchu klubowego, mającym ambicje inspirujące i analizującym programowy rozwój tego ruchu. Zadaniem „Notatnika” jest w miarę aktualny krwiobieg informacji o najciekawszych dokonaniach poszczególnych klubów sprzyjający wymianie doświadczeń i integracji życia klubowego w całym kraju. Poprzez analizy metodologiczne i prezentacje najciekawszych imprez własnych a także bieżącą informację o nowych grupach twórczych – „Notatnik Klubowy” pragnie pomóc młodym aktywom programowym poszczególnych klubów w trafnym wyborze własnej koncepcji programowej klubu. Poświęcając się dziedzinom wcześniej zaniedbanym w ruchu klubowym, a więc publicystyce, plastyce itp., wydawnictwo to pragnie kształtować potrzebę penetracji tych zagadnień, a popularyzując najciekawsze dokonania w obrębie ruchu, chce nie tylko dokumentować jego osiągnięcia, ale i umożliwić zapoznanie się z nimi klubów i środowisk o mniejszych tradycjach. Dokumentując zaś najciekawsze i najwybitniejsze dyskusje i zjawiska ruchu klubowego – pragnie nadać im wyraz uniwersalny, udostępnić szerszemu ogółowi. „Notatnik Klubowy” za główny cel stawia sobie integrację ruchu klubowego, ukazanie jego stanu rzeczywistego, jego wartości w kulturze studenckiej i nie tylko.

Pracami Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich ZG SZSP kieruje jej 15-osobowe Prezydium, odbywające swoje 2-3-dniowe posiedzenia raz w miesiącu. Oprócz działalności statutowej Prezydium m.in. dokonuje oceny klubowych akcji letnich, prowadzi wstępne przygotowania do udziału klubów w Studenckiej Akcji „Chełm-80”, wizytuje kluby poszczególnych środowisk, spotykając się z ich aktywnym itd.

Cenną pomoc w pracy programowej Prezydium ORKS stanowi jej 10-osobowa Rada Programowa. Jej członkowie wchodzi w skład kolegów jurorskich Ogólnopolskiego Konkursu Klubów Studenckich o Nagrodę „Czerwonej Róży” i Ogólnopolskiej Giełdy Programowej Klubów Studenckich, biorą udział w pracach wydawniczych ORKS i szkoleniach aktywnego klubowego.

Czynny udział w pracach ORKS-u biorą członkowie kolegów redakcyjnych: „Notatnika Klubowego” (11 osób) i kwartalnika „Klub Sztuki Filmowej” (4 osoby) Studenckiego Magazynu Filmowego „Powiększenie” (1 osoba).

Wydaje się, że Prezydium ORKS osiągnęło szczyt swoich możliwości w sferze rozwiązań nieetatowych.

* „Raport...” opublikowany został w: *“Almanach Ruchu Kulturalnego i Artystycznego SZSP 1977-1980” pod red. Jerzego Leszina-Koperskiego, Zbigniewa Sawickiego i Andrzeja K. Waśkiewicza, MAW, SZSP, Warszawa 1980;*

** *Komentarz Jarosława Janowskiego -Smolińskiego do tekstu „Raportu” z 1980 r. (grudzień 2024 r.)*

Kluby studenckie w Polsce są fenomenem kulturowym nie tylko na skalę europejską, ale wręcz światową. Powstały na fali popaździernikowej odwilży (zwanej przez prof. Marię Turlejską „odświeżką”), gdy wydobywano się

z „gomułkowskiej siermięgi” kraju okaleczonego wojną i zniewolonego przez kontekst polityczny.

W środowisku studenckim tworzyły się teatry i kabarety, oraz niebanalne grupy muzyczne, rodził jazz. Gdański BIM – BOM z Afanasjewem, Kobielą, Cybulskim i Fedorowiczem, warszawski STS, krakowski Sowizdrzał, Teatr PLEONAZMUS, czy TEATR 38, Teatr STU, Ósmego Dnia, Gong z Lublina, 77 z Łodzi czy wreszcie SCENA PLASTYCZNA KUL.

Rolę katalizatora odegrał Teatr Kalambur z Wrocławia, który stał się oknem na świat, a zarazem piewą polskiej dramaturgii współczesnej. Na deskach tego teatru odbyła się prapremiera światowa SZEWCÓW Witkacego, ale równie cenne były SPOTKANIA TEATRU OTWARTEGO i goszczenie we Wrocławiu czołowych teatrów awangardowych z THE BREAD AND PUPPET THEATRE i THE LIVING THEATRE z Nowego Jorku na czele.

Śmiem twierdzić, że w tym przypadku „uchylenie” żelaznej kurtyny zainspirowało takie zjawiska jak PANTOMIMA WROCŁAWSKA, TEATR CRICOT Kantora czy ewolucja i twórczy rozwój takich reżyserów jak Swinarski, czy Dejmek.

Dodajmy do tego początki jazzu – na wieczorkach tanecznych w JASZCZURACH grał Andrzej Kurylewicz, śpiewała Wanda Warska, powstawały grupy tradycyjne takie jak OLD TIMERS we Wrocławiu, JAZZ BAND BALL ORCHESTRA, OLD METROPOLITAN w Krakowie, czy VISTULA RIVER w Warszawie.

Kultura studencka przeżywała intelektualny rozkwit, głównie w oparciu o kluby studenckie, które skupiły artystów i wspomniane zespoły. Dodajmy do tego Festiwal Piosenki Studenckiej w Krakowie. Miejsce debiutu takich artystów jak Maryla Rodowicz, Andrzej Rosiewicz, Marianna Wróblewska, Kazimierz Grześkowiak czy wreszcie Ewa Demarczyk, która otrzymała jedynie wyróżnienie bo była zbyt awangardowa dla ówczesnego jury.

Siłą klubów studenckich stały się przede wszystkim twórcze poszukiwania skupionych w nich grup i artystów na miarę aspiracji młodej inteligencji, dbałość o zachowanie ciągłości pokoleniowej (to udawało się do początku lat 80-tych), wreszcie wzajemne inspiracje (Ogólnopolska Giełda Programowa Klubów Studenckich) i fakt, że rolę animatorów kultury pełnili w nich głównie artyści i twórcy.

Ważny też był szybki i płynny obieg własnej kultury, z czasem stał się on alternatywą dla kultury masowej i narodowej. Artyści tacy jak Tomczak, Wołek

czy Kaczmarski po sukcesach na Festiwalu Krakowskim ruszali w terasy koncertowe po środowiskach akademickich występując w klubach i na juwenaliach w całej akademickiej Polsce.

To samo dotyczyło jazzu i bardziej ambitnego rocka. MANAM z Korą grał na żywo do tańca w klubach, odbywały się ZADUSZKI JAZZOWE i mini festiwale (DUO, SOLO, TRIO). KIKS w ROTUNDZIE wypuszczał co roku nowe zastępy kabaretów, OPPA w Hybrydach świeżych twórców piosenki autorskiej.

JASZCZUROWĄ GALERIĘ FOTOGRAFII tworzył Adam RZEPECKI. ŁÓDŹ KALISKA, grupa znana w świecie, która wydawała co kwartał pismo TANGO, składające się z 84 oryginałów (zdjęć, grafik, rysunków) od takiejże liczby artystów w Europie. W myśl hasła „Cudze chwalicie...” w Muzeum Sztuki Współczesnej w Łodzi, stworzonym przez Urszulę Czartoryską (nota bene pisywała dla mnie w NOTATNIKU KLUBOWYM) znajdują się 3 egzemplarze TANGA, zaś w Muzeum Sztuki Współczesnej w Kaliforni – wszystkie. GALERIA z Jaszczurów, ta została uznana w 1979 roku za najlepszą galerię fotografii w Europie.

W tym samym niemal czasie Henryk Gajewski z GALERII REMONT przy klubie RIVIERA-REMONT w Warszawie wystąpił w objazd po świecie efekt swojej akcji INNA KSIĄŻKA, na którą złożyły się 94 propozycje artystów z całego świata stworzenia książki bez słów, jedynie w formie plastycznej. Efekt był fantastyczny.

Przedmiotem działań klubów była też literatura. Klub Studentów Wybrzeża ŻAK w Gdańsku od 1960 roku organizował konkurs literacki o nagrodę CZERWONEJ RÓŻY, przez który przewinęło się pośród laureatów wielu znanych poetów, a w 1961 roku nagrodę główną otrzymał Ernest Bryll.

Kraków przez wiele lat organizował Turniej Jednego Wiersza o JASZCZUROWY LAUR, mający raz do roku edycję ogólnopolską. A w grupie literackiej TERAZ przy klubie POD JASZCZURAMI skupiali się tacy poeci jak Julian Kornhauser, Adam Zagajewski, Jerzy Piątkowski. Grupę TYLICZ pod patronatem Jerzego Harasymowicza współtworzyli Adam Ziemianin, Andrzej Warzecha, Józef Baran. Centrum Literackim JASZCZURY kierowali: Krzysztof Senajko i Wojciech Mróz. Wymieniam te przykłady, bo są dowodem na potencjał twórczy klubów studenckich w całym kraju.

Klub Filmowy ROTUNDA wydawał kwartalnik POWIĘKSZENIE będący zarzewiem tworzenia się nowej fali krytyki filmowej w Polsce. W apogeum

czyli po sierpniu 80-tego roku Jacek Blaszcze zdobył z telewizji wóz transmisyjny, który po remoncie przywiózł z Gdańska 5 godzin reportażu o odsłonięciu Pomnika Stoczniovców, któremu państwowa telewizja poświęciła kilku minutową migawkę. Działalność publicystyczna z takimi narzędziami stała się inspiracją wielu zacnych przedsięwzięć, które w połączeniu z wydawnictwami typu: *STUDENT*, *POLITECHNIK*, *NOTATNIK KLUBOWY* stały się zapleczem intelektualnym studenckiej kultury. Poligonami takie wydarzenia jak *FESTIWALE KULTURY STUDENTÓW PRL* czy *świnoujski festiwal FAMA*.

To obrazuje jak bezcenny wkład w kulturę narodową miała kultura studencka przecierając nieznanne i dziewicze szlaki. Najwięcej na tym skorzystała Telewizja Polska, ale też i radio. Wszak *SPOTKANIA Z BALLADĄ* kontynuowane po dziś dzień rozpoczęli jako program radiowy w Klubie *NOWY ŻACZEK* Marek Pacuła i Jerzy *STUHR*.

„Raport o stanie klubów studenckich w Polsce” jaki stworzyliśmy z Andrzejem Potokiem powstawał pod koniec epoki ciągłości pokoleniowej. Liczba klubów o jakiej dywagujemy też szokuje. Około 250 klubów – z czego co najmniej połowa aktywnych i działających z własnym programem, w oparciu o grupy i twórców wydaje się abstrakcją, ale tak było. Własny obieg wysokiej kultury tworzonej przez siebie, zbudowany potencjał recenzencko – krytyczny, przyjazne media oraz niezachwiana ciągłość pokoleniowa, pozwalające na kontynuację i rozwój w miejsce kolejnego „odkrywania Ameryki”.

Oczywiście podstawą tego ruchu była z wolna rodząca się komercjalizacja. Trochę jak z ruchem olimpijskim, który zaczął od bezwzględnych amatorów, a powoli objął wszystkich. Finanse były nieodzowne dla kultury. Sukcesy klubu *POD JASZCZURAMI* brały się stąd, że prowadził on własną działalność gospodarczą (bar) i dysponował nieporównywalnie wyższymi finansami niż kluby pozbawione tego dochodu.

W najbardziej "złotym okresie" pozwoliliśmy sobie nawet na "barokowe" działania.

„4 DNI Z KALAMBUREM” w Krakowie – dwa spektakle: *HISTORIA* wg Gołowicza w *TEATRZE 38* i *BIAŁA SKRZYZNIA* na deskach Teatru Starego, wystawy i spotkania z Bogusiem Litwińcem. W rewanżu *5 DNI MŁODEJ SZTUKI KRAKOWA* w Kalamburze i klubie *PAŁACYK* we Wrocławiu ze spektaklem *BECKET TEATRU 38* (notabene uznany przez miesięcznik *TEATR* z najlepszy spektakl roku 1979). To był początek twórczej wymiany. Jeszcze wizyta klubu

ŻAK z Gdańska na 25-lecie JASZCZURÓW i resztę planów przekreślił stan wojenny. Niestety ciągłość pokoleniowa została mocno naderwana, by z czasem przerwać się na zawsze i tak oto studencki ruch klubowy przeszedł do historii.

Przypomnę na koniec jego najważniejsze cechy:

- *stworzenie własnego obiegu kultury wysokiej z własnym zapleczem krytycznym i twórczym,*
- *zachowanie ciągłości pokoleniowej z przekazywaniem wiedzy i dorobku następcom,*
- *stworzenie modelu klubu twórczego w oparciu o artystów i ich sztukę.*

I to tyle tytułem współczesnego komentarza do „Raportu o stanie Klubów Studenckich w Polsce w 1980 roku”.

Ogólnopolska
Rada
Klubów
Studenckich

**ogólnopolska
giełda progra-
mowa klubów
studenckich**

Kraków, kwiecień 1977

Ogólnopolska
Rada
Klubów
Studenckich

**OGÓLNOPOLSKA
GIEŁDA
PROGRAMOWA
KLUBÓW
STUDENCKICH**

Laureaci – 1976 – 1979

ORGANIZATOR I TWÓRCA

Początek konkursów na scenariusze imprez klubowych miał miejsce w Białymstoku, w 1976 roku, roku Festiwalu Kultury Studentów PRL. Wówczas impreza nosiła tytuł Giełda Programowa Klubów Młodzieżowych i obok organizacji studenckiej jej współorganizatorem był Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury przy Ministerstwie Kultury i Sztuki. Liczono (daremnie) na scenariusze z klubów ZSMP i ZMW. Niestety aktywnością popisali się jedynie twórcy z klubów studenckich. Gwiazdą pierwszej wielkości był krakowianin Andrzej Potok, wieloletni kierownik klubu Nowy Żaczek Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nagrodzono dwa jego scenariusze: „SŁOWO O PRZYJACIELU” i „STANISŁAW WYSPIAŃSKI-DROGA DO WIELKOŚCI”. Do popularyzacji zalecono kolejne dwa scenariusze Andrzeja: „BANK 220” oraz „MIASTO MOICH STUDIÓW”. – Jarosław Janowski-Smoliński

AKADEMIA FILMOWA

7 FESTIWAL
KULTURY
STUDENTÓW
PRL - FINAL
KATOWICE '87

GLIWICE
1985-1987

250

TEATR-STR
KINOTEATR

Jarosław Janowski-Smoliński*

Giełdy Programowe Klubów Studenckich 1976–1979. Szkoła scenarzystów i akademia animatorów

Jak to się zaczęło?

Początki kultury studenckiej wiążą się ściśle z 1956 rokiem. Jak mawiała prof. Maria Turlejska była to przełomowa data po okresie głębokiego socrealizmu czyli moment polskiej odwilży zwanej przez nią „odświeżą”. Paraliżowany przez „bezpiekę” kraj, z trudem odbudowujący się po wojnie, izolowany „żelazną kurtyną” od reszty Europy, zaczął nieśmiało odbudowywać przetrzebioną przez okupację i powstanie inteligencję.

Zakładano pierwsze kluby studenckie, powstawały teatry, teatrzyki i kabarety takie jak gdański BIM-BOM, warszawskie: STS i Hybrydy czy krakowski SOWIZDRZAŁ. Grano w tych klubach jazz. Kurylewicz z Wandą Warszawą „przycinali” do tańca w klubie

„Pod Jaszczurami”, DETKO BAND grał w gdańskiej „Kwadratowej”, „Vistula River” w Warszawie, czy „SAMI SWOI” z Hanią Banaszak we Wrocławiu. Rodziła się nowa alternatywna kultura w opozycji do oficjalnej serwowanej przez państwo. Już zwykła abstrakcja, czy „pure nonsense”, tak utęskniony humor były pod prąd wcześniejszych tendencji.

Nastąpił renesans polskich twórców okresu międzywojnia. Odbyła się światowa prapremiera „Szewców” Witkacego na deskach wrocławskiego „Kalamburu”. Wiele grup śpiewających poezję Wojaczka, Baczyńskiego, Stachury czy wreszcie Leśmiana sięgało po intelektualne wartości do tej pory pomijane bądź obrzydzane.

Oknem na świat, swoistym wzorcem dla pokoleń studenckich twórców stały się od 1967 roku Festiwale Teatru Otwartego organizowane przez Bogusława Litwińca i Teatr „Kalambur” we Wrocławiu. Radio Luxemburg i Radio Wolna Europa były łącznikami ze światem tak jak liczna grupa intelektualistów w obszarze nie tylko europejskiej Polonii.

Siłą studenckiej kultury była ciągłość pokoleniowa, kontynuacja tradycji (konkursy, cykle programowe i festiwale) wreszcie nieposkromiona chęć zabawy np. różnorodne, pełne pomysłów JUWENALIA wzbogacały nie tylko środowiskową kulturę studencką, ale wносиły także wielkie wartości do kultury narodowej. By wspomnieć: „Teatr 8 Dnia” z Poznania, „Prowizorium” z Lublina, „Teatr STU” i „Teatr 38” z Krakowa, wymieniany już „KALAMBUR”, czy SCENA PLASTYCZNA KUL Leszka Mądzika.

Zaryzykuję twierdzenie, że podobnie jak bez „ALMATURU” nie istniała by dziś polska turystyka, tak kultura polska, bez studenckiej byłaby dziś w zupełnie innym miejscu. Choćby FAMA w Świnoujściu, gdzie dwa razy kabaretony reżyserowała Olga Lipińska,

późniejsza gwiazda TVP, czy kabarety, pojawiające się w wielu stacjach telewizyjnych. Tym samym kultura studencka stała się pierwszą szkołą scenarzystów i animatorów, tworzącą i kształcącą profesjonalne kadry dla kultury narodowej.

Początek konkursów na scenariusze imprez klubowych miał miejsce w Białymstoku, w 1976 roku, roku VI Festiwalu Kultury Studentów PRL. Wówczas impreza nosiła tytuł Giełda Programowa Klubów Młodzieżowych i obok organizacji studenckiej jej współorganizatorem był Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury przy Ministerstwie Kultury i Sztuki. Liczono (daremnie) na scenariusze z klubów ZSMP i ZMW. Niestety aktywnością popisali się jedynie twórcy z klubów studenckich.

Gwiazdą pierwszej wielkości był krakowianin Andrzej Potok, wieloletni kierownik klubu „Nowy Żaczek” Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nagrodzono dwa jego scenariusze: „SŁOWO O PRZYJACIELU” i „STANISŁAW WYSPIAŃSKI-DROGA DO WIELKOŚCI”. Do popularyzacji zalecono kolejne dwa scenariusze Andrzeja: „BANK 220” oraz „MIASTO MOICH STUDIÓW”.

Obok Andrzeja Potoka nagrodzono scenariusz studentów z Poznania „BYĆ ALBO NIE BYĆ” (program popularyzujący ochronę środowiska) oraz „KWIATY I ZAPACHY” z Łodzi (monograficzna impreza tropiąca motywy kwiatów w literaturze, malarstwie i muzyce) a także białostockie „SPOTKANIE POD SCHODKAMI”.

Niżej podpisany „zgarwał” dwie nagrody za: „IMIENINY MIESIĄCA” i „POPRAWIAMY MISTRZÓW” – obydwa scenariusze, w odróżnieniu od wcześniej wspomnianych poznawczo-edukacyjnych propozycji, były kreatywnymi happeningami z elementem zabawy. „IMIENINY MIESIĄCA” zostały również nagrodzone w konkursie na program rozrywkowy Telewizji Kraków.

Scenariusze zgłaszane do konkursu można podzielić na trzy kategorie: mniej lub bardziej rozbudowane scenariusze edukacyjne, propozycje kreatywne z programem długofalowym, wreszcie kreatywne jednorazowe wydarzenia godne popularyzowania.

Do kategorii drugiej należy zaliczyć wybitne propozycje MISTRZOWIE WSPÓŁCZESNEGO KINA Wiesława Adamika z SCK „ROTUNDA”, SALON MELPOMENY Ewy Marcinkówny z klubu „ZAŚCIANEK” oraz INNA KSIĄŻKA DLA DZIECKA Henryka Gajewskiego z Galerii REMONT przy warszawskiej „RIVIERZE-REMONT”.

Zacznijmy od Adamika. To twórca jednego z najciekawszych DKF w Polsce, autor wielu fascynujących cykli filmowych, spotkań i działań. Przez lata wydawał kwartalnik „POWIĘKSZENIE” gdzie miałem zaszczyt widnieć w stopce redakcyjnej tylko dlatego, że wymyśliłem tytuł pisma i działów (BEZ ZNIECZULENIA, WSZYSTKO NA SPRZEDAŻ, AKTORZY PROWINCJONALNI, KOGEL-MOGEL, SAMI SWOI, REJS, ZAKŁĘTE REWIRY). Pismo wydawał Tadeusz Skoczek.

Ewa Marcinkówna z krakowskiego klubu „ZAŚCIANEK” kochała teatr i potrafiła tą miłością zarażać innych. Organizowała wyjścia na spektakle i próby, oraz spotkania z twórcami teatru. Ewa inicjowała również świętowanie rocznic, odwiedziny miejsc pamięci i urodzenia sławnych aktorów oraz reżyserów.

Propozycja Henryka Gajewskiego z klubu „RIVIERA-REMONT” to zjawisko na skalę międzynarodową. INNA KSIĄŻKA DLA DZIECKA jest próbą komunikowania się z odbiorcą nie za pomocą tekstu i przekazu werbalnego, ale z użyciem języka sztuk wizualnych. Tej niecodziennej wystawie towarzyszyły też książki stworzone przez dzieci, które w nowych formach komunikacji czuły się świetnie. O czytaniu takich książek pisze autor pomysłu i ekspozycji:

Aby odczytać starą sztukę wystarczy znać alfabet. Aby czytać nową sztukę należy rozumieć książkę jako strukturę, identyfikując jej elementy i rozumiejąc ich funkcje. W starej sztuce wszystkie książki czyta się w ten sam sposób. W nowej sztuce każda książka wymaga odmiennego sposobu czytania. Aby zrozumieć i polubić książkę starej sztuki trzeba ją przeczytać całą. W nowej sztuce często nie trzeba przeczytać całej książki. Czytanie można przerwać w momencie zrozumienia całkowitej struktury książki. Stara sztuka nie zwraca uwagi na czytanie. Nowa sztuka stwarza specyficzne warunki czytania. Książki nowej sztuki, aby były lubiane nie wymagają sentymentalnego współuczestnictwa w sprawach miłości, polityki, psychologii, geografii itd. Nowa sztuka odwołuje się do zdolności, które posiada każdy człowiek w zakresie tworzenia znaków i systemów znaków.

Do tej grupy należy dodać także akcję ŚLADY Adama Rzepckiego z JASZCZUROWEJ GALERII FOTOGRAFII. Był to happening zrealizowany przed domem towarowym w Szczawnicy-Krościenku. Czarno-białe zdjęcia kwiatów, zwierząt, najróżniejszych śladów przyrody w formie płyt chodnikowych przyklejono przed wejściem do obiektu. Podeptane, poszarpane fotografie już w pierwszym dniu robiły niesamowite wrażenie, by w kolejnych jeszcze bardziej szokować widza. I tak oto zdjęcia przemówiły dobitniej i wyraźniej do ludzi niż rzeczywisty kontakt z przyrodą. Zmusiły ich do refleksji, ale też i szacunku dla przyrody.

Kreatywna publicystyka

Reakcja na daty i rocznice w tamtych czasach bywała dość ryzykowna. W naszym klubie „POD JASZCZURAMI” w 1978 roku zrealizowaliśmy cykl paneli dyskusyjnych „POLSKA 1918-78” w ten sposób świętując 60-lecie niepodległości, której władze nadto świętować zbyt hucznie nie pragnęły.

Po licznych przepychankach i perturbacjach zrealizowaliśmy wymyśloną imprezę, poniżej jej program.

U progu niepodległości

Spotkanie wprowadzające w całą problematykę poświęcone określeniu dróg i ówczesnego kontekstu politycznego, oraz osób, partii mających wpływ na fakt, że w listopadzie 1918 roku, Polska po latach niewoli stała się niepodległym państwem. W spotkaniu udział wzięli: prof. Władysław SERCZYK, prof. Antoni PODRAZA, doc. Gwidon RYSIAK, prof. Jerzy TOMASZEWSKI. Ilustracja: wystawa udostępniona przez ARCHIWUM KRAKOWSKIE "POLSKIE LEGIONY".

Złotówka w 60-leciu

Dyskusja o charakterze historyczno-gospodarczym dotycząca spraw ekonomii, polityki i strategii finansowej, systemowi monetarnemu i sile ekonomicznej państwa polskiego w okresie 60-lecia z udziałem: prof. Wiktor BONIECKI, prof. Bronisław OYRZANOWSKI, doc. Gwidon RYSIAK, red. Hubert KOZŁOWSKI. Ilustracja: wystawa „BANKNOTY POLSKIE 1918–1978”.

Polskie Konstytucje

Impreza poświęcona konstytucjom tego okresu i kulturze politycznej. Spotkanie z udziałem: prof. Michał PIETRZAK, prof. Marek SOBOLEWSKI, doc. Jerzy HOLZER, doc. dr Jan WOLEŃSKI. Ilustracja: Kroniki archiwalne /filmy ze zbiorów prywatnych/ akty prawne i konstytucyjne.

Nadzieje i rozczarowania międzywojennej polityki zagranicznej

Spotkanie z udziałem: prof. Marii TURLEJSKIEJ, prof. Andrzeja GARLICKIEGO, doc. Michała PUŁASKIEGO, red. Olgierda

TERLECKIEGO. Ilustracja: zdjęcia i fragmenty scenariusza serialu „Przed burzą”

Spór o młodych Polaków chowanie

Spotkanie poświęcone wzorcom wychowania w 60-leciu, systemowi oświaty, etyce społeczeństwa. Udział biorą: prof. Krystyna DASZKIEWICZ, prof. Marek Marian DROZDOWSKI, doc. Jerzy HOLZER, red. Stefan BRATKOWSKI, red. Olgierd TERLECKI, Roman Bratny. Ilustracja: podręczniki do języka polskiego wydane w ciągu ostatniego 60-lecia.

Kultura w 60-leciu. Twórcy i mecenas

Władysław LORANC, Włodzimierz SOKORSKI, Jan PIESZCZACHOWICZ, Andrzej KURZ, Krzysztof Teodor TOEPLITZ. Ilustracja: wystawa „PLAKAT TEATRALNY W 60-LECIU”.

Ruch studencki w 60-leciu

Udział biorą: prof. Andrzej PILCH, doc. Hieronim KUBIAK, red. Andrzej ZIEMSKI, Andrzej DYJA. Ilustracja: wystawa „WYDAWNICTWA ZSP i SZSP”.

Przeglądając pozostałe nagrodzone i wyróżnione scenariusze, można zauważyć, że dużo jest poszukiwań z obszaru etyki, filozofii i analizy współczesności pod kątem czyhających pułapek. „CZŁOWIEK WOBEC ŚMIERCI” Wojciecha Pasternaka z klubu „POD JASZCZURAMI” pochyła się nad naszymi postawami wobec ostatecznego faktu jakim jest śmierć. „ŻYĆ DO KOŃCA” – w tym scenariuszu zawarta jest refleksja nad dysproporcjami poziomu i jakości życia społeczeństwa. „AUTOCENZURA” Aleksandra Florka

analizuje szkodliwość zjawiska autocenzury, często bardziej restrykcyjnej i ograniczającej niż sama instytucja cenzury. Mojego autorstwa cykl imprez „MORALNE NIEPOKOJE WSPÓŁCZESNEGO SPOŁECZEŃSTWA”, zainspirowany przez prof. Krystynę Daszkiewicz z UAM w Poznaniu, sięga po fakty z pogranicza etyki i filozofii: kariera godna i niegodna człowieka, fałszywe autorytety i mistyfikacja postaw, kolektyw a klika, czy wreszcie praca społeczna jako działalność pozorna.

Scenariusz „KAMIEŃ NA KAMIENIU” z poznańskiego „CICIBORA” podejmuje rozważania nad kompleksowym podejściem do zażytków i naszej historii materialnej.

To w największym skrócie opis najciekawszych scenariuszy Giełd Programowych Klubów Studenckich. Dominuje w nich głębokie zaangażowanie we współczesność, troska o przyszłość, wręcz pieczołowite poszukiwanie ciekawych i niekonwencjonalnych form przekazu. Te scenariusze, które wykorzystano w telewizji, radiu czy domach kultury stały się podwaliną kultury narodowej.

I z tego możemy być dumni.

* Jarosław Janowski-Smoliński, studiował polonistykę na WSP w Krakowie i religioznastwo na UJ, w latach 1975–76 kierownik studenckiego klubu „Bakałarz”, a w 1976 roku instruktor programowy w SCK UJ „Rotunda”. W latach 1977–81, najpierw kierownik programowy w klubie „Pod Jaszczurami” a później jego kierownik. W tym czasie SCK „Pod Jaszczurami” czterokrotnie zdobywa Statuetkę „Czerwonej Róży”. Autor wielu programów i scenariuszy imprez nagradzanych na Ogólnopolskich Giełdach Programowych Klubów Studenckich w latach 1976–79.

Werdykt jury

Ogólnopolskiej Giełdy Programowej

Klubów Młodzieżowych

Białystok, 21-23 maja 1976 r.*

Jury w składzie: Zofia Borkiewicz, Janusz Czarkos, Maryna Maciejewska, Zbigniew Mossakowski – przewodniczący, Marek Rożański, Maciej Sadowski, Alicja Szwarc – sekretarz, Andrzej Tekiel

oceniło nadesłane scenariusze i pragnie podkreślić, że dokonane przez przedstawicieli klubów prezentacje nie dały nawet w części obrazu rzeczywistych wartości pomysłów i form zawartych w scenariuszach.

Postanowiono przyznać:

3 równorzędne Nagrody Główne w wysokości 4000 zł autorom następujących scenariuszy:

- „Być albo nie być” – Krzysztof Magowski i Zdzisław Tomczak z Poznania,
- „Kwiaty i zapachy” – Krzysztof Bąkowski i Tomasz Koman z Łodzi,
- „Spotkanie pod schodkami” – Janusz Olszewski z Białegostoku,

oraz 5 nagród w wysokości 3000 zł autorom następujących scenariuszy:

- „Słowo o Przyjacielu” – za atrakcyjną formę jak również bogatą w treści propozycję imprezy społeczno – politycznej - Andrzej Potok z Krakowa,
- „Stanisław Wyspiański – droga do wielkości” – za nowatorską propozycję edukacji kulturowej – Andrzej Potok z Krakowa,
- „Studium reklamy i form plastycznych” – za wykorzystanie nowoczesnych form przekazu i pogłębianie wiedzy o kulturze - Komisja Kultury RU SZSP Politechniki Warszawskiej,
- „Imieniny miesiąca” – za umiejętne przekazywanie wiedzy oraz aktualnych wydarzeń kulturalnych własnego środowiska i kraju w imprezie rozrywkowej – Jarosław Janowski z Krakowa,
- „Poprawiny mistrzów” – za inspirującą acz kontrowersyjną formę upowszechniania plastyki – Jarosław Janowski z Krakowa.

Ponadto Jury postanowiło wyróżnić następujące programy:

- „Piosenkowe wieczory” – klub Spółdzielni Mieszkaniowej (Złotów),
- „Prawie bajki” – klub „Mechanik” (Warszawa),
- „Beaune z wozu, ludziom lżej” – klub Beaune (Bydgoszcz),
- „Zaproszenie do leśniczówki” – Longina Kawalec (Wrocław),
- „Montaż słowno – muzyczny” – Gminy Ośrodek Kultury (Kraków),

- „Wieczory antyczne” – Andrzej Potok (Kraków),
- „Happeningi” – klub „301” (Warszawa),
- „U przyjaciół” – Danuta Bierzańska (Wrocław),
- „Kanał” – Marek Chełmicki (Wrocław),
- „Chansonada” – klub „Index” (Wrocław),
- „Konia” – Henryk Jacek Schoen (Kraków),
- „Szczęki” – Klub „Mechanik” (Warszawa).

Jury wyróżnia i zaleca do realizacji w środowiskach następujących akcje:

- „Bank 220” – Andrzej Potok (Kraków),
- „Fontanna” – Komisja Kultury RU SZSP PW (Warszawa),
- „Miasto moich studiów” – Andrzej Potok (Kraków),
- „Turnieje wydziałów” – KK RU SZSP PW (Warszawa) i klub „Spirala-Forum” – (Gliwice).

Jury postanowiło przyznać Puchar Prezydenta Miasta Białegostoku klubowi „Co nie co” AM w Białymstoku za cykl programów „Spotkanie pod schodkami”.

Jury postanowiło przyznać środowisku wrocławskiemu za aktywny udział w Ogólnopolskiej Giełdzie Programowej Klubów Młodzieżowych 4 wycieczki zagraniczne oraz za inwencję, pomysłowość i aktywność – wycieczkę Andrzejowi Potokowi z Krakowa.

Jury wyraża nadzieje, że nagrodzone i wyróżnione programy będą realizowane we wszystkich klubach młodzieżowych w Polsce stanowiąc inspiracje do poszukiwania nowych, atrakcyjnych form pracy klubowej.

Jury postanowiło nie przyznać nagrody publiczności.

Jury dziękuje władzom politycznym i administracyjnym oraz organizatorom młodzieżowym województwa i miasta Białystok za sprawną organizację, gościnność i twórczą atmosferę dla Ogólnopolskiej Giełdy Programowej Klubów Młodzieżowych.

Szczególnie serdecznie Jury dziękuje Markowi Konopelce – Dyrektorowi Biura Organizacyjnego Giełdy.

Białystok, 23 maja 1976

* Tekst z wydawnictwa pt.: „Ogólnopolska Giełda Programowa Klubów Studenckich”. Białystok, maj 1976 r. Wydawca: Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich przy współpracy SCK „Pod Jaszczurami”, Kraków 1979 r.

Programy i scenariusze Andrzeja Potoka nagrodzone na giełdzie w Białymstoku w 1976 r.

Słowo o przyjacielu – Dni ZSRR

Impreza stanowi przegląd dorobku narodów Związku Radzieckiego w dziedzinie kultury, sztuki, gospodarki, nauki, techniki i innych dziedzin życia społecznego. Szczególnie eksponowanym jest dorobek ZSRR w dziedzinie polityki międzynarodowej i wewnętrznej z dużym podkreśleniem roli postaci W. I. Lenina.

Podstawową zasadą naszej imprezy jest:

1. Aktualność omawianych tematów.
2. Szeroki udział fachowców radzieckich i polskich ze szczególnym uwzględnieniem kadry naukowej i młodzieży Uniwersytetu Jagiellońskiego.

3. Ilustracja każdego z omawianych tematów pełnym zakresem środków audiowizualnych.

Ze względu na bardzo szeroki zakres naszej imprezy, stanowi ona przykład współdziałania Rad Programowych trzech klubów studenckich Uniwersytetu Jagiellońskiego („Nowy Żaczek”, „Nawojka”, „Piast”), z których składał się komitet organizacyjny.

Ponieważ metod organizacyjnych przy tworzeniu imprez na powyższy temat może być wiele, podajemy jako przykład jedną z imprez, której przewodniczącym komitetu organizacyjnego był autor niniejszego scenariusza, a którą przyjęliśmy w środowisku krakowskim za wzorzec.

Impreza nasza składa się z dwóch części: seminarium „Lenin” – młodzież – współczesność” oraz imprez w klubach studenckich UJ. Za zasadę przyjęliśmy prowadzenie imprez przez studentów i młodych pracowników naukowych UJ.

Seminarium „Lenin – młodzież – współczesność”

I dzień

- Uroczyste otwarcie seminarium w Auli UJ, przemówienie Rektora UJ, przedstawiciela Ambasady ZSSR, przedstawicieli partyjnych władz miejskich Krakowa,
- Referat „Model działania organizacji młodzieżowej koncepcji Lenina” (Przygotowany przez Komitet Komsomołu Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie),
- Referat „Lenin o kulturze a zagadnienia upowszechniania kultury w środowiskach młodzieżowych” (Stefan Bujak i Antoni Komendera – Koło Naukowe Socjologów UJ),
- Referat „Lenin wobec problemów wychowania” (Zdzisław Jakosz – Koło Naukowe Historyków UJ),

- Dyskusja,
- Spektakl Teatru STU.

II dzień

- Referat „Leninowska koncepcja pokojowego współistnienia a walka dwóch systemów społeczno-ekonomicznych” (Andrzej Nartowski – pracownik naukowy UJ),
- Referat „Leninowska polemika z rewizjonizmem filozoficznym” (Włodzimierz Rydzewski – „Student”),
- Referat „Rola państw socjalistycznych we współczesnym świecie” (Wiesław Zabłocki – TBSP UJ),
- Złożenie wieńców na Grobach Żołnierzy Radzieckich,
- Dyskusja,
- Wieczór klubowy w klubie „Pod Jaszczurami”.

III dzień

- Wyjazd do Poronina i złożenie wieńców pod pomnikiem W. I. Lenina, zwiedzanie muzeum, informacja o pobycie Lenina w Polsce.

Imprezy Klubowe

Nowy Żaczek

I dzień

- Uroczyste otwarcie Dni ZSRR „Słowo o Przyjacielu”,
- „ZSRR – dzień dzisiejszy” – otwarcie wystawy,
- Występ Chóru Akademickiego z Tartu
- Występ Zespołu Pieśni i Tańca UJ „SŁOWIANKI”,
- Występ Krakowskiego Chóru Akademickiego UJ,
- Spektakl Teatru 77 z Łodzi.

II dzień

- Dialog o polityce zagranicznej ZSRR – prof. dr A. Antoniuk (Kijów i red. Zb. Sołuba w towarzystwie prof. dr A. Podrazy i korespondenta Agencji TASS, prowadził Wł. Rydzewski),
- Filmy krótkometrażowe o tematyce dnia,
- „Martwy sezon” – film fabularny.

III dzień

- O polityce wewnętrznej ZSRR dyskutują: red. H. Krall (Polityka), prof. dr W. Boniecki, przedstawiciel Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie i korespondent Agencji NOWOSTI, prowadził Wł. Rydzewski,
- Filmy krótkometrażowe,
- „Twój współczesny” – film fabularny.

IV dzień

- Najnowsze osiągnięcia nauki i techniki Kraju Rad – w dyskusji udział wzięli: red. N. Zeleznow (PRAWDA), red. D. Fikus (POLITYKA), dyr. A. Markowski (Muzeum Lotnictwa), przedstawiciel Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie – prowadził H. Kozłowski,
- Filmy krótkometrażowe o tematyce dnia,
- „7 dni jednego roku” – film fabularny.

V dzień

- Lenin w nauce, literaturze i prasie różnych narodów. W dyskusji udział wzięli: doc. dr J. Szymak-Reiferowa, red. J. Pieszczachowicz, dr J. Smaga i przedstawiciel Uniwersytetu im. T. Szewczenki,
- Filmy krótkometrażowe o tematyce dnia,

- „6 lipca” – film fabularny,
- „Lenin w Polsce” – film fabularny.

VI dzień

- Finał quizu „Co wiemy o sobie”. Przed kamerami odpowiadały trzyosobowe reprezentacje Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Bal polsko-radziecki i uroczyste zakończenie Dni ZSRR „Słowo o Przyjacielu”.

Nawojka

I dzień

- Muzyka radziecka – o muzyce mówili: dyr. Renard Czajkowski, doc. T. Machl, kierownik artystyczny Chóru Akademickiego z Tartu. Dyskusja ilustrowana była nagraniami muzycznymi.
- Filmy krótkometrażowe o tematyce dnia,
- Utwory Prokofiewa i Szostakowicza – grały Elżbieta Stępień i Elżbieta Ekielska – studentki PWSM w Krakowie.

II dzień

- Piosenka radziecka – rewia piosenek – prowadził dr J. Opalski,
- Występ piosenkarzy radzieckich i laureatów Festiwalu Piosenki Radzieckiej w Zielonej Górze,
- Jazz w ZSRR – prowadzili J. Poprawa i A. Potok,
- „Świat się śmieje” – film fabularny.

III dzień

- Folklor narodów ZSRR – dr Z. Biały i mgr Z. Wagner – ilustrowany przezrociami i eksponatami muzealnymi,

- Występ krakowskich studenckich zespołów regionalnych
- „Śpiewa Ukraina” – film krótkometrażowy,
- „Tańcząca Wiosna” – film fabularny.

IV dzień

- Malarstwo, rzeźba, architektura ZSRR – inż. L. Grubski,
- Estetyka sztuki użytkowej – prowadził prof. dr inż. arch. W. Zin
- Dyskusja między prelegentami ilustrowana przezroczami i filmami krótkometrażowymi.

V dzień

- Bal polsko-radziecki

Piast

I dzień

- Ostatnie dziesięciolecie w literaturze radzieckiej – w dyskusji udział wzięli: prof. dr W. A. Kapustin, dr W. Piotrowski,
- „Strofa wiejąca na wietrze” – montaż poezji W. Majakowskiego w wykonaniu Grupy Recytatorskiej „39”,
- Wystawa okładki i książki radzieckiej,
- Filmy krótkometrażowe.

II dzień

- „Misterium buffo” – W. Majakowskiego (fragmenty) w wykonaniu I. Jun,
- Spojrzenie zza sceny – w dyskusji udział wzięli: L. Zamkow, red. M. Sieczkowski, O. Lizogub (reż. Teatru im. T. Szewczenki z Kijowa),
- „Sól” – spektakl w wykonaniu Grupy „Proscenium”,
- Projekcja filmów krótkometrażowych o tematyce dnia.

III dzień

- O prasie radzieckiej dyskutowali: L. Dowgiłło, red. W. Strogonow, red. J. Pieszcachowicz, red. S. Maciejewski
- „Dziennikarz” – film fabularny,
- Wystawa prasy radzieckiej.

IV dzień

- Stare i nowe kino radzieckie – prowadził Z. Wyszyński,
- „Pancernik Potiomkin” – film fabularny,
- „Cierpkie wino” – film fabularny,
- Dyskusja o filmach – prowadziła M. Malatyńska,
- Wystawa radzieckiego plakatu filmowego.

V dzień

- Student w ZSRR – dyskusja między przedstawicielami organizacji młodzieżowych Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego z udziałem red. W. Ganiuszkiną prowadzona przez Wł. Rydzewskiego,
- „83 dni Wiktora Czernyszewa” – film fabularny,
- Filmy krótkometrażowe o tematyce dnia,
- Bal polsko-radziecki.
- Impreza Dni ZSRR „Słowo o Przyjacielu” została nagrodzona przez władze miejskie Krakowa w formie przyznania dla wszystkich organizujących ją klubów Medali Leninowskich.

Stanisław Wyspiański – droga do wielkości

Przedstawiony cykl czterech spotkań, które mają na celu zbliżenie i lepsze poznanie postaci St. Wyspiańskiego. Stanisław Wyspiański należy do grona najwybitniejszych artystów w historii polskiej sztuki i literatury. Jego wszechstronność twórcza, wielkie wartości artystyczne tego co tworzył oraz silny związek dzieł Wyspiańskiego z Polską – stawia go w grupie wybitnych postaci jak A. Mickiewicz, J. Słowacki, C. K. Norwid. Przed siedmioma laty obchodziliśmy setną rocznicę urodzin tego artysty–dramaturga, malarza, scenografa, reżysera, teoretyka teatru, poety. Sam rejestr dziedzin sztuki, którymi zajmował się z powodzeniem Wyspiański przypomina nam postaci artystów renesansowych. Zresztą teoretycy Wielkiej Reformy w teatrze (np. Craig) uważali go za wzór idealnego artysty teatru. Istnieje nieustająca potrzeba popularyzowania tej sylwetki, zwłaszcza że większość życia spędził Wyspiański w Krakowie i z tym miastem, jego historią – symbolem polskości – wiązał swoją twórczość. Impreza oprócz wartości poznawczych, ma znaczenie wychowawcze, ponieważ staramy się w niej uwypuklić te cechy charakteru człowieka, które przy konsekwentnym dążeniu pozwalają osiągnąć zamierzone cele.

Forma imprezy po pewnych modyfikacjach może służyć przedstawieniu różnorodnych problemów i postaci polskich twórców.

Scenariusz wielokrotnie wykorzystywany przez Klub Studentów UJ „Nowy Żaczek” i Wydział Kultury UD Śródmieście w Krakowie zdobył I wyróżnienie na Wojewódzkiej Giełdzie Programowej Klubów i Domów Kultury w Krakowie.

Treść imprezy:

Spotkanie I

Szczegóły scenograficzne: Wystawa kopii obrazów St. Wyspiańskiego (w tym autoportret). Sala oświetlona świecami.

Miejsce spotkania: sala klubu.

1. „Chocholy i witraże” – według scenariusza H. Cyganika z muzyką K. Sz wajgera. Montaż piosenek o Wyspiańskim, fragmenty jego wierszy i dramatów. W lirycznym nastrojowym klimacie przedstawiamy w tym spektaklu Wyspiańskiego dramaturga, poetę i malarza. Motyw Chochola z „Wesela” przeplata się tu z kolorystyką witraży (projektowanych do kościoła OO Franciszkanów) – a na jego tle wyświetlane są kolorowe przeźrocza obrazów Wyspiańskiego – w zawartym montażu rysuje się pełna poezji postać krakowskiego twórcy.
2. „Wyspiański – droga do wielkości” – spotkanie z pracownikami nauki Zakładu Historii Literatury Polskiej UJ przedstawiające rozwój talentu artysty, jego wszechstronność i drogę do sławy.

Spotkanie II

Miejsce spotkania: Dworek Tetmajera w Bronowicach. „Szlakiem Wesela” – wycieczka do dworku Tetmajera w Bronowicach.

Dworek Włodzimierza Tetmajera, malarza okresu Młodej Polski i brata poety tego okresu Kazimierza – był miejscem, w którym Wyspiański osadził akcję jednego z najwybitniejszych utworów polskiej dramaturgii – „Wesela”. Istnieje wiele faktów historycznych, na których „Wesele” zostało oparte, a między innymi owo sławne wesele Lucjana Rydla – podstawa fabuły dramatu.

W dworku, w którym aktualnie znajduje się muzeum, zachowano wiele pamiątek z tego okresu, zaś funkcję gospodyni pełni

tu jedna z wnuczek Lucjana Rydla. Wycieczka do Tetmajerowskiego dworku w Bronowicach na pewno przybliży i ukonkretni fabularną konstrukcję „Wesela”, przybliży postacie i fakty literackie, pozwoli wczuć się w atmosferę Młodej Polski.

Spotkanie III

Szczegóły scenograficzne: jak w spotkaniu I oraz wystawa fotogramów z kilku krakowskich realizacji „Wesela” St. Wyspiańskiego.

Miejsce spotkania: sala klubu, teatry krakowskie.

1. Monodram „Plotka o Weselu” – Tadeusza Boy-Żeleńskiego w wykonaniu studenta PWST w Krakowie. „Plotka o Weselu” – to niewielki esej, pisany lekko, w formie felietonu. Jego przedstawienie w teatrze jednego aktora będzie najbardziej atrakcyjnym sposobem przekazania analogii między fikcją literacką w dramacie a rzeczywistością historyczną. To bowiem zadanie – wskazanie prototypów poszczególnych postaci i symboli w ówczesnym świecie artystycznym Krakowa, a w szczególności wśród uczestników wesela Rydla – stawia sobie w „Plotce o Weselu” Boy.
2. „Wesele” na scenach krakowskich – opr. doc. dr Z. Siatkowski.
Krótkie omówienie niektórych krakowskich realizacji „Wesela”.
  - 1901 – Teatr Miejski – prapremiera w inscenizacji autora,
  - 1926 – w 25 rocznicę prapremiery – Teatr im. Słowackiego,
  - 1932 – w 25 rocznicę zgonu Wyspiańskiego – Teatr im. Słowackiego, reż. J. Osterwa,
  - 1941 – Krakowski Teatr Podziemny,
  - 1945 – Teatr Wojska Polskiego na scenie Teatru im. Słowackiego, reż. J. Woszczerowicz,
  - 1956 – Teatr im. Słowackiego, reż. B. Dąbrowski, scen. A. Stopka,
  - 1963 – Teatr Stary, reż. i scen. A. Wajda,

- 1968 – Teatr im. Słowackiego, reż. L. Zamkow,
3. Spektakl teatralny „Wesela” St. Wyspiańskiego.

Teatr im. Juliusza Słowackiego – przedstawienie wzorowane na realizacji prapremierowej z 1901 roku. Reżyseria – P. Paradowski, scenografia – B. Stopkówna, muzyka – F. Barfuss (oparta na zachowanych fragmentach muzyki prapremierowej).

W tej części scenariusza możemy wprowadzić liczne zmiany i modyfikacje wybierając np. inne spektakle w miejsce „Wesela” jak np. „Wyzwolenie” czy „Noc listopadową” na scenie Teatru Starego.

Spotkanie IV

Miejsce spotkania: sala klubu.

1. Spotkanie z realizatorami spektaklu teatralnego. Dyskusje o twórczości Stanisława Wyspiańskiego w kontekście oglądanego spektaklu.
2. Projekcja filmu w reżyserii Andrzeja Wajdy „Wesele”.

Wieczory antyczne

Cykl imprez mający na celu zapoznanie uczestników z największymi osiągnięciami kultury starożytnego Śródziemnomorza, w szczególności zaś zakresu literatury, sztuki, architektury, życia społecznego, kultury materialnej itp. Przy obecnym znacznie ograniczonym programie nauczania z zakresu kultury Antyku, będącej podstawą kultury europejskiej, impreza nasza stara się zapełnić lukę w elementarnym wykształceniu estetycznym. Nie jest to tylko cykl spotkań z wybitnymi fachowcami zagadnień kultury starożytnej. Impreza powinna być wzbogacona udziałem w niej studenckich kół naukowych i zespołów artystycznych.

W naszym wykonaniu cykl miał przebieg następujący.

Tematy

1. Olimpiady antyczne
2. Architektura Grecji i Rzymu
3. Sztuka starożytnego Egiptu i polskie prace wykopaliskowe w Egipcie
4. Wybrane zagadnienia z literatury greckiej
5. Nowela i satyra rzymska
6. Teatr grecki
7. Demokracja ateńska
8. Mitologia grecka i rzymska
9. Żywoty sławnych mężów
10. Filozofia starożytna
11. Życie codzienne

Podobnych tematów można zresztą znaleźć dużo więcej w zależności od możliwości organizatora i zapotrzebowania uczestników.

Uczestnicy

Fachowcy: profesorowie: K. Michałowski, A. Krawczuk, A. Świderkówna, W. Zin, J. Parandowski, J. Wolski, M. L. Bernhard, R. Turasiewicz, St. Stabryła, M. Brożek, L. Kalinowski i in.

Studenci: Studenckie koła naukowe: Architektów, Latynistów, Hellenistów, Historyków, Historyków Sztuki.

Zespoły artystyczne: Koło Recytatorskie (Iliada), Teatrzyk Pieśni Bohaterskiej „Propyleje” (Uczta Platona), Studencki Teatr Dramatyczny (Antygona), Studencki Teatr Radiowy („Anabasia” Ksenofonta i „Żywoty sławnych mężów” Plutarcha), kabaret (satyra rzymska).

Bank 220

Pomysł scenariusza oparty jest na pomysle telewizyjnego Banku 440. Ponieważ uczestnikami imprezy są kluby studenckie scenariusz nadaje się przede wszystkim do realizacji przez Środowiskowe Rady Klubów Studenckich, a po wprowadzeniu odpowiednich modyfikacji - przez Wojewódzkie Rady Klubów Młodzieżowych.

Impreza składa się z dwóch etapów: licytacji i rozliczenia.

I etap: licytacje:

Biorą w niej udział kluby studenckie zgrupowane w pary odpowiednio pod względem wielości i możliwości (np. „Rotunda” i „Pod Jaszczurami” czy „Nawojka” i „Piast”).

Licytacja złożona jest z dwóch części – zobowiązań i konkursów artystycznych.

Część I – zobowiązania

Kluby podejmują zobowiązania (odpowiednio punktowane przez jury i publiczność) w następujących sprawach:

1. Realizacja szeroko pojętego programu działalności SZSP w klubie (współpraca z komisjami problemowymi SZSP, kołami naukowymi, kołami regionalnymi, klubami turystycznymi, grupami zainteresowań itp.)
2. Współpraca z klubami młodzieżowymi
3. Realizacja Akcji LATO
4. Realizacja przyjęcia studentów I roku
5. Realizacja imprez dla wychowanków Domów Dziecka
6. Czyny społeczne Rady Klubu

7. Realizacja imprez polityczno-społecznych (np. Rewolucja Październikowa, Miesiąc Pamięci Narodowej, Miesiąc Przyjaźni, rocznica wyzwolenia miasta, 1 Maja i in.)
8. Akcja „Studenci dla studentów”

Część II – konkursy artystyczne

Polega na bezpośredniej konfrontacji grup działających w klubach. Proponujemy tutaj następujące konkurencje:

1. Zespoły muzyczne
2. Kabarety
3. Piosenkarze
4. Prezenterzy dyskotek
5. Grupy literackie
6. Kierownicy programowi klubów (zaprogramowanie zadanej imprezy).

Oczywiście czynniki składowe obu części I etapu mogą być inne w zależności od potrzeb i możliwości środowiska realizującego imprezę.

Etap II – rozliczenie

Po pewnym okresie (np. pół roku) następuje rozliczenie powziętych w licytacjach zobowiązań. Za ich niewykonanie, względnie wykonanie częściowe odlicza się punkty ujemne. W II etapie grupy artystyczne powinny wykonywać programy powstałe w okresie od zakończenia I etapu.

Sposób punktacji jury i publiczności pozostawia się do uznania realizatorom imprezy, pamiętać jednak należy o konieczności prowadzenia wszystkich wyników do wspólnego mianownika.

Miasto moich studiów

Cykl imprez skierowanych przede wszystkim do studentów I roku, mający na celu zapoznanie ich z historią, architekturą, sztuką i instytucjami kulturalnymi Krakowa. Potrzeby takiej imprezy nie należy chyba uzasadniać, powinna ona wejść w skład zajęć z wychowania estetycznego.

Cykl nasz składa się z dwóch części:

1. Spotkania w klubie na wybrane tematy z najwybitniejszymi postaciami życia kulturalnego naszego miasta.
2. Wycieczki uzupełniające omawiane tematy oraz uczestnictwo w miejskich imprezach kulturalnych.

Proponowane tematy i osoby:

1. Wawel. Historia, architektura, sztuka – prof. dr J. Szablowski, prof. dr A. Majewski
2. Uniwersytet Jagielloński. Ludzie i historia – prof. dr K. Estreicher
3. Nie od razu Kraków rozkopano. Archeologia – red. J. Adamczewski, prof. dr W. Zin
4. Zabytki i architektura Krakowa – prof. dr W. Zin
5. Krakowskie muzea i dzieła sztuki – prof. dr L. Kalinowski
6. Krakowska prasa, radio i TV – redaktorzy naczelni
7. Teatry krakowskie – J.P. Gawlik, K. Skuszanka, J. Krasowski
8. Współczesna literatura krakowska – St. Lem, J. Pieszczachowicz, W. Machejek i in.
9. Krakowskie środowisko muzyczne – K. Penderecki, H. Czerny-Stefańska, J. Katlewicz
10. Plastyka krakowska – prof. M. Konieczny

Proponowane wycieczki uzupełniające:

1. Zwiedzanie Wawelu wraz z częścią niedostępną dla wycieczek.
2. Zwiedzanie Starego Miasta.
3. Wizyta w muzeach krakowskich (Muzeum Narodowe, Muzeum UJ, Muzeum Historyczne Krakowa, Muzeum im. Czartoryskich, Muzeum Etnograficzne – zwyczaje krakowskie).
4. Zwiedzanie krakowskiego ośrodka TV.
5. Zbiorowe wejścia na spektakl teatralny połączone z dyskusją po spektaklu.
6. Uczestnictwo w studenckim koncercie filharmonicznym.
7. Wizyta w jednej z galerii sztuki.

* Teksty programów w wersji oryginalnej za wydawnictwem: „Ogólnopolska Giełda Programowa Klubów Studenckich”. Białystok, maj 1976, wydawca: SZSP i ORKS przy współpracy z SCK „Pod Jaszczurami”, Kraków 1979 r.

OGOLNOPOLSKA RADA KLUBOW STUDENCKICH • RADA NACZELNA SZSP

NOTATNIK
KLUBOWY
pismo studenckiego ruchu
Klubowego

OŚRODEK DOKUMENTACJI KULTURY STUDENTÓW PRZY
UNIWERSYTECIE JAGIELLONSKIM W KRAKOWIE ••

Teksty Andrzeja Potoka opublikowane w „Notatniku Klubowym”

Umarła Klasa, czyli Jubileusz Klubu, którego nie ma. Zapiski organizatora*

Ach, gdzież są niegdysiejsze śniegi!

Klub Studentów UJ „Nowy Żaczek”, Al. 3 Maja 5. Założony 6 marca 1956 roku. Odznaczony medalem Sześćsetlecia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wychował wielu znakomitych twórców i grup twórczych. Gościł wszystkich wartych tego po laureatów Nagrody Nobla. W ogólnopolskich Konkursach Studenckich o Nagrodę „Czerwonej Róży” zdobywał następujące nagrody:
1965 – I miejsce i Grand Prix konkursu,
1968 – III miejsce,

1970 – I miejsce i Statuetka „Czerwonej Róży”,
1971 – I miejsce,
1972 – II miejsce,
1977 – II miejsce i Plakietka „Czerwonej Róży”,
Od 1978 roku klub „Nowy Żaczek” nie przejawia działalności.

Styczeń 1981

Drugi rok trwa remont DS „Żaczek”, czynne jest tylko tzw. nowe skrzydło zamieszkałe przez 180 studentów. W licznych rozmowach prywatnych wśród byłych działaczy klubu pojawia się pomysł organizacji jubileuszu 25-lecia „Nowego Żaczka”. Wszyscy są za. Idziemy z Tadkiem Skoczkiem z wizytą do obecnego kierownika klubu. Nie mogę, w pierwszej chwili poznać ścian znanych mi dobrze z dawien dawna. Nasze biuro przerobione jest na portiernię, hall przemurowany jest na pół. Kierownik – młody brodac, Janusz Surman z Towarzystwa Dagerotypistów wyraża chęć współpracy. Oglądamy klub – obraz nędzy i rozpaczy; odrapane ściany, brak jakiegokolwiek sprzętu, pomieszczenie barowa nie nadaje się od użytku. Jest planowany remont, ale kiedy – tego nikt nie wie. Postanawiamy zwołać zebranie zainteresowanych.

W następnych dniach prowadzimy nadal akcję propagandową wśród byłych twórców i działaczy.

Luty 1981

Jedziemy z wizytą do dyrektora OTV w Krakowie Andrzeja Urbańczyka – b. kierownika klubu. Już w korytarzu spotykamy Franka Palowskiego i Krzyśka Kuplowskiego, wchodzimy razem do naszego „prominenta”. W dyskusji zdajemy sobie sprawę, że chodzi nam o „ekshumację”, ale wydaje się nam to interesujące.

Koledzy z TV postanawiają powiadomić o faktach dalszych naszych byłych współpracowników pracujących w redakcji.

14 lutego spotykamy się w sali kawiarnianej „Rotundy”. Przychodzi dwadzieścia kilka osób. Jest Urbańczyk, Zdzicho Leś (sekretarz KK PZPR), Władek Winnicki z Wydziału Kultury i Sztuki UM, byli kierownicy klubu Staszek Lis, Andrzej Pasek, Kazio Pastuszczyk z „Famy”, Henio Cyganik, Zbyszek Książek i inni. Formułujemy kilka zasad:

1. Pracujemy całkowicie społecznie,
2. W jubileuszu biorą udział wyłącznie ludzie związani z klubem,
3. Obowiązuje zasada „kim byliśmy – kim jesteśmy”.

Wymieniamy nazwiska, spisujemy adresy. To będzie trwać aż do chwili otwarcia obchodów. Ustalamy termin na 4 do 9 maja br.

Piotr Kruk (szef „Rotundy”) ofiaruje nam pomoc w postaci sali na zebrania (co poniedziałek), przekazania baru wraz z obsługą i zaopatrzeniem oraz możliwość dokonywania rozliczeń przez jego klub. Przyjmujemy. Dyskutujemy nad programem tygodnia, wreszcie powołujemy Społeczny Komitet Jubileuszowy 25-lecia Klubu Studentów UJ „Nowy Żaczek”. Jest to pierwsza niezależna organizacja jakiej jestem członkiem. Na przewodniczącego wybierają mnie, sekretarzem zostaje radca Pasek z Okręgowej Komisji Arbitrażowej. Powołujemy kierowników działów: teatru – dr Emil Orzechowski z Zakładu Teatrolologii UJ i Kazio Pastuszczyk, piosenki – Zbyszek Książek, kabaretu – Henio Cyganik (poeta, dramaturg, dziennikarz), informacji – Tadek Skoczek (od razu pisze notatkę do prasy)*, publicystyki – Andrzej Urbańczyk, poezji – Wiesław Kolarz (poeta, dziennikarz), jazzu – Grzesiek Tusiewicz i ja. Referentami do spraw balu jubileuszowego i obsługi fotograficznej zostają aktualni działacze – Janusz Surman i Teresa Mrawczyńska. Po tak osiągniętym sukcesie upijamy się.

W następnych dniach składamy wizytę Jego Magnificencji celem legalizacji Komitetu. Niestety, całujemy jedynie klamkę. Magnificencja ma ważniejsze sprawy na głowie.

Składamy papiery pani sekretarce. Udajemy się zatem z wizytami kurtuazyjno-robotycznymi do naszych przyjaciół, byłych działaczy SZSP a obecnie dygnitarzy Uniwersytetu Jagiellońskiego – Zygmunta Zięciny – dyrektora administracyjnego UJ, Zbyszka Frączka – kwestora, i Zbyszka Bąka – kierownika Działu Młodzieżowego. Obiecują nam wyremontowanie klubu oraz pokrycie kosztów druku i zakwaterowania zamiejscowych uczestników jubileuszu. Od tej pory staję się codziennym gościem Rektoratu UJ bo „strzeżonego, Pan Bóg strzeże”. Informujemy także o naszych przedsięwzięciach Radę Samorządu DS „Żaczek”.

Marzec 1981

W trakcie IV Ogólnopolskiego Sejmiku Aktywu Klubów Studenckich w Warszawie Janusz Surman informuje mnie o swej rezygnacji z funkcji kierownika klubu, z powodu konfliktu z władzami UJ i Radą Uczelnianą SZSP. Od tej pory klub nie ma już kierownika.

Po powrocie do Krakowa mam osobiście więcej czasu na sprawy organizacyjne. Zaczynamy od remontu. Cotygodniowe wizyty u dyrektora UJ niewiele dają; brygada remontowa przychodzi do klubu kiedy chce a właściwie w ogóle nie przychodzi, odpowiedzialni pracownicy UJ nic na ten temat nie mogą powiedzieć. Kompletne bezhołowie. Na dodatek, Pasek dźga mnie bezustannie pod żebra swoim pesymizmem i niedowiarstwem. Zabrnąłem już niestety zbyt daleko aby się wycofać. Zaczynam mu udzielać kłamliwych i wykrętnych acz optymistycznych odpowiedzi. Tak będzie do końca.

Zaczynamy zbierać środki finansowe. Z pomocą przychodzi prezes Usarewicz z ORKS-u i Komisja Kultury Rady Okręgowej SZSP. Udział w pomocy finansowej i sprzętowej zgłaszają klubowe centra „Pod Jaszczurami”, „Rotunda”, „Fama”. Zwracam się z prośbą o pomoc do Wydziału Kultury i Sztuki Miasta Krakowa. Otrzymujemy odpowiedź odmowną. Idę do Wydziału i urządzam tam karczemną awanturę. Na drugi dzień pieniądze są. Pierepały z remontem trwają dalej – wszystko jak w kraju.

Kwiecień 1981

Wypisujemy na UJ zamówienia na druki i hotele. Otrzymujemy miejsca w hotelach „Cracovia” i „Holliday Inn”. Rok temu było to niemożliwe. Skoczek bierze zamówienia na zaproszenia i afisz i po kilku dniach przynosi je gotowe. Jak zwykle wydrukował je gdzieś „na lewo”. Podpisuję jakieś dziwne rachunki.

Z remontem drgnęło. Panowie elektrycy wymienili instalację, montując tzw. ściemniacz do świateł (kompletna bzdura, będzie mi się śnił po nocach). Nastąpią teraz koszmarne dni malarzy.

W międzyczasie zamykamy program. Rezygnujemy ze spotkań poniedziałkowych – bliskość „rotundowego” alkoholu nie sprzyja konstruktywnej pracy, poza tym nie wszyscy mają czas o tej samej porze. Przybywa ludzi. Koordynuję pracę poszczególnych grup. Włącza się do roboty Marek Pacuła (kabaretowiec, dziennikarz), Wiesiek Kolarz z powodu choroby musi zrezygnować. Bierzymy jego pracę na siebie.

Pierwsze porażki programowe – w jubileuszu nie mogą wziąć udziału „Skaldowie” (tu założeni w 1966 r.) i L. Moczulski – poeta, założyciel klubu.

Wysyłamy zaproszenia, telefonujemy, nachodzimy ludzi po domach. Z Andrzejem Luzarem rozwieszamy afisze na mieście, obok

afiszy informujących o aukcji dzieł Sztuki na rzecz NZS-u. Ktoś w nocy ściąga nasze wszystkie afisze. Bóg z nim. Kończy się malowanie i remont baru. Panowie malarze wychodzą z klubu 30 kwietnia. Pytanie, kto posprząta? Jutro 1 Maja, potem wolna sobota i niedziela, w poniedziałek mamy zaczynać.

Maj 1981

Dzielny dyrektor Zięcina załatwia brygadę sprzątających ze Studenckiej Spółdzielni Pracy „Żaczek”. Jestem już tak załgany w stosunku do przyjaciół, że nawet nie sprawdzam postępu prac. Będzie, co będzie. Rozważam możliwość ucieczki z Krakowa.

Rozpoczynamy jubileusz.

4 maja

Zgłaszam się do administracji DS-u przejąć klucze od klubu. Wita mnie nieoceniona Marysia Świątkowska. Wchodzimy do klubu. Wygląda elegancko, nawet kotary pozawieszane. Wchodzimy do bocznej salki za sceną i tu trafia mnie piorun! Rada Uczelniana urządziła sobie magazyn! Janusz Surman ze swoją ekipą załatwia sprawę. Dostajemy biuro – otwieramy drzwi – magazyn malarzy!!!. Sprawę bierze na siebie Marysia. Przychodzę po trzeciej, wszystko gra. Kamień spada z serca. Całe szczęście, że Pasek tego nie widział, padłby trupem.

Janusz Surman z Towarzystwa Dagerotypiatów rozwiesza prace. Sprawdza się bar „Rotundy” pod wodzą superenergicznej jak zwykle Halinki Panek.

O piątej przychodzi Pasek. Czytamy pierwszy artykuł o jubileuszu zamieszczony w „Echu Krakowa”. Siedzimy, denerwujemy

się, może jazzmeni nie przyjdą, może publiczność, cholera wie co! Naturalnie kolega Galas spóźnia się skandalicznie ze sprzętem nagłośnieniowym.

Pierwszy przychodzi sędziwy dyrektor Włodek (b. dyr. adm. UJ), założyciel klubu. Mamy pretekst. Wciągamy dyrektora do biura, Pasek otwiera pierwszą półlitrowkę. Dyrektor nic się nie zmienił, jest wspaniały.

Zaczynają schodzić się muzycy z byłych nowożaczkowych zespołów. Są „Dzamble”, „Playing Family”, „Beale Street Band”, Henio Słaboszewski (travelling piano player) i inni. „Old Metropolitan Band” przyjeżdża schorowany z RFN-u i nie wystąpił. Zbyszek Seifert nie przyjdzie już nigdy.

Wypycham „Playing Family” na scenę i od tej chwili jam session toczy się jak za dawnych lat. Schodzą się starzy twórcy i działacze: Zosia Wybieralska i Anka Ptakówna wierne jak zawsze klubowi, Stasio Lis, Antek Potoczek (już 140 kg). Będą tak przychodzić do końca. Siedzimy, dyskutujemy, przepijamy do piątej rano. Publiczność dopisała. Wychodząc, kupujemy po kilogramie zwyczajnej. Znowu sukces.

5 maja

Przychodzimy o piątej do klubu. Nikt nie sprzątał, pewnie obraził się na nas kierownik DS-u. Z Paskiem i Surmanem, i jego ekipą zabieramy się do zamiatania. Odtąd robimy to codziennie. Dziś dzień poezji i teatru. Frekwencja parszywa. Dopisują natomiast poeci. Przychodzi Mietek Czuma (naczelný „Przekroju”) z Beatą Szymańską, Wit Jaworski, Leszek Długosz, Henio Cyganik, Wojtek Mróz, Andrzej K. Torbus i wielu młodszych. Na moment wracają tradycje nowożaczkowych grup literackich – Międzyuczelnianego Klubu Literackiego UJ, grup „Teraz” i „Tylicz”, „Sowizdrzała”.

Potem spotykamy się z teatrami „Pleonazmus” i „Om”. Niestety nie przyjeżdża Rysiek Major, twórca „Pleonazmusa”, robi spektakl w Gdańsku o czym informuje nas jak zwykle uczynny prezes KSW „Żak” Sławek Kozak.

Leszek Długosz wymawia się zmęczeniem i brakiem czasu ale zostaje do rana. Przyjechał Marek Materna – „dobry duch” naszego jubileuszu.

6 maja

Dziwny brak afer. Węszę podstęp. Dzisiaj mamy dzień piosenki. Grupa „Bukowina” wręcza Wojtkowi Bellonowi dyplom „Za przyjemne zachowanie się przy stole”. Przyjeżdża „legenda” klubu Sewer Wisłocki z żoną Lucyną, b. naszą piosenkarką.

W biurze hałasują futbolem stołowym Urbańczyk z Materną, Marczyńskim i Potoczkiem. Stare konie, ojcowie dzieciom. Korzystając z zamieszania chowam im piłkę. Wspaniały koncert – Andrzej Sikorowski, Wojtek Bellon z Bukowiną, Leszek Długosz, Ola Maurer, Zbyszek Książek, Olek Grotowski, Marek Materna, Marek i Andrzej Pacułowic, Grupa „Hobo”, dwójka naszych weteranów Krysia Cisek-Stęborowska, Janusz Wiertek i inni. Dodatkowo, z własnej woli występuje Marysia Wiernikowska i Leszek Wójtowicz. Potworne zdenerwowanie Krysi Cisek, od jej ostatniego występu minęło 11 lat. Idzie na salę, duże oklaski, wraca odprężona, zasiada do stołu. Sukces.

Nieustająco dziewczęca Basia Natkaniec zbiera wywiady do swojego „Echa”^{**}. Píše później: „Ta rozmowa odbywała się przez cały tydzień, gdzieś na zapleczu Klubu, na sali, na scenie. Trwa. Wspominamy. Konfrontujemy. Siebie, fakty, daty. Ja sama odczuwam jubileusz 25 – lecia „Żaczka” jako chwilę powrotu do bardzo istotnego etapu życia. Kilka dni spotkań paru pokoleń...”.

Andrzej Urbańczyk mówi: „Nowy Żaczek” był dowodem na to, że można żyć intensywnie...” Żeby tam istnieć, trzeba było mieć wyraźną osobowość, własne zdanie. Była tam szansa na intelektualny pluralizm. Istniało się też w jakiejś ciągłości „historycznej”, zahaczały o siebie różne pokolenia. Nie martwi mnie, że tego Klubu jak gdyby dziś nie ma. Widocznie studenci odbywają tę zbiorową edukację gdzie indziej, albo inaczej...”

To prawda chyba czuję tak samo.

Frekwencja dzisiejszego dnia znakomita. Ludzie stoją w korytarzach, nie możliwość wyjść przed końcem z klubu.

Wstęp, jak na wszystkie imprezy, wolny.

7 maja

Urbańczyk przywozi aparaturę z TV. Dziś wyświetlamy filmy telewizyjne Maćka Szumowskiego. Przychodzi autor, po projekcji bezszelestnie znika. Cóż, „Gazeta Krakowska” ...

Później spotkania publicystyczne: „Żaczek” a kryzysy – 1956 – 1968 – 1970 – 1980. Prowadzi Urbańczyk, udział biorą: Gwidon Ryśiak (docent UJ), Wacek Kaczmarczyk (wicenaczelný „Przekroju”), Krzysztof Kasprzyk (szef SDP), Józek Michalski (fizyk, b. szef ZK SZSP), Włodek Rydzewski (filozof), Zdzisiek Leś (sekretarz), Roman Danek (socjolog b. szef „Alma-Radio”) i Stefan Maciejewski (dziennikarz, prezes Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego). Nie dochodzą do porozumienia, każdy ma swoją rację. Po spotkaniu kłóć się do rana.

Zaczynam odczuwać potworne zmęczenie. Wychodzę wcześniej, Pasek zamyka klub.

8 maja

Problemy administracyjne już nie istnieją. Lecimy z góry. Prezentują się kabarety: nieistniejące – „Morda” (Cyganik, starszy Pacuła, Basia Leszczyńska, Basia Natkaniec), „Dwugłowiec” (Janusz Wiertek i Andrzej Prystaj), „KIT” (Książek, młody Materna i młody Pacuła) oraz współcześnie istniejący „Co”.

Maraton trwa do drugiej w nocy. Wydaje mi się, że siedzę w klubie od miesiąca. Basia Leszczyńska, na śliskiej posadzce korytarza, doznaje otwartego złamania nogi, będzie leżeć do końca czerwca. Brakuje mi powietrza.

9 maja

Bal. Bar znakomicie zaopatrzone, Danek z Leszkiem Świątkowskim montują swą prywatną aparaturę disco. Przyjeżdża prezes Usarewicz z Warszawy. Ludzie schodzą się bardzo powoli, zaczynamy około dziesiątej. Komentujemy artykuł Henia w „Krakowskiej”^{***}. Około dwunastej atmosfera jak z „Wesela” – wszędzie „zjawy”, Michał Parczewski z Lucyną, Brodziński, Krzyżowski, Gawlik, Oleksiewicz, Ryłko, legendarny p. Jan Buszek, p. Armatys... Krótka część oficjalna, dziękuję wszystkim, Surman rozdaje fotografie z tygodnia. O drugiej zgłasza się do mnie jakiś facet. Mówi, że jest nowym kierownikiem Klubu. Rozśmiesza mnie do łez. O trzeciej zabiera mnie do tańca Natkańcówna. Po trzech „kawałkach” wysiadam. O czwartej przekazuję klucze od klubu dwóm Marom, Pacule i Stęborowskiemu. Zamkną o piątej. Pasek śpi w fotelu, wysyłam go do domu. Wychodzę z klubu. Jest jasno, na portierni śpią jak zwykle pijani portierzy. Skończył się jubileusz.

12 maja

Staję na wadze. Ważę o 9 kilogramów mniej niż przed tygodniem.

23 maja

Wizyta u głównego księgowego „Rotundy” p. Strusia. Rozlicza imprezę, o dziwo, sprawnie i szybko.

25 maja

Ukazuje się notatka o jubileuszu w „Studencie” pióra Giovanniego Poprawy****.

24 listopada

Przechodzę koło klubu, wieczorem. Od maja okna są ciemne. Klub nadal nieczynny. Spędziłem w nim dziewięć lat.

* Tadeusz Skoczek: „To już 25 lat studenckiego ruchu klubowego”, /w:/ Krakowski Informator Kulturalny „KRAM”, nr 5, 28.02.1981

** Barbara Natkaniec: „Czym był dla nas Nowy Żaczek”, /w:/ „Echo Krakowa”, nr 90 /10925/, 8.05.1981

*** Henryk Cyganik: „Ćwierćwiecze Nowego Żaczka” /w:/ „Gazeta Karkowska”, nr 91 /10184/, 7.05.1981

**** Jan Poprawa: „Ćwierćwiecze Nowego Żaczka” /w:/ „Student”, nr 13/380/, 25.05.1981

* Za „Notatnikiem Klubowym nr. 2 (10) 1983 r.

Niedźwiedź*

Być może jest to gęganie starca, który wszystko ma za złe młodzieży walczącej o „nowe”. Być może, ale...

Kiedy rok temu znalazłem się wraz z Kajtkiem Czubackim, Rafałem Płomińskim, Arkiem Bęckiem, Jurkiem Usarewiczem i Zbyszkim Bierzańskim w grupie inicjującej nowy model działań w kulturze studenckiej, ze szczególnym uwzględnieniem spraw gospodarczych, wszystko wydawało się jasne i proste. Po wstępnych bojach na Ogólnopolskim Sejmiku Kultury w Jankowicach i finalizacji sprawy w postaci stosownej uchwały Kongresu Założycielskiego Zrzeszenia Studentów Polskich nastąpił poród najmłodszego dziecka ruchu studenckiego – Akademickiego Biura Kultury i Sztuki ZSP „ALMA-ART”. Kiedy po kilku miesiącach ujrzałem jeszcze „glejt” zaopatrzony w chyba osiem podpisów ministerialnych, wywalczony przez dzielnego kolegę Redwana, a zezwalający na podjęcie szerokiej działalności gospodarczej w zakresie kultury, moje zadowolenie sięgnęło szczytu. Wyobrażałem sobie, że liczni energiczni młodzi ludzie w środowiskach zakasają rękawy i ruszą do roboty, że ho, ho!

Tymczasem... Tymczasem, okazało się, że dalsze działania przypominają dzielenie skóry na przysłowiowym niedźwiedziu, wesoło hasającym w puszczy, podczas gdy puszczy już nie ma a i niedźwiedź wcale nie taki pewny...

„Energiczni” młodzi ludzie poświęcili roczny okres przygotowawczy głównie na działalność defensywną, polegającą na obronie uprzednio zajętych „pozycji” i „sterowisk” nie dbając o powstanie struktur podstawowych, wyjściowych do podjęcia działań „ALMA-ART-u”. Okazało się, po raz któryś kolejno, że środowiska nie posiadają bazy zarówno ludzkiej jak materialnej, no może poza

Studenckimi Centrami Kultury. Okazało się, że są pewne kłopoty z rejestracją, że nie ma stosownych przepisów wykonawczych, że nieuregulowane są kwestie bazy materialnej pozostającej własnością poszczególnych uczelni, że nie istnieje system płac pracowników, że brak lokali i sprzętu, że...

Aby nie być posądzonym o gołosłowie i sentymentalne kaznodziejstwo proponuję pobieżny przegląd poszczególnych tematów. A więc:

- Aktyw – brak ludzi do obsadzenia nawet funkcji kierowniczych w poszczególnych pionach działalności (w tym finansowej), brak obsługi prawnej, Środowiskowe Rady Kultury istnieją wyłącznie formalnie, duża nieufność aktywu uczelnianego, mniejszych klubów i zespołów artystycznych.
- Agencje artystyczne – w większości środowisk nie mają czego sprzedawać.
- Wydawnictwa – brak zaplecza technicznego, wykwalifikowanego personelu technicznego i przydziału papieru, niektóre propozycje wydawnicze wołają o pomstę do nieba.
- Fonografia – jak wyżej.
- Antykwariaty – brak lokali i wykwalifikowanej obsługi.
- Video – kto się załapał w odpowiedniej chwili, ten ma... i tyle,
- Gastronomia – problemu lepiej nie ruszać ze względu na istniejące różnice środowiskowe.

Podobnie wyglądają inne sprawy gospodarcze jak np. usługi plastyczne i organizacyjne, produkcja koszulek z nadrukami, nalepek samoprzylepnych, znaczków itp. Organizacja cierpi także na ogólny brak środków finansowych i zaplecza magazynowego.

Nie chcę potępiać w „czambuł”, bo sytuacje poszczególnych pionów w środowiskach są różne, ale obraz generalny jest taki jak przedstawiłem powyżej. Częstokroć nawet, rozważniając

problemy „ALMA-ART-u” w morzu dyskusji zapomina się o podstawowej działalności merytorycznej, a załatwiony problem odpisów na rzecz Centrali czy Oddziału nie jest w tej chwili istotny, bo może nie będzie z czego odpisywać. Nie interesuje mnie także, kto jest czy będzie dyrektorem Centrali czy Oddziału, chociaż kampania wyborcza w organizacji tuż, tuż i ...

Strata roku dla młodego człowieka jest zawsze tragedią osobistą, my jednak pozwoliliśmy sobie pomnożyć ją kilkaset razy. Nie stać nas na to. Nie stać także na spoglądanie na studencki ruch kulturalny, tylko przez pryzmat FAMY, Studenckiego Festiwalu Piosenki czy „Złotej Tarki” – bo optyka nie ta, obraz fałszywy. Nie stać nas na zaprzepaszczenie idei, którą słusznie podjęliśmy. Stać nas natomiast na podjęcie ROBOTY – trudnej, ciężkiej a jakże satysfakcjonującej.

Zapytacie – co z niedźwiedziem? Ano, niedźwiedź jest zdrów, ma się dobrze i nie śpi. To my śpimy.

* Tekst opublikowany w: „Notatniku Klubowym” nr 2 (10) z 1983 r.

NAGRODA IM. ANDRZEJA „WUJA” POTOKA

Celem nagrody jest honorowanie osób wywodzących się z ruchu studenckiego, które w swojej działalności społecznej i zawodowej pozostały wierne ideom studenckiej kultury, kultywują jej tradycje przekazując podstawowe wartości kolejnym pokoleniom dla dobra kultury narodowej. Nagroda w środowisku animatorów i organizatorów studenckiej kultury stała się niezwykle cennym wyróżnieniem. Jest swoistym „Oskarem” dla twórców fenomenalnego zjawiska jakim w latach sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku była studencka kultura. Nagrodę przyznaje jej Kapituła.
- Janusz Gast

N A G R O D A
IM. ANDRZEJA POTOKA

2006-2015

Janusz Gast*

Regulamin nagrody im. Andrzeja „Wuja” Potoka i lista laureatów Nagrody w latach 2006-2024

W początkach 2006 roku powstała idea Nagrody im. Andrzeja Potoka.

Patron nagrody był człowiekiem nietuzinkowym. Student biologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i medycyny Akademii Medycznej w Krakowie. Współzałożyciel Krakowskiego Jazz Clubu „Helikon”, kierownik klubu „Nowy Żaczek”, inicjator wielu interesujących imprez studenckiej kultury i studenckiego ruchu klubowego: Spotkań z balladą, Ogólnopolskiego konkursu poetyckiego o nagrodę „Wielkiej Sowy”, Ogólnopolskiej Giełdy Programowej Klubów Studenckich, Ogólnopolskiego Konkursu Klubów Studenckich o nagrodę „Czerwonej Róży”, współorganizator i przewodniczący Komitetów Organizacyjnych Ogólnopolskich Festiwali Piosenek i Piosenkarzy

Studenckich (obecnie Studencki Festiwal Piosenki), Konkursu Inicjatyw Kabaretów Studenckich KIKS i innych. Był też twórcą regionalnych i ogólnopolskiego ruchu samorządowego klubów studenckich: Środowiskowej Rady Klubów Studenckich i Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich. Prezes ŚRKS w Krakowie i ORKS w Warszawie. Twórca idei dokumentowania dorobku kultury studenckiej, a w latach 1982–1989 kierownik Ośrodka Dokumentacji Kultury Studenckiej przy Uniwersytecie Jagiellońskim. Całe swoje życie poświęcił kulturze studenckiej, klubom i dokumentacji. Założył kilka pism studenckich: m.in. „Notatnik Klubowy”, wydał kilka książek własnych i autorów skupionych wokół ODKS, zgromadził ogromne archiwum studenckiej kultury (teatr studencki, kabaret, jazz, czasopiśmiennictwo – „Student”, „Powiększenie”, „Notes Jazzowy”, wydawnictwa Festiwali Kultury Studentów PRL). Zmarł w 1999 roku.

Celem nagrody jest honorowanie osób wywodzących się z ruchu studenckiego, które w swojej działalności społecznej i zawodowej pozostały wierne ideom studenckiej kultury, kultywują jej tradycje przekazując podstawowe wartości kolejnym pokoleniom dla dobra kultury narodowej.

Nagroda w środowisku animatorów i organizatorów studenckiej kultury stała się niezwykle cennym wyróżnieniem. Jest swoistym „Oskarem” dla twórców fenomenalnego zjawiska jakim w latach sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku była studencka kultura. Nagrodę przyznaje jej Kapituła, której skład rokrocznie powiększa się o kolejnych laureatów, którzy zgłaszają i oceniają swoich Kolegów. Jest to srogie ale sprawiedliwe Jury. Głosowanie odbywa się drogą internetową, kandydatury zgłoszone w danym roku mogą być rozpatrywane w latach następnych. Pełną dokumentację zgłoszeń gromadzimy z nadzieją

na wykorzystanie w przyszłości w wydawnictwie dokumentującym zjawisko kultury studenckiej. Nagrody honorowe w postaci dyplomów są wręczane podczas dorocznych Sympozjów i spotkań organizowanych przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego w ostatnich latach w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów, siedzibie Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Regulamin Nagrody im. Andrzeja „Wuja” Potoka ustanowionej przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego

Kultura studencka była fenomenem antropologiczno-kulturowym i socjologicznym polskiej kultury narodowej XX wieku. Jej odrębność, tworzone wartości i niezależność pozwalały na rozwój osobowości twórczych, pozwalały na powstawanie grup twórczych, artystycznych i prądów zorientowanych społecznie pomimo obowiązującej doktryny politycznej PRL. Dzięki klubom studenckim, grupom dyskusyjnym, kabaretom studenckim, studenckim teatrom powstawały wartości obiektywnie niezależne. Kultura studencka była w drugiej połowie XX wieku obszarem wolności artystycznej, społecznej a niekiedy również – politycznej. Dlatego mając na uwadze ocalenie od zapomnienia ludzi tworzących ten niezwykły obszar działalności intelektualnej młodych powołano w roku 2006 nagrodę.

Na patrona wybrano Andrzeja „Wuja” Potoka (1941-1999), wybitnego działacza studenckiego ruchu kulturalnego, animatora wielu ważkich inicjatyw studenckiej kultury i ruchu klubowego, prezesa Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich, twórcy idei dokumentowania dorobku kulturalnego Zrzeszenia Studentów Polskich.

Nagrodę im. Andrzeja Potoka ustanowiła Ogólnopolska Komisja Historyczna Ruchu Studenckiego ustalając następujący Regulamin:

&1

Celem nagrody jest honorowanie osób wywodzących się z ruchu studenckiego, które w swojej działalności społecznej i zawodowej pozostały wierne ideom studenckiej kultury, kultywują jej tradycje przekazując podstawowe wartości kolejnym pokoleniom dla dobra kultury narodowej.

&2

2.1 Nagrodę przyznaje Kapituła powołana w 2006 roku przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego w składzie: Antoni Dragan, Andrzej Czapliński, Tadeusz Górny, Wiesław Klimczak, Jerzy Kwiatek, Tadeusz Skoczek, Jerzy Usarewicz, Czesław Wiśniewski, Andrzej Wójcik

2.2 Skład Kapituły corocznie uzupełniają kolejni laureaci nagrody.

& 3

Nagroda jest honorowa.

&4

Nagroda jest wręczana corocznie podczas ważnych imprez kultury studenckiej (Festiwal Piosenki Studenckiej, Zaduszki Jazzowe) lub sympozjum zorganizowanego przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego. Od kilku lat nagroda wręczana jest podczas gali organizowanej w Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Lista laureatów Nagrody im. Andrzeja Potoka w latach 2006-2024

„Za wierność ideałom studenckiej kultury, kultywowanie tradycji oraz przekazywanie istotnych wartości kolejnym pokoleniom dla dobra kultury narodowej”

Rok 2006

Janusz Gast – organizatorowi wielu imprez studenckich w Akademii Górniczo-Hutniczej w środowisku studenckim Krakowa i całej Polski; mecenasowi kultury studenckiej, piosenki, kabaretów; reżyserowi i producentowi koncertów oraz spektakli i widowisk muzycznych;

Jan Poprawa – twórcy i organizatorowi imprez krakowskiego i ogólnopolskiego środowiska jazzowego, członkowi rad artystycznych Studenckich Festiwali Piosenki, Festiwali Artystycznych Młodzieży Akademickiej FAMA, inicjatorowi i redaktorowi wielu ważnych i potrzebnych wydawnictw: „Notes Jazzowy”, „Suplement”, „Piosenka”. Autor wielu fundamentalnych prac poświęconych kulturze studenckiej;

Rafał Skąpski – prezesowi Fundacji Kultury Polskiej wykorzystującemu doświadczenia wspólnotowe znane z czasów studenckich do organizowania mecenatu nad polską kulturą narodową, prezesowi Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, aktywnemu w organizowaniu mecenatu państwa nad środowiskami artystycznymi (Narodowa Rada Kultury, Ministerstwo Kultury), cenionemu wydawcy inicjującemu wiele akcji Państwowego Instytutu Wydawniczego.

Nagrody wręczono 20 kwietnia 2006 roku w Pałacu Staszica w Warszawie.

Rok 2007

Jan Rodzeń– za upowszechnianie wiedzy o literaturze oraz popularyzacje wartościowej książki w „Klubie Księgarza”, będące rozwinięciem pomysłów inicjowanych w studenckim klubie „Hybrydy”;

Tadeusz Skoczek– za prace dokumentujące wartości kultury studenckiej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku oraz eseje o Krakowskich Reminiscencjach Teatralnych i legendarnym Teatrze 38.

Nagrody wręczono 1 grudnia 2007 w Klubie Profesorskim Uniwersytetu Warszawskiego.

Rok 2008

Tadeusz Górny – za długoletnią działalność na rzecz studenckiej kultury, animację środowisk jazzowych oraz popularyzacje książki i rynku wydawniczego.

Nagrodę wręczono 3 grudnia 2008 roku w Klubie Profesorskim Uniwersytetu Warszawskiego.

Rok 2009

Ryszard Lechki – za długoletnią działalność na rzecz kultury studenckiej i ruchu klubowego oraz twórcze wykorzystywanie dobrych doświadczeń w karierze zawodowej i działalności społecznej;

Krzysztof Magowski – za dokumentację kultury studenckiej posiadającą walory artystyczne oraz inspiracje i kontynuację tych idei w twórczości filmowej.

Nagrody wręczono 6 marca 2010 roku w Klubie Profesorskim Uniwersytetu Warszawskiego.

Rok 2010

Grzegorz Gauden – za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Jerzy Usarewicz – za długoletnią działalność na rzecz kultury studenckiej, zwłaszcza ruchu klubowego i dokumentację jego dokonań oraz twórcze wykorzystywanie dobrych doświadczeń w karierze zawodowej i działalności społecznej.

Nagrody wręczono 16 lutego 2011 roku w Klubie Absolwenta Politechniki Warszawskiej podczas seminarium zorganizowanego z okazji 25 rocznicy powstania Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego.

Rok 2011

Edward Chudziński – za wieloletnią aktywność w obszarze teatru studenckiego, działalność krytyczną i teoretyczną oraz projekt merytoryczny i redakcję książki *Kultura Studencka. Zjawisko – twórcy – instytucje*;

Andrzej Głuc – za bezinteresowne organizowanie fotograficznego archiwum kultury studenckiej;

Jacek Juszczyk – za wybitne zasługi w rozwoju kultury studenckiej i inspirację, organizację i autorstwo koncepcji monografii legendarnego poznańskiego klubu studenckiego *Klub „Od nowa” 1958–1970* wydanej w 2012 roku przez wydawnictwo „Posnania”.

Nagrody Wręczono 23 lutego 2012 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2012

Andrzej Donde – za wybitne zasługi dla ruchu klubowego i wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Zbigniew Mossakowski – za wybitne zasługi dla studenckiego ruchu klubowego i wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Andrzej Śmigielski – za wybitne zasługi w rozwoju kultury studenckiej oraz twórcze wykorzystywanie dobrych doświadczeń w artystycznej karierze zawodowej.

Nagrody wręczono 23 kwietnia 2013 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2013

Piotr Bakal – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działań intelektualnych środowiska akademickiego, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Jerzy Fedak – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działań intelektualnych środowiska akademickiego, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Sławomir Rogowski – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działań intelektualnych środowiska akademickiego, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Fundacja Universitatis Varsoviensis – podziękowanie za wydanie książki *Hybrydy Zawsze piękni, zawsze dwudziestoletni* wspianiale dokumentującej działalność klubu na przestrzeni minionych 55 lat.

Nagrody wręczono 21 maja 2014 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2014

Jerzy Karpiński – założycielowi Studenckiego Klubu Filmowego w CK PW „Stodoła”, autorowi wielu znakomitych filmów poświęconych kulturze studenckiej: „Korowód”, „Fama”, „Finał 6. Festiwalu Kultury Studenckiej PRL”, „Misja Salonu Niezależnych”, „Sceny mimiczne Marka Gołębiowskiego”, autorowi książek: *Wokół Stodoły 1956–1981* (dwa wydania: 1981 i 1984) oraz *Bujać w obłokach – prawdy, półprawdy i mity wokół „Stodoły”*, 2012;

Krzysztof Mroziewicz – wybitnemu komentatorowi zjawisk kon-trakultury, autorowi wielu znakomitych esejów poświęconych te-atrowi studenckiemu, współtwórcy potęgi prasy studenckiej lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych: „Student”, „ITD”, „Orientacje” „Integracje”;

Andrzej Pawłowski – autorowi książek: *Klub Buda i Kabaret Pod Budą. Tropami legendy*, Kraków 2014.

Nagrody wręczono 20 kwietnia 2015 roku w Muzeum Niepodle-głości.

Rok 2015

Wojciech Hawryszuk „Baca” i Marek Wójcik – za całokształt pio-nierskiej i niezwykle efektywnej pracy na rzecz popularyzacji i do-kumentacji kultury studenckiej: piosenki, klubów studenckich – na antenie Akademickiego Radia Pomorze;

Bogusław Klimsa i Wojciech Siwek – za całokształt pracy organiza-cyjnej na rzecz studenckich środowisk jazzowych: klubów studenc-kich, kabaretów; dokumentację studenckiej działalności jazzowej, szczególnie za monumentalną monografię ogólnopolskiego festiwa-lu *Jazz nad Odrą 1964–2014*;

Agnieszka Odorowicz – za stworzenie warunków do kontynuowania najświetniejszych tradycji kultury studenckiej, klubów, piosenki; powołanie Stowarzyszenia Instytut Sztuki, reaktywowanie działalności programowej klubu „Pod Jaszczurami”, przywrócenie świetności Studenckiemu Festiwalowi Piosenki oraz organizację cennego Międzynarodowego Konkursu Współczesnej Muzyki Kameralnej im. Krzysztofa Pendereckiego;

Lech Stefan Śliwonik – za całokształt wieloletniej działalności twórczej i krytycznej na rzecz teatru studenckiego i studenckich klubów; począwszy od STSu, za wieloletnią publicystykę naukową i dokumentacyjną służącą utrwalaniu wiedzy o niezwykłych wartościach teatru studenckiego, otwartego, alternatywnego.

Gala nagrody: 10 maja 2016, Muzeum Niepodległości w Warszawie.

Rok 2016

Bogusław Litwiniec – wybitnemu działaczowi studenckiemu, kreatorowi kultury studenckiej, założycielowi Studenckiego Teatru „Kalambur”, autorowi wielu znaczących i wybitnych przedstawień w historii teatru studenckiego, dramaturgowi, reżyserowi, aktorowi, pomysłodawcy i organizatorowi Międzynarodowych Spotkań Teatru Otwartego we Wrocławiu, które pozostawały najważniejszymi wydarzeniami teatrów awangardowych w Europie;

Wojciech Müller – wybitnemu artyście plastykowi, działaczowi ruchu studenckiego, współorganizatorowi i laureatowi Festiwalu Studentów Szkół Artystycznych, współtwórcy i liderowi grupy plastycznej „Od Nowa” z którą zrealizował, m.in. na FAMIE, kilkadziesiąt, wielkich widowisk plenerowych, autorowi kilkudziesięciu nowatorskich wystaw indywidualnych, które prezentował w ponad

250 ekspozycjach zbiorowych w kraju i za granicą, wieloletni pracownik naukowy, profesor i trzykrotny rektor Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu;

Wojciech Kaczorowski – za wieloletnią twórczą obecność w studenckim ruchu kulturalnym, na którą składała się działalność: w Klubie Studentów Wybrzeża „ŻAK” w Gdańsku, na Festiwalu „FAMA” w Świnoujściu oraz pełnienie funkcji pierwszego dyrektora programowego Akademickiego Biura Kultury i Sztuki „Alma Art” ZSP, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Leszek Kwiatkowski – za bezkompromisowość w kreowaniu wartości studenckiego kabaretu, pomysłowość w prezentacji artystów studenckiej rozrywki, sceny, jazzu oraz towarzyszenie rozwojowi kultury studenckiej na trudnym rynku profesjonalnym, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Andrzej Domagalski – za bezkompromisowość w kreowaniu wartości studenckiego kabaretu, pomysłowość w prezentacji artystów studenckiej rozrywki, sceny, jazzu oraz towarzyszenie rozwojowi kultury studenckiej na trudnym rynku profesjonalnym, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej.

Nagrody wręczono 25 maja 2017 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2017

Andrzej Janeczko – za działalność w klubach i teatrach studenckich Olsztyna oraz radiach studenckich i kabaretach, za nieprzerwaną działalność kabaretu „Trzeci Oddech Kaczuchy” założonego w 1981 roku, opisaną w książce *Trzeci Oddech Kaczuchy* o życiu i scenie, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Jacek Jaroszyk – za całokształt pracy w dziedzinie upowszechniania kultury, a w szczególności filmu za całokształt pracy w dziedzinie upowszechniania kultury, a w szczególności filmu poprzez Studenckie Dyskusyjne Kluby Filmowe, za działalność w klubach studenckich Poznania, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej poprzez Studenckie Dyskusyjne Kluby Filmowe, za działalność w klubach studenckich Poznania, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Janusz Madej – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działalności legendarnego Klubu „Pod Jaszczurami” w Krakowie, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Paweł Szeromski – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działań intelektualnych środowiska akademickiego, a w szczególności piosenki studenckiej, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Stanisław Szlezyngier – za całokształt pracy na rzecz dokumentacji działań intelektualnych środowiska akademickiego, a w szczególności opracowanie książki *Żaczek – nasz dom* zawierającej wspomnienia mieszkańców legendarnego akademika, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej.

Nagrody wręczono 21 czerwca 2018 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2018

Stefan Brzozowski – wybitnemu muzykowi i wykonawcy piosenek poetyckich i satyrycznych za działalność artystyczną zapoczątkowaną w klubach i na festiwalach studenckich, kontynuowaną i odnoszącą do dziś sukcesy wraz z zespołem „Czerwony Tulipan”;

Wacław Krupiński – wybitnemu dziennikarzowi za całokształt wieloletniej działalności publicystycznej zapoczątkowanej w Klubie Dziennikarzy Studenckich, za publicystykę służącą przypomnieniu i utrwalaniu wiedzy o niezwykłych wartościach kultury studenckiej;

Krzysztof Miklaszewski – legendarnemu współtwórcy kultury studenckiej i jej kronikarzowi.

Nagrody Wręczono 12 czerwca 2019 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2019

„Chór Wujów” w składzie: Maciej Brzeziński, Wacław Dziurzyński, Janusz Heitzman, Waldemar Janda, Wojciech Jeżyk, Wojciech Kucharzyk, Jerzy Malec, Józef Misiaszek, Artur Musiał, Krzysztof Olawski, Adam Radzikowski, Marek Siwiec, Andrzej Szafruga, Marian Wójtowicz, Zbigniew Wróbel – za nieprzerwane trwanie i wierność pięknej tradycji śpiewaczej zespołu założonego w 1976 roku przez Andrzeja Potoka, Patrona Nagrody.

Nagrodę wręczono 22 kwietnia 2022 roku w Klubie „Pod Jaszczurami” w Krakowie podczas obchodów 60 lecia powstania klubu

Rok 2020

Maciej Dyląg – autorowi zdjęć ukazujących historię i dokumentowanie kultury studenckiej, w tym klubów „Pod Jaszczurami”, „Rotunda”, Studenckiego Festiwalu Piosenki, Juwenaliów, Wyborów Najmilszej Studentki, niezliczonej ilości koncertów i wydarzeń kulturalnych, za dokumentację corocznych krakowskich spotkań „Nasze Piękne Lata 70-te”;

Krzysztof Olawski – za zasługi dla ruchu klubowego, szczególnie za działalność w Klubie Zaścianek na Miasteczku Studenckim w Krakowie, organizację corocznych spotkań „Nasze Piękne Lata 70-te”, integrujących krakowskie środowisko działaczy, animatorów i twórców studenckich, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Adam Radzikowski – za wspieranie i kultywowanie najlepszych tradycji kultury studenckiej, organizację corocznych spotkań „Nasze Piękne Lata 70-te”, integrujących krakowskie środowisko działaczy, animatorów i twórców studenckich, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej;

Jan Wołek – za poetyckie rozpoznanie „oddechu epoki”, wybitne osiągnięcia twórcze, eksperckie, animacyjne w zakresie krzewienia, wskazywania sensów i przekazywania wartości, za wierność ideałom wyniesionym z działalności na rzecz kultury studenckiej.

Nagrody wręczono 17 listopada 2021 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2021

Waldemar Dąbrowski – wybitnemu działaczowi studenckiemu, kreatorowi kultury studenckiej, którą rozwijał prowadząc Centrum Klubowe „Riviera – Remont”, Ministrowi Kultury, za wkład kultury studenckiej w Kulturę Narodową;

Jarosław Janowski – poecie, satyrykowi, autorowi książek i scenariuszy filmów dokumentalnych i wielu programów rozrywkowych, artyście estradowemu, wybitnemu kierownikowi programowemu studenckiego „Klubu pod Jaszczurami” w Krakowie, za przypomnienie i utrwalanie wartości kultury studenckiej;

Tadeusz Pilat

wybitnemu działaczowi polonijnemu, prezydentowi Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych, za działalność zapoczątkowaną w studenckim „Klubie pod Jaszczurami” i na Festiwalach Piosenki i Piosenkarzy Studenckich w Krakowie;

Ryszard Pracz

artyście, współtwórcy studenckiego ruchu teatralnego, autorowi książek o Studenckim Teatrze Satyryków, za przypominanie i utrwalanie wartości kultury studenckiej.

Nagrody wręczono 22 września 2022 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2022

Grzegorz Bukała – poecie, bardowi, autorowi tekstów piosenek, laureatowi Grand Prix Festiwalu Piosenki Studenckiej w Krakowie, współzałożycielowi zespołu „Wały Jagiellońskie”;

Andrzej Leparski – twórcy sukcesów jednego z dawnych klejnotów studenckiej kultury – Teatru Pantomimy GEST z Wrocławia, pamiętając o Twojej cegielce do pomnika światowej i polskiej pantomimy;

Zbigniew Theus – wybitnemu działaczowi kultury studenckiej Poznania, utrwalającemu pamięć i historię naszego ruchu w licznych publikacjach i spotkaniach międzypokoleniowych.

Nagrody wręczono 28 czerwca 2023 roku w Muzeum Niepodległości.

Rok 2023

Wojciech Drózdź – za zasługi dla kultury studenckiej, animatorowi i inicjatorowi wielu akcji i widowisk kulturalnych, organizatorowi wydarzeń artystycznych z udziałem znanych studenckich

kabaretów, piosenkarzy i teatrów; autorowi tekstów satyrycznych i ponad tysiąc piosenek, reżyserowi, kierownikowi artystycznemu kabaretów „Pająk”, „Pod Postacią”, „Ssak”, „Pod postacią Ssaka”, autorowi słuchowisk radiowych i sztuk teatralnych;

Adam Ludwiczak – za wkład w rozwój kultury studenckiej, zwłaszcza ruchu literackiego, opisanie historii Festiwalu „Old Jazz Meeting Złota Tarka” i kontynuację dzieła Andrzeja Potoka w erze cyfrowej; kultywowanie na niwie społecznej i zawodowej wartości wyniesionych z ruchu studenckiego;

Michał Szandula – wybitnemu działaczowi studenckiej kultury nowego pokolenia na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie, wzorującemu się w swej działalności na tradycjach Zrzeszenia Studentów Polskich; autorowi monografii *Tradycja i współczesność kultury studenckiej w Uniwersytecie Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Wybrane aspekty fenomenu oraz Kultura Studencka na Uniwersytecie Rolniczym. Historia i współczesność*;

Zbigniew Wróbel – za twórczy wkład i zasługi dla kultury studenckiej w szczególności współpracę ze studenckimi twórcami i zespołami artystycznymi oraz klubami studenckimi; za działalność w Ogólnopolskiej Radzie Klubów Studenckich inicjującą wiele przedsięwzięć programowych, kultywowanie na niwie społecznej i zawodowej wartości wyniesionych z ruchu studenckiego.

Nagrody wręczono 5 listopada 2024 roku w Muzeum Niepodległości.

Z okazji XV-lecia Kapituły Honorowe Nagrody Specjalne otrzymali wybitni działacze ZSP i SZSP zasłużeni dla kultury studenckiej: **Wiesław Klimczak, Czesław Wiśniewski, Jerzy Kwiatek, Eugeniusz Mielcarek, Antoni Dragan** oraz **Krzysztof Szamałek**.

Specjalną Nagrodę Honorową im. Andrzeja Potoka Kapituła przyznała w 2023 roku – Aleksandrowi Kwaśniewskiemu – Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, zasłużonemu dla kultury studenckiej w latach 70 i 80 minionego wieku.

Nagrody honorowe w postaci dyplomów są wręczane podczas dorocznych Gali organizowanych przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego i Muzeum Niepodległości w Warszawie.

W roku 2016 z okazji 10. jubileuszowej edycji Nagrody została wydana broszura pt.: *Nagroda im. Andrzeja Potoka 2006–2015*.

Obecnie **Nagrodę im. Andrzeja „Wuja” Potoka** przyznaje, spośród nadesłanych przez członków Kapituły kandydatur, Kolegium Kapituły powołane w dniu 11 maja 2023 roku przez Zarząd Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego. Kolegium Kapituły Nagrody im. Andrzeja „Wuja” Potoka: Antoni Dragan, Janusz Gast, Jerzy Kwiatek, Eugeniusz Mielcarek, Tadeusz Skoczek, Krzysztof Szamałek, Lech Stefan Śliwonik, Jerzy Usarewicz.

* Janusz Gast, absolwent AGH (ceramika) w Krakowie. Od 1970 w Zrzeszeniu Studentów Polskich zajmuje się działalnością w sferze kultury, najpierw w RW ZSP Wydziału Ceramiki AGH, a następnie w RU ZSP AGH. W latach 1975–76 przewodniczący Komisji Kultury Zarządu Krakowskiego SZSP, od 1977 do 1980 z-ca kierownika Wydziału Kultury ZG SZSP. W latach 1979–80 członek Rady Programowej d/s Teatru Studenckiego, członek kolegium redagującego Biuletyn Młodego Teatru. Od 1977 do 1980 członek Rady Artystycznej d/s Jazzu, Piosenki i Kabaretu. Dyrektor programowy VI Festiwalu Kultury Studentów PRL (1978).

Cena zł 5000,-

w następnych numerach:

MATERIAŁY Z SESJI: » ŻYDZI I POLACY SPOTKANIE KULTUR

SCENARIUSZ
WŁ. WYSOCKIEGO
NOWE KINO
RADZIECKIE
WSPÓŁCZESNE METODY BADAŃ NAD FILMEM

PL ISSN 0860-5726

ROZWIĘKSZENIE

Rok VIII

MAGAZYN FILMOWY

w numerze:

AWANGARDA

OICALONO OD ZNISZCZENIA I ZAPOMNIENIA

Pamięć jest ważna i należy o nią się troszczyć, podobnie jak o miejsca jej ocalenia, pozostawienia. Bo „ważna jest tylko ta pamięć, która gdzieś przechowuje prawdę o nas” – Piotr Wasilewski

studencki
almanach
poetycki

ODKS•KRAKÓW

Piotr Wasilewski*

Skarby studenckiej kultury w Bibliotece Kraków. Co udało się ocalić przed zniszczeniem

„Kultura PRL-u jest niewyobrażalna bez kultury studenckiej, a przynajmniej bez niej byłaby znacznie uboższa, mniej kolorowa, mniej radosna i przyjazna nam, ludziom żyjącym w PRL-u”¹. To słowa Grzegorza Dziamskiego zapisane w ogromnym tomiszczu (432 strony w formacie a4) wydanym w 2011 roku pod tytułem *Kultura studencka. Zjawisko – twórcy – instytucje*², stanowiącym próbę opisanie polskiego fenomenu nie mającego swojego odpowiednika nigdzie na świecie, który u wielu byłych żaków wywołuje uśmiech wzruszenia, nostalgicznego powrotu do czasów studiów i młodzieżowej aktywności na polu szeroko rozumianej kultury. Siłą tej publikacji, nasyconej faktami i opiniami oraz wspomnieniami osobistych doświadczeń i przeżyć, są teksty napisane przez wybitnych

uczestników tego ruchu – twórców, krytyków, animatorów, wydawców – autorów wywodzących się z różnych generacji peerelowskiej przeszłości. Dodatkową, bezcenną zaletą tej książki, poświęconej co prawda głównie teatrowi studenckiemu, jest kalendarium kultury studenckiej za okres 1950-1989, a także szczegółowa bibliografia na jej temat – „niemal cała dostępna bibliografia tematyczna”³, co doceniają zainteresowani tym zjawiskiem, i co jest ważne szczególnie dla jego obecnych i przyszłych badaczy.

Odwołuję się do tej świetnie opracowanej również edytorsko pozycji wydawniczej nie bez przyczyny, bowiem w obecnej dobie książek oraz artykułów o kulturze studenckiej funkcjonującej w czasach minionej Polski w wielkich i mniejszych ośrodkach akademickich prawie nie ma⁴. Nie uświadczysz tekstów o jej osiągnięciach, wielkich wydarzeniach, twórcach i animatorach, instytucjach, mecenacie. Czyżby była wstydliwym elementem studenckiej biografii, bo dotyka okresu historii dzisiaj politycznie nie poprawnego; czy też ów czas zaangażowania wielu uczestników i twórców w ruch studencki był jedynie epizodem mało znaczącym w ich życiu? A może sama kultura studencka, będąca w tamtych latach alternatywą dla kultury oficjalnej, nie zasługuje na upamiętnienie? To ostatnie jest chyba nieprawdopodobne, skoro „główny wyróżnik tej kultury, czyli jej studencki status miał walor swoistej nobilitacji i przesądzał o kwalifikacji do kultury wysokiej”⁵, jak przekonuje Edward Chudziński, redaktor cytowanego już wcześniej wydawnictwa. Z takiej trampoliny skorzystało wielu, to przecież z tego ruchu wyszła większość współczesnych wybitnych polskich artystów i uczonych, także menadżerów. Swoją przygodę z kulturą studencką po latach rejestruje w nielicznych publikacjach zaledwie wąska grupa jej kombatantów, w myśl zasady: jeśli nie my, to kto, a jeśli nie teraz, to kiedy?

„Od lat zjawisko kultury studenckiej nie jest w poważnej debacie publicznej obecne, traktowane jest marginalnie, albo nawet pobłażliwie”⁶, utyskuje Jan Poprawa, nieomal rówieśnik historii kultury studenckiej, zwłaszcza piosenki i muzyki, o których mimo sędziwego wieku wciąż popełnia nowe publikacje. Nieco rozgoryczony sugeruje, „mogliby rozmawiać na ten temat historycy. Mogliby – ale ich nie ma. Nie ma historyków, którzy zajmowaliby się tym niedawnym odcieniem najnowszej naszej historii”. Brak historyków ruchu studenckiego, czy szerzej – jego badaczy o statusie naukowym – w młodszych pokoleniach akademików, to zapewne prawda, ale prawdą jest też brak miejsc, gdzie ocalałe świadectwa kultury studenckiej: różne dokumenty, artefakty, zdjęcia, plakaty byłyby zgromadzone, przechowywane, zabezpieczone i gotowe do dalszego opracowywania.

W rzeczywistości naszego kraju po 1989 roku dotychczasowy dorobek akademickiej kultury i jej instytucje przestały być ważne. Zmienił się też ich status, rola. Zmaterializowana w segregatorach historia studenckich klubów, teatrów i kabaretów, redakcji, ważkich onegdaj imprez – przez lata skwapliwie zbierana przez ich twórców i organizatorów – po pewnym czasie zniknęła w czeluściach szaf upchanych po kątach, w piwnicach, garażach, lub wylądowała na śmietniku. Zapewne nie jest to obraz całości, choć wcale nie odosobniony. Czego przykładem moje własne doświadczenie, kiedy redakcja krakowskiego „Studenta” – dwutygodnika wydawanego w ósmej dekadzie ubiegłego wieku, w którym miałem przyjemność pracować – została w 1990 roku w trybie natychmiastowym wyrzucona z zajmowanych pomieszczeń. Gdy wraz z redaktorem naczelnym Tadeuszem Skoczkiem musieliśmy szybko zdecydować, co ratujemy przed wyrzuceniem, gdy pospiesznie wynosiliśmy

wysegregowane materiały i je przewoziliśmy do prywatnych mieszkań, domów, aby uchronić własne i kolegów dokonania przed utratą i zapomnieniem. Mimo starań na pewno wówczas sporo utraciliśmy.

Główny redaktor księgi z krakowskiej konferencji twierdzi, iż „kultura studencka przynależy już do czasu przeszłego, materialnych i archiwalnych śladów jej istnienia zachowało się niewiele, a symbolicznych w świadomości zbiorowej również”⁷⁷. I to jest wielki problem, o którym wielokrotnie i od dekad wspominają autorzy opracowań na jej temat, zwłaszcza publikacji ujmujących przeszłość zjawiska w formie kronik, syntetycznych podsumowań poszczególnych dziedzin studenckiej sztuki i rozrywki. Przykładem cytat z *Kroniki kulturalnej 1950–1970*, gdzie jeden z jej redaktorów – zasłużony Jerzy Leszin – uświadamia w 1971 roku czytelników: „ZSP nie posiada specjalnego archiwum, nie posiada go w ogóle. (...) redaktorzy *Kroniki* skazani byli jedynie na dwa źródła – ewentualne środowiskowe archiwa, bądź czasopisma studenckie”⁷⁸. Jak wynika z dalszej części jego wywodu pierwsze źródło „okazało się mniej pewne”, drugie zaś częstokroć wymagało dodatkowej weryfikacji w nielicznych ocalałych materiałach w zbiorach klubowych, czy prywatnych. Podobnie wnioski mieli autorzy wydanego dziesięć lat później sążnistego w objętości *Almanachu ruchu kulturalnego artystycznego SZSP 1977–1980*. Członek zespołu redakcyjnego tego wydawnictwa, Marek Graszewicz ze smutkiem podkreślał fakt, że „nie istnieją praktycznie żadne archiwa dotyczące studenckiej kultury. Cały materiał to zaledwie nieco przekazów ustnych, trochę książek przeważnie wspomnieniowych, odrobina tekstów, jakieś taśmy filmowe i zapisy magnetofonowe. Także trochę gazetowych recenzji i refleksji”⁷⁹.

Pamięć jest ważna i należy o nią się troszczyć, podobnie jak o miejsca jej ocalenia, pozostawienia. Bo „ważna jest tylko ta pamięć,

która gdzieś przechowuje prawdę o nas”¹⁰. Trawestując żartobliwie tę myśl zacytowaną ze wspomnianej książki, wyrażoną przez Krzysztofa Jasińskiego znakomicie dbającego o pamięć o teatrze STU, mogę śmiało powiedzieć: tak, w Krakowie mamy takie miejsce, „które prawdę o twórcach i dokonaniach kultury studenckiej przechowuje”. To Biblioteka Kraków, w której znalazło się mnóstwo materiałów poświadczających bogactwo kultury studenckiej na poziomie lokalnym i ogólnopolskim. Są tam zebrane dokumenty ukazujące pracę i dorobek klubów, redakcji, mecenasów tej kultury – Socjalistycznego Związku Studentów Polskich (SZSP) oraz Zrzeszenia Studentów Polskich (ZSP), efekty różnorodnych działań artystycznych i kulturalnych, wydawniczych, rejestrujące wydarzenia, festiwale, etc.

Że takie bezpieczne miejsce znalazło się kilka lat temu w Krakowie jest splotem różnych czynników i okoliczności oraz zaangażowania ludzi kiedyś bardzo mocno aktywnych na polu kultury studenckiej, w ogóle ruchu studenckiego, potem zapracowanych na różnych innych platformach, lecz mimo upływu czasu nadal przejętych przeszłością i dorobkiem środowiska, które współtworzyli tworzyli. Spośród nich w tej historii istotna była rola zmarłego w 2021 roku dr Stanisława Dziejzica, wieloletniego dyrektora „od kultury” w Urzędzie Miasta Krakowa a od 2017 roku twórcy i dyrektora Biblioteki Kraków, stanowiącej bodaj największą w kraju sieć miejskich bibliotek, liczącą blisko sześćdziesiąt placówek. Od czasu przyjazdu na studia do Krakowa ponad czterdzieści lat temu Staszek Dziejzic całe swoje życie związał z kulturą, w tym studencką. Był jej animatorem, propagatorem, historykiem, napisał dziesiątki artykułów na ten temat a także książki, na czele z monografią krakowskiego studenckiego klubu „Pod Jaszczurami” oraz opracowaną wspólnie z Tadeuszem Skoczkiem kilkutomową

monografią „Teatru 38”. Po jego śmierci sala tego teatru w klubie „Pod Jaszczurami” otrzymała im. Stanisława Dziedzica. Dorzućmy do tego jeszcze pełnioną przez niego przez wiele lat funkcję wiceprezesa Stowarzyszenia Mieszkańców Domu Studenckiego Żaczek.

To właśnie Stanisław Dziedzic, Tadeusz Skoczek i Andrzej Wyrobiec, czyli kompetentne trio znawców kultury studenckiej, zdecydowali o ofiarowaniu i przekazaniu w depozyt Biblioteki Kraków własnych archiwaliów dotyczących tej kultury oraz jej unikalnych zasobów zgromadzonych w Ośrodku Dokumentacji Kultury Studenckiej przy Uniwersytecie Jagiellońskim, działającym w latach 1982–1989 pod wodzą legendarnego Andrzeja Potoka, dokumentalisty określanego mianem „chodzącej encyklopedii kultury studenckiej” oraz archiwum klubu „Pod Jaszczurami”, przechowanych przez Andrzeja Wyrobca, w swoim czasie kierownika klubu „Pod Jaszczurami”. Wybór miejsca na złożenie tych skarbów był właściwy: Coraz wyraziściej i szeroko upowszechniany jest model tak zwanej biblioteki otwartej. Był on bliski wizji dyrektora Dziedzica, który już w pierwszym numerze naukowego *Rocznika Biblioteki Kraków* opisał stojące przed nią wyzwania: „wizerunek współczesnej biblioteki zmienia się i rozwija, obejmując coraz powszechniejsze zainteresowania, potrzeby i oczekiwania czytelnicze, dbając wszakże o zachowanie wyważonych proporcji między podstawowymi funkcjami działalności bibliotecznej oraz alternatywnej”¹¹.

Umieszczenie w Bibliotece Kraków dokumentacji kultury studenckiej w tym przypadku nie oznaczało ich zamknięcia na cztery spusty w swoistej przechowalni, co niewątpliwie mogło czekać te materiały, gdyby oddano je do archiwum państwowego. Celem działania podjętego w Bibliotece Kraków była wstępna inwentaryzacja zgromadzonych materiałów, ich uporządkowanie, a następnie

skopiowanie w systemie cyfrowym. W przyszłości zaś udostępnienie do celów naukowych. Biblioteka Kraków dysponuje nowoczesnymi skanerami, które umożliwiają wysokiej jakości dokładną digitalizację zbiorów. I taką operację przeprowadzono. Wszystkie przekazane materiały o kulturze studenckiej mają swoją wersję cyfrową, a oryginały zostały odpowiednio zabezpieczone.

Wspomnianym osobom, także ich kolegom ze środowiska studenckiego wprowadzonym w temat, marzyło się powołanie przy Bibliotece Kraków – przy sprzyjających warunkach organizacyjno-finansowych – ośrodka naukowo-badawczego zajmującego się dziejami kultury studenckiej w oparciu o już zgromadzone archiwalia, jak również te, które potencjalnie mogły by wzbogacić ten zbiór. We wspomnianym *Roczniku Biblioteki Kraków 2017* dyrektor Dziedzic pisząc o bibliotece nowych wyzwań, w tym o procesach związanych z digitalizacją, stwierdził między innymi: „Prace w tym względzie, finansowane przez Miasto Kraków, założyciela prawnego Biblioteki Kraków, wymagać będą profesjonalizmu i poszanowania praw właścicielskich, opierać się też muszą na zasadach przejrzystych i wyrazistych. Obok zasobów zabytkowych, wymagających nadto pomocy konserwatorskiej, są też całe kolekcje nowsze, także bardzo cenne i wymagające profesjonalnej opieki, a w konsekwencji – udostępnienia. Należą do nich gromadzone, często przez całe dziesięciolecia, dokumentacje związane z kulturą studencką, która była prawdziwym fenomenem w okresie powojennym w skali europejskiej. Mamy w tym względzie konkretne propozycje współdziałania”¹².

Co zatem jest w zbiorze kultury studenckiej zgromadzonym w Bibliotece Kraków, co udało się ocalić od zniszczenia, czym dysponujemy? Są plakaty i afisze, programy i sprawozdania

klubowe, katalogi, całe roczniki i pojedyncze egzemplarze czasopism (na przykład „Student” – ten z lat 70. i ten z lat 80., kwartalnik filmowy „Powiększenie”, „Notes Jazzowy”), książki o dokonaniach twórczych młodej inteligencji, fotografie, informatory, dokumenty organizacyjne. Dzięki nim dowiemy się między innymi o działalności krakowskich klubów „Karlik”, „Perspektywy”, „Rotunda”, „Nowy Żaczek” „Pod Jaszczurami”, Centrum Kultury Młodzieży i Studentów „Fama”, „Zaścianek” i „Pod Przewiązką”. To w nich były organizowane liczne koncerty, wystawy, turnieje piosenkarskie i literackie, dni klubowe, spotkania kabaretowe, pokazy filmowe i teatralne etc. Pozostał po nich ślad w postaci druków – programów i plakatów, sprawozdań. Są to setki materiałów związanych przede wszystkim z krakowską kulturą studencką z lat 1960-1999, choć musimy spojrzeć na to ponadlokalnie, bo w tym czasie Kraków był miejscem również wydarzeń ogólnopolskich – przykładem coroczne Festiwal Piosenki Studenckiej, Krakowskie Reminiscencje Teatralne, Konkursy Jazz Juniors, po których także zostały zachowane liczne świadectwa. Zebrane materiały ukazują ówczesne możliwości środowiska studenckiego: kreacyjne, organizacyjne i techniczne, ale też sporo mówią o poziomie intelektualnym podejmowanych przez nie w tamtych latach wyzwań twórczych w zakresie sztuki, upowszechniania kultury, tworzenia własnych mediów. W efekcie poczynionych żmudnych wstępnych prac na zbiorze powstał katalog, który „jest próbą usystematyzowania zasobów biblioteki cyfrowej biblioteki Kraków związanych z szeroko rozumianą krakowską kulturą studencką i teatralną”.

Śmierć dyrektora Dziedzica zahamowała podjęte w Bibliotece Kraków procesy na polu archiwizacji i opracowania powiększonego zbioru kultury studenckiej. Nowa dyrektor tej instytucji

dr Agnieszka Staniszevska-Mól jest osobą stosunkowo młodą, dla niej kultura studencka z epoki PRL-u jest znana wyłącznie z opowieści weteranów. Mimo to z życzliwością odnosi się do zgromadzonego w Bibliotece archiwum, jest otwarta na rozmowy z osobami ze środowiska dawnych aktywistów studenckich o kontynuacji podjętych działań, wymagających oczywiście szeregu rozwiązań, między innymi finansowych, prawnych, instytucjonalnych. A jest co robić – zgromadzone zdjęcia pilnie wymagają opisów, zebrane materiały pogłębionego opracowania, usystematyzowania. Konieczna jest przy tym współpraca osób – twórców, animatorów – związanych z kulturą studencką tamtego czasu, gdyż jak zawsze w tego rodzaju działalności istotne są szczegóły: fakty, daty, nazwiska, nazwy, okoliczności. Ich ustalenie, weryfikacja, potwierdzenie wymagają zazwyczaj sporo zabiegów i czasu, który niestety ucieka a wraz z nim ulatuje pamięć.

„Bez kultury studenckiej o wielu sprawach byśmy nie wiedzieli, o wielu nie dyskutowali, a nasze myślenie byłoby mniej otwarte. Już z tego powodu warto ją zachować we wdzięcznej pamięci”¹³, zachęca cytowany już profesor Grzegorz Dziamski, filozof i socjolog. Niech tę pamięć uzupełniają i wspierają również rozmaite świadectwa, o które należy zadbać póki czas. W Bibliotece Kraków solidny wstęp do dalszych działań na rzecz utrwalenia, badania, opracowania i upowszechniania dorobku kultury studenckiej został już zrobiony. I tym optymistycznym akcentem kończę!

* *Piotr Wasilewski, kierownik Działu Promocji, Marketingu i PR Biblioteki Kraków*

Bibliografia:

¹ G. Dziamski, *Kultura studencka: poszukiwanie alternatywy*, W: *Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje*, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 18

² Książka jest efektem konferencji zorganizowanej w dniach 15–16 kwietnia 2011 w Krakowie, pod opieką naukową Instytutu Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Studium Dziennikarskiego Uniwersytetu Pedagogicznego.

³ M. Rauszer, S. Rogowski, *Od spontanicznej do instytucjonalnej kultury studenckiej*, W: *Kultura studencka okresu PRL. Media i działalność artystyczna*, red. S. Rogowski i M. Rauszer, Oficyna ASPRA-JR, Warszawa 2018, str. 14

⁴ Od wydania krakowskiej monografii pojawiły się dwie pozycje obejmujące szerszy kontekst zjawiska kultury studenckiej, obie łączy osoba Sławomira Rogowskiego, wszechstronnego animatora kultury i byłego kierownika klubu „Hybrydy”. Pierwsza to wspomniana już *Kultura studencka okresu PRL. Media i działalność artystyczna* (2018), druga – *Hybrydy 55 lat. Zawsze piękni, zawsze dwudziestoletni. Wspomnienia*, red. S. Rogowski, współpraca P. Bakal i J. Fedak, Fundacja Universitatus Varsoviensis, Warszawa 2013

⁵ E. Chudziński, *Wprowadzenie*, W: *Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje*, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 8

⁶ J. Poprawa, *Na studenckiej estradzie (jazz – piosenka – kabaret)*, W: *Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje*, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 201

⁷ E. Chudziński, *Wprowadzenie*, W: *Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje*, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 8

⁸J. Leszin, *Postowie*, W: Kronika kulturalna 1950 – 1970, redakcja: J. Leszin, E. Mielcarek, K. Mroziewicz, Zrzeszenie Studentów Polskich, Warszawa 1971, str. 181

⁹M. Graszewicz, *Rozważania o kulturze studenckiej*, W: Almanach ruchu kulturalnego i artystycznego SZSP 1977-1980, redakcja: J. Leszin-Koperski, Z. Sawicki, A.K. Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1980, str. 33

¹⁰K. Jasiński, *Pamięć*, W: Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 189

¹¹S. Dziedzic, *Biblioteka nowych wyzwań*, W: „Rocznik Biblioteki Kraków 2017”, Kraków 2017, str. 300

¹²S. Dziedzic, *Biblioteka nowych wyzwań*, W: „Rocznik Biblioteki Kraków 2017”, Kraków 2017, str. 308

¹³G. Dziamski, *Kultura studencka: poszukiwanie alternatywy*, W: Kultura studencka. Zjawiska – twórcy – instytucje, red. E. Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011, str. 18

Ze ziółorów
MARIANA SOŁOCHOWSKIEGO
Warszawa

POWYZEJ 14 str. 8-9

**TYGODNIK
STUDENCKI**

politechnik

ROK ZAŁOŻENIA 1930
CENA 1 ZŁ
Nr 1 (221)
7. I. 1979

PISMO SPOŁECZNO-POLITYCZNE

o postawach,
nie-
konsek-
wencjiach

aby Róża
była
k...

Kultura studencka: książki, czasopisma, dokumenty życia społecznego.

Bibliografia zasobu Muzeum Niepodległości w Warszawie*

I. Książki

1. *I Konfrontacje Artystyczne Wsi Polskiej Krynica 83*, Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa 1983.
2. *I Ogólnopolski Meeting Poetycki „Pomówmy o wartościach”*, Chorzów, 13-14 marzec 1980, red. Krzysztof Borucki, ZW SZSP, Studencki Klub Pracy Twórczej „Puls”, Katowice 1980.
3. *10 lat Teatru STG*, red. Jerzy Malitowski, Rada Uczelniana Zrzeszenia Studentów Polskich Politechniki Gliwickiej, Gliwice 1970.
4. *II Ogólnopolski Meeting Poetycki „W imię wartości”* ROS SZSP „Kocynder”, Chorzów '81, ROS Kocynder SZSP, Chorzów 1981.

5. *II Zjazd Socjalistycznego Związku Studentów Polskich*, [Warszawa, kwiecień 1977], oprac. Witold Podedworny, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Warszawa 1979.
6. *35 lat Zrzeszenia Studentów Polskich*, SOW ZSP „Alma-Press”, Warszawa 1986.
7. *IV Sejmik Aktywu Klubów Studenckich. Dokumenty*, red. Tadeusz Skoczek, Jerzy Usarewicz, Zespół Wydawniczy ORKS, Kraków 1981.
8. *50 lat działalności artystycznej Zespołu Pieśni i Tańca Uniwersytetu Jagiellońskiego „Słowianki” 1959-2009*, oprac. Henryk Wolff-Zdzenicki, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2009.
9. *VIII Kongres ZSP. Kongres studentów polskich SZSP. I Zjazd Socjalistycznego Związku Studentów Polskich*, „Iskry”, Warszawa 1975.
10. *„Akademia Filmowa w Kino-Teatrze „X” i Teatrze STG” 1985-1987 Gliwice. VII Festiwal Kultury Studentów PRL*, red. Jerzy Malitowski, Zrzeszenie Studentów Polskich, Kino-Teatr „X”, Teatr STG, Gliwice 1987.
11. Andrykiewicz Jan, *Związek Młodzieży Wiejskiej w latach 1957-1976*, MHPRL, Warszawa 2002.
12. Anolik Beniamin, *Pamięć przywołana*, Oficyna Cracovia, Kraków 1996.
13. Anusz Andrzej, *Niezależne Zrzeszenie Studentów w latach 1980-1989*, „Akces”, Warszawa 1991.
14. Augustyńska Jolanta, *Zrzeszenie Studentów Polskich w środowisku krakowskim 1950-1973*, SZSP. ZBHRS, Kraków 1980.
15. Balski Grzegorz, *Polscy kompozytorzy muzyki filmowej. 1944-1984. Biofilmografie*, Krakowskie Wydawnictwo Akademickie, wyd. staraniem Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta

- Krakowa, Centrum Sztuki Filmowej KDK „Pałac pod Baranami”, Ośrodka Dokumentacji Kultury Studentów przy Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, Kraków 1985.
16. Bernstein Eduard, *Zasady socjalizmu*, Studencka Korporacja Wydawnicza KONTRAST, Kraków 1981.
  17. Bierezin Jacek, *Z pustyni i z puszczy. Felietony sprzed odnowy*, Uniwersytet Warszawski, Studencka Oficyna Wydawnicza „Sowa”, Warszawa 1981.
  18. Błażejowski Michał, *Kartki z dziennika akademickiego*, „Alma-Art”, Gdańsk, Poznań, Warszawa 1984.
  19. Bułat Wojciech, *Strajk studencki w Warszawie w 1917 roku. Szkic z dziejów walki o polskość szkolnictwa wyższego w latach pierwszej wojny światowej*, „Iskry”, Warszawa 1960.
  20. *Byliśmy studentami w latach 70. ubiegłego wieku. Notes edukacyjny*, red. i wybór Anka Grupińska, Paweł Miakota, Monika Stachura, Joanna Wawrzyniak, Ośrodek „Karta”, Warszawa 2008.
  21. Choniawko Andrzej, *ZMP w Wielkopolsce w latach 1948-1956*, „Iskry”, Warszawa 1977.
  22. Cohen Leonard, *Panie, panowie... pan Cohen (ballady i wiersze)*, tł. Maciej Karpiński, Maciej Zembaty, Akademickie Biuro Kultury i Sztuki ZSP „Alma-Art”, Krakowskie Wydawnictwo Akademickie, Kraków 1984.
  23. *Co słycać na Uniwersytecie?*, SOW ZSP „Alma-Press”, Warszawa 1987.
  24. Cybulski Andrzej, *Historia ruchu studenckiego na Wybrzeżu*, SOW ZSP „Alma-Press”, przy współpr. SSP „Techno-Service”, Gdańsk 1985.
  25. Cybulski Andrzej, *Obywatele republiki uczonych czyli studencki ruch naukowy*, SOW ZSP „Alma-Press”, przy współpr. SSP „Techno-Service”, Gdańsk 1985.

26. Cybulski Andrzej, *Pokolenie kataryniarzy*, „Marpress”, Gdańsk 1997.
27. Cybulski Andrzej, *Sprzysiężenie „Czerwonej Róży” czyli Gdańsk miejscem startu młodych w życie artystyczne*, SOW ZSP „Alma-Press”, Gdańsk 1985.
28. Cybulski Andrzej, *Studenckie parlamentowanie*, SOW ZSP „Alma-Press”, przy współpr. SSP „Techno-Service”, Gdańsk 1985.
29. Cybulski Andrzej, *Technoservice jego początki i stan obecny*, SOW ZSP „Alma-Press”, przy współpr. SSP „Techno-Service”, Gdańsk 1985.
30. *Czasopisma studenckie w Polsce (1971-1976)*, red. Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, „Universitas”, Warszawa 1977.
31. Czepiec Bożena, *Wszystko co mam do ukrycia*, nakł. Klubu Literackiego przy SCK ZSP „Pod Jaszczurami”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1986.
32. *Debiuty poetyckie '80. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, przy współudz. Rady Naczelnej SZSP, „Universitas”, Warszawa 1982.
33. *Debiuty poetyckie '84. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986.
34. *Debiuty poetyckie 1975. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny SZSP, Warszawa 1976.
35. *Debiuty poetyckie 1976. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny SZSP, „Universitas”, Warszawa 1978

36. *Debiuty poetyckie 1977. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny SZSP, „Universitas”, Warszawa 1978.
37. *Debiuty poetyckie 1978. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny SZSP, „Universitas”, Warszawa 1979.
38. *Debiuty poetyckie 1979. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, przy współudz. Zarządu Głównego SZSP, „Universitas”, Warszawa 1980.
39. *Debiuty poetyckie 82-83. Antologia*, oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986.
40. „*Dialog dla przyszłości*”. *Finał, Katowice 27.09-3.10.87. VII Festiwal Kultury Studentów PRL . Rok Akademicki 1986/87*, Zrzeszenie Studentów Polskich, Kraków 1987.
41. Domagalski Andrzej, *Mosty fikcji*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
42. Drzewucki Janusz, *Chaos i konwencja*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
43. Dziejic Stanisław, *Monografia Klubu „Pod Jaszczurami”*, ORKS, [Krakowska] Filia Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, Kraków 1980.
44. Dziejic Stanisław, Skoczek Tadeusz, *Monografia Teatru 38*, Zrzeszenie Studentów Polskich, „Alma-Art”, Kraków 1985.
45. Dziejic Stanisław, Skoczek Tadeusz, *Przygody z metacodziennością. Teatr 38 w latach 1960-1972*, Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza, Bochnia, Kraków, Warszawa 2010.
46. Dziejic Stanisław, Skoczek Tadeusz, *Teatr 38*, Fundacja Promocji Kultury „Urwany Film”, Kraków 2018.

47. Dziedzic Stanisław, Skoczek Tadeusz, *Teatr 38. Awangardowy zespół Waldemara Krygiera*, Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza, Bochnia, Kraków, Warszawa 2007.
48. Dziedzic Stanisław, Skoczek Tadeusz, *Teatr 38. Grupa Piotra Szczerskiego*, Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza, Bochnia, Kraków, Warszawa 2013.
49. *Ekspres reporterów*, SOW ZSP „Alma Press”. O/Warszawa, Warszawa [1988].
50. *Fama. Festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej w Świnoujściu. Wizerunek imprezy 1966-1973*, red. Jerzy Koperski, Jan Poprawa, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Stowarzyszenie Kulturalne Ziemi Wolińskiej, Warszawa, Świnoujście 1974.
51. Fenrych Zofia, *Synergia DA. Duszpasterstwo akademickie w życiu młodzieży studenckiej Szczecina w latach 1947-1990*, IPN, Szczecin 2021.
52. *Festiwale studenckich teatrów debiutujących „Start”*, red. Anita Magowska, Komisja Kultury ZW SZSP, Poznań, Kielce, 1980.
53. Fik Marta, *Kultura polska po Jałcie. Kronika lat 1944-1981. [T.] 1*, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1991.
54. Fik Marta, *Kultura polska po Jałcie. Kronika lat 1944-1981. [T.] 2*, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1991.
55. Florek Aleksander, *Byt i świadomość kabaretu „Protekst”*, Krakowskie Wydaw. Akademickie ZSP „Alma-Art”, Kraków 1983.
56. *Forum X Zjazdu*, SOW ZSP „Alma-Press”, Warszawa 1986.
57. Franczak Stanisław, *Nic się nie stało*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
58. Frączek Jerzy, *Republika ptaków*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
59. Garlicki Jan, *Kultura polityczna młodzieży studenckiej. Studium teoretyczno-empiryczne*, COM SNP, Warszawa 1988.

60. *Generacje 1971-1976. Antologia*, wybór, oprac. i red. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, ZG SZSP, „Universitas”, Warszawa 1977.
61. Gierat Krzysztof, *Kino i magia*, Biblioteka „Powiększenia”, Krakowskie Wydawnictwo Akademickie, Kraków 1987.
62. Godula Jerzy, *Studenci i dziennikarz 1980-1981*, „Alma-Press”, Warszawa 1987.
63. Godula Jerzy, *Studenci, uczniowie czy badacze?*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986.
64. Gołaczyńska Magdalena, *Mozaika współczesności. Teatr alternatywny w Polsce po roku 1989*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002.
65. Gomoliszek Joanna, *Uniwersyteckie pisma studenckie w Polsce w latach 1945-1989*, Dom Wydawniczy Duet, Toruń, Łysomice 2011.
66. Gomułka Władysław, *Polska droga do socjalizmu*, Studencka Korporacja Wydawnicza KONTRAST, Kraków 1981.
67. Grupińska Anka, *Buntownicy. Polskie lata 70. i 80.*, Świat Książki, Warszawa 2011.
68. Hillebrandt Bogdan, *Nasze tradycje. Postępowe organizacje młodzieżowe w Polsce w latach 1918-1957*, „Iskry”, Warszawa 1973.
69. Hillebrandt Bogdan, *Ruch młodzieżowy w Polsce. Zarys historii postępowego nurtu*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982.
70. *Hybrydy. Zawsze piękni, zawsze dwudziestoletni, Wspomnienia, szkice*, red. Sławomir Rogowski, Fundacja na rzecz Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Warszawskiego „Universitatis Varsoviensis”, Warszawa 2019.

71. *Informator Kulturalny, nr 1*, oprac. Jerzy Usarewicz, Zarząd Akademickiego Biura Kultury i Sztuki Zrzeszenia Studentów Polskich Alma-Art, Warszawa 1984.
72. Janik Krzysztof, *Ruch młodzieżowy u progu lat osiemdziesiątych*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1985.
73. Jarecka-Kimlowska Stanisława, *Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”. Walka o oblicze ideowe i nowy model organizacyjny 1944-1948*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1972.
74. *Jaszczurowy laur. Antologia utworów nagrodzonych na turniejach jednego wiersza w latach 1966-1970*, red. Jerzy Koperski, oprac. Krzysztof Miklaszewski, Zrzeszenie Studentów Polskich, Centralny Klub Studencki „Pod Jaszczurami”, [Kraków] 1971.
75. *Jaszczurowy laur 2. Antologia utworów nagrodzonych na turniejach jednego wiersza w latach 1971-1979*, red. Krzysztof Miklaszewski, Studenckie Centrum Kultury „Pod Jaszczurami”, Kraków 1980.
76. *„Jest Jazz”. VII Festiwal Kultury Studentów PRL*, red. Leszek Furman, Zrzeszenie Studentów Polskich, Kino-Teatr „X”, Teatr STG, Gliwice 1987.
77. Junes Tom, *Pokolenia PRL. Ruch studencki w Polsce 1944-1989*, tł. Jerzy Giebułtowski, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2022.
78. Kanik Jacek, Woźniczko Marek, Żak Adam, *Kalendarium 1980-1981. Odezwy, rezolucje, strajki, manifestacje, fakty, komentarze, spekulacje*, Studencka Korporacja Wydawnicza KONTRAST, Kraków 1981.
79. Karpiński Jerzy, *Bujać w obłokach. Prawdy, półprawdy i mity wokół „Stodoły”*, Jerzy Karpiński, Warszawa 2012.
80. Karpiński Jerzy, *Wokół „Stodoły” 1956-1981, „Stodoła”*, Warszawa 1984.

81. *Katalog prac doktorskich, magisterskich i ważniejszych opracowań rękopiśmiennych poświęconych studenckiej kulturze*, red. Michał Błażejowski, Jerzy Łojko, Tomasz Magowski, Rada Naczelna SZSP, „Universitas”, Warszawa 1980.
82. Klimczak Wiesław, *Drogi rozwojowe Zrzeszenia Studentów Polskich 1950-1973. Fakty i wydarzenia*, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Warszawa 1977.
83. *Klub Od Nowa 1958-1970*, red. Danuta Książkiewicz-Bartkowiak, Wydawnictwo Miejskie Poznania, Poznań 2011.
84. Kogut Helena, *Od brzegu do brzegu*, Klub Literacki przy SCK ZSP „Pod Jaszczurami”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1986.
85. Koryl Janusz, *Dyktando*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
86. Kot Wiesław, *Klucz do windy*, Krakowskie Wydawnictwo Akademickie ZSP „Alma-Art”, przy współpracy dwutygodnika „Student”, Kraków 1988.
87. Kowalczyk Roman, *Łódzki strajk studencki*, Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, Warszawa 1992.
88. Kozłowski Czesław, *Ruch młodzieżowy w Polsce Ludowej*, „Iskry”, Warszawa 1976.
89. Krakowski Stefan M., *Organizacja Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego. Zarys dziejów*, [b.w., b.m., 1983].
90. *Kronika kulturalna 1950-1970*, red. Jacek Bryl, Jerzy Koperski, Eugeniusz Mielcarek, Krzysztof Mroziewicz, Zrzeszenie Studentów Polskich, „Universitas”, Warszawa 1971.
91. Król Jolanta, *Regionalny Ośrodek Studencki ZSP „Kocynder” 1970-1985*, s.n., Chorzów 1985.
92. Kryształowicz Marcin, *Wspólne mieszkanie*, Krakowskie Wydawnictwo Akademickie ZSP „Alma-Art”, Kraków [1988].

93. *Kultura studencka. Zjawisko, twórcy, instytucje*, red. Edward Chudziński, Fundacja STU, Kraków 2011.
94. *Kultura studencka okresu PRL. Media i działalność artystyczna*, red. Sławomir Rogowski, Michał Rauszer, Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, Warszawa 2018.
95. *Kurenda. Poradnik organizatora życia kulturalnego na wsi. II Ogólnopolskie Konfrontacje Artystyczne Wsi Polskiej, Krynica 84*, red. Tadeusz Górny, Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa 1985.
96. Lech Andrzej, *Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici” (1928-1948)*, Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej Zarząd Główny, Warszawa 1984.
97. Leparski Andrzej, Bańcarz Marzena, *Gest. Teatr Mimu = Mime Theatre. Wrocław*, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2022.
98. *Lokomotywa. Śpiewnik*, red. Roman Cabaj, Zarząd Główny ZSMP. Wydział Kultury, Warszawa 1984.
99. Łątka Jerzy S., Skoczek Tadeusz, *Kismet, „Cracovia”*, Kraków 1996.
100. Machejko Wiesław, *Z ikrą i pod prąd czyli w krainie Pstrąga. Piosenki, skecze, monologi, żarty, anegdoty, wiersze, wspomnienia, recenzje, paszkwile, donosy, laurki, anonimy, parodie, fotografie, karykatury, obrazy, rysunki, raptularz, epitafia. Studencki Teatr Satyry Pstrąg od frontu i od kulis na tle Łodzi akademickiej 1945-1967*, Dom Wydawniczy Elipsa, we współpracy z Fundacją Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego, Warszawa 2005.
101. Machowina Kazimierz, *Cyrk*, nakł. Klubu Literackiego przy SCK ZSP „Pod Jaszczurami”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1986.

102. Maciejewska Maria, *Giełda dobrych pomysłów. Przegląd ciekawych akcji, inicjatyw i pomysłów wieczorów klubowych, programów zaprezentowanych na I ogólnopolskiej giełdzie klubów i domów kultury*, Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury, Warszawa 1971.
103. Magala Sławomir, *Polski teatr studencki jako element kontrkultury*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1988.
104. Magowska Anita, Domagalski Andrzej, Magowski Tomasz, *Studenckie festiwale teatralne w Polsce*, Zrzeszenie Studentów Polskich. Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów i Historii Ruchu Studenckiego, Kraków 1987.
105. *Marksizm a współczesność. Zeszyt teoretyczno-metodologiczny*, red. Witold Rawski, Wydział Propagandy i Szkoleń ZG Zarządu Głównego SZSP, „Universitas”, Warszawa 1981.
106. *Materiały Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich. Adresy, informacje, telefony*, oprac. Michał Bystrianin, red. i oprac. Andrzej Potok, Jerzy Usarewicz, Andrzej Luzar, wybór Kazimierz Wolny, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich, Kraków 1981.
107. *Moje miejsce. Seminarium poetyckie*, red. Krzysztof Karwat, Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów i Historii Ruchu Studenckiego, Kraków, Chorzów 1987.
108. *Moje miejsce – „Wczoraj i Dziś”. Seminarium literackie*, [wstęp, oprac. i red. Krzysztof Karwat], Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów i Historii Ruchu Studentów, Katowice, Chorzów 1988.
109. Muniak Janusz, *Janusz Muniak. Z okazji 40-tych urodzin i Festiwali Janusza Muniaka w „Jaszczurach”, 2-3 czerwca 1981*, Hot Club „Pod Jaszczurami”, Kraków 1981.

110. *Muzykowanie nad Odrą*, red. Jacek Weksler, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, AOT „Kalambur”, Biuro Wydawnictw, Wrocław 1976.
111. *„My róbmy swoje...”. Antologia piosenek śpiewanych podczas Studenckich Festiwalu Piosenki w Krakowie w latach 1962-1983*, oprac. Jan Poprawa, Zrzeszenie Studentów Polskich, Kraków 1984.
112. *Nagroda im. Andrzeja Potoka 2006-2015*, oprac. Tomasz Skoczek, Mazowiecka Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2016.
113. Nalaskowski Aleksander, *Sztuka obrzeży, sztuka centrum*, Kolegium Otryckie, Wydział Propagandy Rady Naczelnej ZSP Zrzeszenia Studentów Polskich, Warszawa 1986.
114. *Niezależne Zrzeszenie Studentów Uniwersytetu Wrocławskiego. Rys historyczny*, [NZS], [Wrocław 1984].
115. *Niezależny ruch młodzieżowy w Polsce po drugiej wojnie światowej (1945-2001). Zbiór studiów*, red. Ryszard Sudziński, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2005.
116. *Nurt 1960-1984. Monografia klubu*, red. Jerzy Łojko, Tomasz Magowski, Centralny Ośrodek Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, Poznań 1984.
117. Nyczek Tadeusz, *Teatr „Pleonazmus”*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1979.
118. *O sztukę czasu, w którym żyjemy. SZSP – inspirator i mecenas ruchu młodoliterackiego i wydawniczego. Seminarium literackie Warszawa, 24-25 V 1975*, red. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Warszawa 1976.
119. *O sztukę czasu, w którym żyjemy. SZSP – inspirator i mecenas ruchu młodoliterackiego i wydawniczego. Seminarium literackie*

- Warszawa, 19-20 XII 1976, red. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Warszawa 1977.
120. *Ogólnopolska giełda programowa klubów studenckich. Katowice, grudzień 1980*, red. Andrzej Potok, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich, Kraków 1980.
  121. *Ogólnopolska giełda programowa klubów studenckich. Laureaci 1976-1979*, red. Andrzej Potok, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich, Katowice 1980.
  122. *Organizacje młodzieżowe w Wielkopolsce w latach 1945-1976*, red. Stanisław Sierpowski, „Iskry”, Warszawa 1977.
  123. *Osobliwości (Rymy ucieszne)*, Biuro Wydawnictw ZSP AGH, Kraków 1983.
  124. *Ośrodek Teatru Otwartego „Kalambur”*, wybór i oprac. Katarzyna Banachowska, Elżbieta Lisowska-Kopeć, Bogusław Litwińc, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982.
  125. Pacuła Andrzej, Marek Pacuła. *Satyryk z własnym tekstem. Biografia artystyczna*, Biblioteka Kraków, Bochnia, Kraków 2021.
  126. Pawłowski Andrzej, *Klub Buda i kabaret Pod Budą. Tropami legendy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego, Kraków 2014.
  127. Piątkowski Jerzy, *Ścieżka legendy*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
  128. Pilch Andrzej, *Studenci Krakowa w Drugiej Rzeczypospolitej. Ich ideowe, polityczne i społeczne zaangażowanie*, „Księgarnia Akademicka”, Kraków 2004.
  129. *Poeta jest jak dziecko. Nowe Roczniki. Antologia*, wybór i oprac. Maciej Chrzanowski, Zbigniew Jerzyna, Jerzy Koperski, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1987.

130. *Poezja Czerwonej Róży 1960-1973*, [red. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, wybór Zdzisław E. Wróbel], Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, przy współudz. Klubu Studentów Wybrzeża „Żak” i Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego, Warszawa, Gdańsk 1974.
131. *Poezja „Lauru Arki”*, red. Lothar Herbst, Biuro Wydawnictw AOT „Kalambur”, Wrocław 1976.
132. *Pokolenie, które wstępuje. Arkusze poetyckie młodych. Ser. 5*, red. Jerzy Koperski, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1979.
133. *Pokolenie, które wstępuje. Arkusze poetyckie młodych. Ser. 6*, red. Jerzy Koperski, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1979.
134. *Pokolenie, które wstępuje. Arkusze poetyckie młodych. Ser. 7*, red. Jerzy Koperski, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1980.
135. *Pokolenie, które wstępuje. Arkusze poetyckie młodych. Ser. 10*, red. Jerzy Koperski, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986.
136. *Pokolenie, które wstępuje. Arkusze poetyckie młodych. Ser. 11*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1989.
137. *Pokolenie, które wstępuje 1975-1980. Antologia*, red. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, „Universitas”, Warszawa 1981.
138. *Polityka społeczna 2*, red. z. Andrzej Zasieczny, Wydział Szkoleń RN ZSP, Warszawa 1987.
139. *Poprawa Jan, „Fama” 1966-1977 – historia imprezy*, Polskie Stowarzyszenie Jazzowe, Zrzeszenie Studentów Polskich, Kraków, Warszawa 1983.

140. Poprawa Jan, *Zaśpiewać na barykadzie młodości*, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1984.
141. Potok Andrzej, *Ogólnopolski Konkurs Klubów Studenckich o nagrodę "Czerwonej Róży" 1964-1981; Ogólnopolska Giełda Programowa Klubów Studenckich 1976-1981*, Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów przy Uniwersytecie Jagiellońskim, Kraków 1983.
142. *Prace studenckiego ruchu naukowego psychologów*, red. Andrzej Zasieczny, Wydział Szkoleń RN ZSP, Warszawa 1985.
143. *Prace studenckiego ruchu naukowego socjologów*, red. z. Andrzej Zasieczny, Wydział Szkoleń RN ZSP, Warszawa 1987.
144. *Prasa studencka (materiały na seminarium „W kręgu studenckiej prasy nieprofesjonalnej”)*, red. Andrzej Buck, Wydawnictwo Uczelniane WSP, Zielona Góra 1980.
145. *Problemy młodzieży. Materiały z konferencji naukowo-ideologicznych*, wybór i red. Barbara Weber, wstęp Jerzy Józef Wiatr, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1981.
146. Putowski Marek, *Portrety*, Klub Literacki przy SCK ZSP „Pod Jaszczurami”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1986.
147. Ratuś Bronisław, *Ruch młodzieżowy w Polsce Ludowej. Zagadnienia teoretyczne*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1981.
148. *Raz się żyje : 200 szlagierów Teatru Satyryków STS. Cz. 1, 1954-1964*, red. Ryszard Pracz, Henryk Wojciechowski, Fundacja Artystyczna TST, Warszawa 2020.
149. *Raz się żyje : 200 szlagierów Teatru Satyryków STS. Cz. 2, 1964-1972*, red. Ryszard Pracz, Henryk Wojciechowski, Fundacja Artystyczna TST, Warszawa 2020

150. *Realni romantycy (1976-1980). Wybór tekstów robotniczo-studenckiego ruchu literackiego*, SZSP, „Universitas”, Warszawa 1981.
151. *Regulamin Ogólnopolskiego Ruchu Społeczno-Kulturalnego „Scena Ludowa”*, ZMW, Kraków 1984.
152. *Ruch młodzieżowy w Polsce w latach przemian politycznych 1956-1957. Materiały z sesji popularnonaukowej zorg. przez Komisję Historii Ruchu Młodzieżowego przy Zarządzie Głównym ZSMP w 25 rocznicę powstania ZMS Jachranka 29-30 IV 1982 r.*, red. Zbigniew Jerzy Hirsz, Edmund Tomaszewski, KHRM przy ZG ZSMP, Warszawa 1984.
153. *Ruch studencki w dziejach PRL. Materiały z sesji poświęconej 40-leciu MZS*, Warszawa 1986.11.15, Alma Press, Warszawa 1987.
154. *Seminarium filmowe „Najwybitniejsze filmy kinematografii radzieckiej dekady lat siedemdziesiątych”*, Kraków 2-6.XI.82. *Próba bilansu*, oprac. Wiesław Adamik, Wojciech Biernacki, Tadeusz Skoczek, Zarząd Krakowski Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1982.
155. Skoczek Anna, *Formy obecności pokolenia „Nowej Fali” na łamach „Studenta”*, Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza „Exartim”, Bochnia 1993.
156. Skoczek Tadeusz, *Buntownicy po buncie. Przyczynek do opisu literatury*, Wydawnictwo MCDN, Kraków 2003.
157. Skoczek Tadeusz, *Kultura studencka. Mit i rzeczywistość*, „Alma-Art”, Kraków 1988.
158. Skoczek Tadeusz, *Naśladownictwo i poszukiwania. Krakowskie Reminiscencje Teatralne 1975-1981*, Mazowiecka Oficyna Wydawnicza, Nowa Iwiczna 2007.

159. Skoczek Tadeusz, *Poza oficyną*, Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów i Historii Ruchu Studenckiego, Kraków 1986.
160. Skoczek Tadeusz, *Teatr młody, teatr nieznany (epizod z historii Teatru 38)*, Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza, Bochnia 2007.
161. Skoczek Tadeusz, *W kręgu metafizyki, chaosu i konwencji. Szkice o poezji końca lat 80*, Bochnia, Kraków, „Exartim” 1993.
162. Skoczek Tadeusz, Murawska Halina, *Obszar wolności twórczej. Wydawnictwa studenckie 1956-1989. Katalog wystawy. 19-28 kwietnia 2012*, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Niepodległości, Warszawa 2012.
163. „Słowianki” 1959-1979. *Dwadzieścia lat działalności artystycznej Zespołu Pieśni i Tańca Uniwersytetu Jagiellońskiego. Obchody jubileuszowe, Kraków – grudzień 1979 roku*, [Uniwersytet Jagielloński, Kraków] 1979.
164. Sowa Janusz, *ZMW. Fakty, inicjatywy, zamierzenia*, „Iskry”, Warszawa 1969.
165. *Spoleczne problemy środowiska akademickiego. Referaty i dyskusja na sesji Naukowej Ośrodka Badań Społecznych ZSP, Kazimierz Dolny, 21-24 kwietnia 1988 r.*, „Alma-Press”, Warszawa [1989].
166. *Sprawozdanie z działalności Studenckiego Centrum Kulturalnego Uniwersytetu Jagiellońskiego "Rotunda" w latach 1978-1979 (1.01.1978-31.12.1979)*, oprac. Tadeusz Skoczek, [b.w., b.m. 1979].
167. Stanisławski Krzysztof, *Notoro – analizy filmowe. Coppola, Fosse, Altman, Klimow, Tarkowski, Schlöndorff, Bresson, Weir, Szabo, Angelopoulos, Berri*, Krakowskie Wydaw. Akademickie, Kraków 1986.
168. *Studenci. X lat ZSP 1950-1960*, oprac. Stanisław Bardyn, „Iskry”, Warszawa 1960.

169. *Studencki Almanach Poetycki 1980-1987*, red. Jerzy Piątkowski, Tadeusz Skoczek, Zrzeszenie Studentów Polskich. Ośrodek Dokumentacji Kultury Studentów i Historii Ruchu Studenckiego, Kraków 1987.
170. *Studencki teatr Jedyńka*, red. Michał Błażejowski, Zrzeszenie Studentów Polskich Rada Naczelna, Gdańsk, Warszawa, 1984.
171. *Studenckie grupy i kluby poetyckie. Wiersze, manifesty, samookreślenia*, wybór i oprac. Jerzy Koperski, Andrzej Krzysztof Waśkiewicz, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Warszawa 1979.
172. *Suplement poetycki. Antologia wierszy publikowanych na łamach miesięcznika „Suplement” w latach 1989-1999*, red. Jan Poprawa, „ART-MiW”, Kraków 2000.
173. *Sytuacja prawna Akademickiego Biura Kultury i Sztuki Zrzeszenia Studentów Polskich „Alma-Art”*, red. Andrzej Buczek, Tadeusz Woś, ODKS UJ, Kraków 1984.
174. Szandula Michał, *Kultura studencka na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie. Historia i współczesność*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków 2020.
175. Szumakowicz Andrzej, Gorlach Krzysztof, *Tradycje kultury wiejskiej a współczesność*, Krakowski Dom Kultury „Pałac pod Baranami”, Kraków 1985.
176. Szymanowicz Włodzimierz, *Dałem Ci się złapać na tym jak skubię serce po kawalku*, Zarząd Główny SZSP, Warszawa 1978.
177. *Ślady. Plakat studencki Poznania, BWA Poznań kwiecień-maj 1988*, oprac. Wojciech Makowiecki, BWA, Poznań 1988.
178. *Śpiewnik studencki*, s.n., Warszawa 1973.
179. Świda-Ziomba Hanna, *Młodość PRL. Portrety pokoleń w kontekście historii*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2010.

180. *Teatr a poezja. Sztuka otwarta*, red. Maria Lubieniecka, „Kalambur”, na zlec. Zarządu Głównego Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Wrocław 1975.
181. *Teatr bezsłownej prawdy. „Scena Plastyczna” Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, red. Wojciech Chudy, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1990.
182. *Teatr Stu. Analizy, interpretacje, konteksty, świadectwa odbioru, autobiografia, autokomentarze, dokumentacja, ikonografia*, red. Edward Chudziński, Tadeusz Nyczek, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982.
183. *Teraz*, red. Jerzy Leszin, „Universitas”, Warszawa 1972.
184. Toś Witold, *Czas przerezedzony*, Klub Literacki przy SCK ZSP „Pod Jaszczurami”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Kraków 1986
185. *Tradycja i współczesność kultury studenckiej w Uniwersytecie Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Wybrane aspekty fenomenu*, red. Michał Szandula, Wydawnictwo Episteme, Kraków 2013.
186. *Tradycje górnicze (na AGH)*, Biuro Wydawnictw ZSP AGH „Clex”, Kraków 1983.
187. *Trzy dekady teatru. Krakowskie Reminiscencje Teatralne*, oprac. Magdalena Grudzińska, Łukasz Drewniak, wybór Marta Wojtkiewicz, tł. Anna Skrzypek, Stowarzyszenie „Rotunda”, Kraków [2005].
188. Tusiewicz Grzegorz, *Jazz w Krakowie. Kronika. Wydarzenia i refleksje*, NCK – Nowohuckie Centrum Kultury, Kraków 2002.
189. *Tygodnik Studencki ITD. Refleksje historyczne*, red. Sławomir Rogowski, Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP, Warszawa 2023.

190. *U źródeł nowego wieku. Poezja, reportaż, malarstwo i grafika*, red. Jerzy Koperski, Maciej Miśkowiec, Zarząd Główny SZSP, Warszawa 1978.
191. Wierzbicki A., *Po Beskidzie błądzi. Śpiewnik A. Wierzbickiego*, b.w., b.m., b.r.w.
192. Wisłocki Seweryn Aleksander, *Grupa „Sędziwoje”. Malarstwo*, KDK Pałac pod Baranami, Kraków 1984.
193. *Wobec własnego czasu*, red. Jerzy Koperski, Rada Naczelna Zrzeszenia Studentów Polskich, Warszawa 1967.
194. *Wobec własnego czasu. Dzienniki (1976-1978)*, red. Jerzy Koperski, Maciej Miśkowiec, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Warszawa 1978.
195. *Wspomnienia, wspomnienia...*, oprac. Janusz Kotarba, Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rotunda, Kraków [ok. 1980].
196. *Z dziejów ruchu studenckiego 1971-1981*, red. Andrzej Buck, Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Zielona Góra 1982.
197. *Z myślą o przyszłości. Refleksje nad sprawami SZSP*, Zarząd Główny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, „Universitas”, Warszawa 1977.
198. *Zapomniane dziedzictwo (wybór dokumentów, przemówień, artykułów, stenogramów sejmowych, dotyczących myśli socjalistycznej PPS w okresie II wojny światowej i lat 1945-1948). Materiały szkoleniowe*, wybór Lucyna Mastalska, Krakowska Filia Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, zlec. Socjalistyczny Związek Studentów Polskich. Studencka Korporacja Wydawnicza „Kontrast”, Kraków 1981.
199. *Zbiór podstawowych przepisów organizacyjnych*, Studencka Agencja Wydawnicza, SAW, SSP „Universitas”, [Warszawa] 1967.

200. *Zbiór przepisów prawnych dotyczących działalności kulturalnej*, oprac. Aleksander Herzog, Stanisław Szlezyngier, Ośrodek Kultury Wsi ZMW „Scena Ludowa”, Kraków 1986.
201. Zieliński Jarosław, *Plac. Warszawski plac Piłsudskiego jako zwierciadło losów i duchowej kondycji narodu*, EKBIN, Warszawa 2019.
202. Zygadło Marek K., *Jesteś światem*, „Alma-Art”, Kraków 1988.

II. Czasopisma

1. „Akademicki Przegląd Sportowy: organ Zarządu Głównego AZS”, s.n., Warszawa 1981-
1985: 4, 5-6
2. „Alma Mater: jednodniówka Rady Uczelnianej SZSP Uniwersytetu Jagiellońskiego, [Rada Uczelniana SZSP Uniwersytetu Jagiellońskiego], Kraków 1977.
1977: maj
3. „Almanach Ruchu Kulturalnego i Artystycznego ZSP”, Zrzeszenie Studentów Polskich, Warszawa 1968-1980.
1968
1969-1972
1973-1976
1977-1980
4. „Aneks”, NZS WSP, Opole, 1980-1989.
1980: 3
5. „Arka: pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów uczelni warszawskich”, NZS, Warszawa 1982.
1982: 1, 2, 3, 5, wyd. spec. (07.05)

6. „Ballada: kwartalnik piosenki studenckiej”, Komisja Kultury Rady Naczelnej Zrzeszenia Studentów Polskich, Warszawa 1983-1984.
1983: 1
1984: 1-2
7. „Beanus: notatnik studencki”, [ZSP WSP, Bydgoszcz] 1985.
[1985: nr 70]
8. „Bez Tytułu: pismo społeczno-kulturalne NZS”, s.n., Kraków 1981.
1981: 2
9. „Biuletyn Bluesowy. Blue Note”, Oddział Uczelniany Akademickiego Biura Kultury i Sztuki „Alma-Art”. ZSP Uniwersytet Śląski, Katowice 1985.
1985: 2
10. „Biuletyn Informacyjny”, SKMA, Warszawa 1989.
1989: 4, 5
11. „Biuletyn Informacyjny Niezależnego Zrzeszenia Studentów PW”, NZS PW, Warszawa 1980.
1980: 3/4
12. „CIA Centrum Informacji Akademickiej Niezależnego Zrzeszenia Studentów: serwis informacyjny”, wydawca nieznany, Warszawa 1987-1989.
1987: 1
1988: 5, 6/7, 11/12, 15, 16, 18, 20, 21, 26, 30, 39
1989: 48/49, 52, 53, nr spec. z 25.05.89, b.nr(26.05),
b.nr(27.05), b.nr(29.05)

13. „CIA Centrum Informacji Akademickiej przy Niezależnym Zrzeszeniu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego”, CIA przy NZS UW, Warszawa 1981.
1981: 6, 8, 14, 16, 21
14. „Colloquia Communa: materiały teoretyczne dla aktywu SZSP”, Ośrodek Pracy Politycznej „Sigma”, Warszawa 1979-1980.
1979: [nr 1] lato
1980: [nr 1, 2]
15. „Colloquia Communia: kwartalnik teoretyczny : [pismo wydawane pod patronatem SZSP]”,
1982: 5 (jesień)
1983: 4-5 (lipiec-październik)
1985: 1 (styczeń-luty), 2 (marzec-kwiecień),
3-6 (maj-grudzień)
1986: 2-3 (marzec-czerwiec), 4-5 (lipiec-październik),
6 (listopad-grudzień)
1988: 4-5 (lipiec-październik), 6 (listopad-grudzień),
1 (styczeń-luty)
1989: 3-6 (maj-grudzień)
1990: 1-6
16. „Czas Przyszły: pismo studentów i młodej inteligencji”, s.n., [Warszawa] 1983-1985.
1983: 1
1985: 4/5
17. Czerny Mirosław, *Humanistyka i klasy. Zeszyty naukowe studenckiego ruchu nauk społecznych*, Wydział Szkoleń RN ZSP, Warszawa 1987.

18. „Easy Rider: teoria, analiza, krytyka : kwartalnik filmoznawczy UJ”, Jacek J. Cegiełka, Kraków, 1990-1992.
1990: nr 1=1, 1=3
19. „Enigma”, RU ZSP UW, Warszawa, 1987-.
1989: 3
2012: 34
20. „Głos Akademicki”, wydawca nieznany, Katowice 1983.
1983: 3
21. „Gryps: pismo studentów przy Radzie Uczelnianej Socjalistycznego Związku Studentów Polskich Uniwersytetu Jagiellońskiego”, [b.w., Kraków 1981].
[1981]
22. „Humanistyka: zeszyty naukowe Ogólnopolskiej Rady Nauk Społecznych Zrzeszenia Studentów Polskich”, [„Alma-Press”], Katowice [b.d.].
[19]88: 1/2, 3/4
23. „Impuls: pismo publicystyczno-informacyjne SKS NZS”, SKS NZS, [Gdańsk] 1987-1989.
1987: 4-5
24. „Informator”, NZS PW, Warszawa 1988-1990.
1989: 38, 39, 40, 41, 46
25. „Informator NZS przy SGGW”, NZS SGGW, Warszawa 1981.
1981: 35, 47
26. „Informator Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego RN ZSP”, Dom Wydawniczy i Handlowy Elipsa, Warszawa 19??-1996, 2000-2010.
1996: 4 (październik)
2000: nr 5 (luty)

27. „Informator Wewnętrzny”, NZS PW, Warszawa 1981-1988.
1981: 4, 5, 6/7, 12, 17-21
28. „Integracje: zeszyty ruchu kulturalnego i artystycznego SZSP”, ZG SZSP, Warszawa 1978-1995, 2006.
1978: cz. 1, 2
1979: cz. 4, 5, 6
1980: cz. 7, 9, 10
1981: cz. 11, 12, 13
1982: cz. 14
1983: cz. 15, 16
1985: cz. 17, 18, 19
1987: cz. 20, 21, 22, 23
1989: cz. 24, 25
1992: cz. 28
1995: cz. 30
29. „Iuvenilia Religiologica: biuletyn naukowy”, Krakowskie Wydaw. Akademickie Alma-Art, Kraków 1984.
1984
1991
30. „Komunikat: pismo Zarządu Uniwersyteckiego Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwer. Wrocław.”, ZU NZS UWr., Wrocław [1985-19]89.
1985: 34, 36, 37, 39
1986: 10, 15/16, 17
31. „Konfrontacje: wydawnictwo studentów Wrocławia”, Rada Okręgowa Zrzeszenia Studentów Polskich, Wrocław 1988-1989.
1989: 2

32. „Konkret: pismo społeczno-polityczne : [almanach wrocławski]”, s.n., Wrocław [19]85-1987.
1985: 1
1986: 2, 3
1987: 4/5
33. „Kontrapunkt: niezależne pismo studenckie przy NZS WSP Rzeszów”, s.n., Rzeszów, [19]81.
1981: wyd. nadzw. IV
34. „Kornik: niezależny studencki miesięcznik społeczno-kulturalny”, s.n., Warszawa 1981.
1981: 1-3
35. „KUL-ier: zeszyt Niezależnego Zrzeszenia Studentów”, Komisja Wydawnicza NZS KUL, Lublin 1980-1981.
1981: 3
36. „Kurier Akademicki: pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów”, NZS, Warszawa 1987-1989.
1987: 3, 4, 8
1989: 20
37. „Kurier Akademicki: pismo studenckie”, ATK, Warszawa 1980-1981.
1980: 1
1981: 3(specj.)
38. „Kurier festiwalowy: [jednodniówka Ogólnopolskiego Komitetu Organizacyjnego VII Festiwalu Kultury Studentów PRL], Rada Naczelna ZSP, Akademickie Biuro Kultury i Sztuki, Kraków 1987.
1987: nr 4-10

39. „Kuryer akademicki”, Rada Okręgowa ZSP, Kraków 1963-1966.
1964: 12 maja
1965: maj, grudzień
1966: maj
40. „Kwadrans Akademicki”, s.n., Warszawa 1982-1983.
1982: 5
1983: 6, 14
41. „Litera: pismo społeczno-kulturalne : pismo społeczno-kulturalne Niezależnego Zrzeszenia Studentów”, NZS ART, Olsztyn 1981.
1981: b.nr (czerwiec)
42. „Magazyn Studencki: jednodniówka Rady Okręgowej Zrzeszenia Studentów Polskich w Krakowie”, [RO ZSP], Kraków 1974-[1988].
1972: X, XI
1973: III, IV, V, X, XI
1974: I/II, III, V, XI
1975: IV, XI
1976: I/II, III/IV, VI/VII, X, XI/XII
1977: I/III, IV, V, XII
1978: I, IV, V, VIII, X/XI
1979: I, III, VII, IX
1980: I, V, VII, wyd. spec. jesień, XII
1981: III, IV

43. Mandragora: biuletyn Ośrodka Twórczego „Dom” przy ACK ZSP „Pałac”, Ośrodek Twórczy „Dom” i Wrocławski Oddział ABKiSZ „Alma-Art”, Wrocław 1983-.
- 1983: styczeń, nr 2, 3
 1984: 1(4)
 1986: 1/5
 1987: 1/6
44. „Na Indeksie: pismo członków i sympatyków NZS”, s.n., Wrocław 1985-1990.
- 1989: 2(49)
45. „Niezależne Nieregularne Pismo Studentów AWF-u: AWF”, s.n., Wrocław 1985-1986.
- 1986: 4
46. „Notatnik Jazzowy: [organ Jazz Clubu Rotunda]”,
- 1980: listopad
 R. 2, 1981: nr 2(3)
 R. 3, 1982: nr 1(4)
 1983: kwiecień, lipiec
 R. 5, 1984: nr 1-4=8-11
 R. 6, 1985: nr 1/2=12/13
47. „Notatnik Klubowy: materiały szkoleniowe studenckiego ruchu klubowego”, Ogólnopolska Rada Klubów Studenckich, Zarząd Główny SZSP, Kraków 1979-1983.
- [1979: nr 1]
 1980: luty, czerwiec, listopad
 1981: luty, [b.nr]
 R. IV, 1982: nr 3(8) grudzień
 R. V, 1983: nr 1(9) marzec, 2(10) lipiec

48. „Nowsze Drogi”, Rada Uczelniana Socjalistycznego Związku Studentów Polskich Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1981.
1981: 1
49. „Nowsze Drogi”, UŁ WF-H, Łódź 1981.
1981: 12, 22
50. „Nurt: pismo studenckie”, Periculum, [Warszawa [19]86-[1989].
1987: 3, 4, 5, 6
1988: 7, 8, b.nr
1989: 1, 10
51. „Od Nowa: niezależne pismo studenckie”, NZS AGH, Kraków 1980-1981.
1981: 9
52. „Odnova: niezależne pismo młodzieży akademickiej”, s.n., [Gdańsk] 1980-[19]81.
1980: 2, 5, 6
53. „Okolice: miesięcznik społeczno-literacki Rady Krajowej Korespondencyjnego Klubu Młodych Pisarzy przy ZG ZSMP”, Zarząd Główny Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Warszawa 1974-.
1982: 1/2
1983: 1/2, 4, 7/8
1984: 1/4
1985: 3/4
1990/1991: 11/3
54. „Omnibus Krytyczny”, Piwnica Literacka „Remedium”, Sosnowiec 1983.
1983: nr 1

55. „Opolitechnik”, s.n., Opole 1980-1981.
1981: 8, 9
56. „Orientacja: zeszyty ruchu kulturalnego i artystycznego ZSP”,
Zrzeszenie Studentów Polskich, Warszawa 1965-1971.
1970/1971: grudzień/styczeń
1971: lipiec
1973: suplement do 12 numerów
57. „Orzeł Biały: pismo akademickie Konfederacji Polski Niepod-
ległej”, KPN, [Warszawa] 1987-1989.
1988: 7
58. „Pawie Oko Nowohuckiego Klubu Literackiego”, [Klub Mię-
dzynarodowej Prasy i Książki "Ruch" w Nowej Hucie, Wydział
Kultury, Kultury Fizycznej i Sportu Urzędu Dzielnicowego
Kraków-Nowa Huta], Kraków 1989.
1989: czerwiec
59. „Po Prostu Bis: pismo studenckie Akademickiego Ruchu Odno-
wy”, Akademicki Ruch Odnowy, Kraków 1980-1981.
1981: 4
60. „Po prostu: studenckie czasopismo społeczno-literackie”, Za-
rząd Główny Akademickiego Związku Walki Młodych „Życie”,
Warszawa 1947-1957.
1948: 2, 10, 11
1949: 13, 21, 23, 33
1950: 21
1951: 1-26, 28-40
1952: 1-50/51
1953: 1-36, 38-48, 50-52
1954: 2-10, 12-30, 32-42/43
1955: 2-5, 7-17, 19-43

- 1956: 4-52/53
1957: 1-26, 28
61. „Poszukiwania: miesięcznik teoretyczno-polityczny młodych”,
Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986-1989.
1987: 1, 2, 3, 5, 6, 7-8, 9, 12
1988: 1-12
1989: 1-2
62. „Powiększenie: studencki magazyn filmowy”, SCK UJ Rotun-
da, Kraków 1981-1991.
1983: 1-4 [9-12]
1985: 1, 3, 4 [17, 19, 20]
1986: 2-3, 4 [22-23, 24]
1987: 1-2, 3-4 [25-26], 27-28
1988: 1-2, 3 [29-30], 31
1990: 1-4 [37-40]
1991: 1-2, 3-4 [41-42], 43-44
63. „Prasa studencka”, Zarząd Główny SZSP, Warszawa 1979-1984.
R. 5, 1983: nr 1(3), 2(4)
R. 6, 1984: nr 1(5)
64. „Problemy Studenckiego Ruchu Naukowego: pismo ZG SZSP”,
Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1974-1981.
1974: 4
1976: 1
1977: 3
1978: 2

65. „Próby: zeszyty metodyczne”, Krakowski Dom Kultury „Pałac pod Baranami”, Kraków 1984-1989.
1984: z. 1/2
1985: z. 3/4
1987: z. 1/2
66. „Pryzmat: niezależne pismo młodzieży akademickiej”, wydawca nieznany, Olsztyn, 1980-1981, 1988-1990.
1981: 6
67. „Przegląd Akademicki: pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów”, NZS, Kraków 1985-1991.
1988: 5(wyd. spec.), 6
68. „Reduta: niezależny biuletyn studencki”, s.n., Gdańsk, 1980-[19]81.
1980: 5
1981: 6
69. „Reduta Strajkowa: gazeta codzienna strajkujących studentów UG”, s.n., Gdańsk, 1981.
1981: 11
70. „Refleksy: pismo studentów UW”, s.n., Warszawa 1986-1988.
1986: 2
71. „Słowo Niepodległe: pismo katolickiej młodzieży niepodległościowej”, wydawca nieznany, Warszawa 1987-1989.
1987: 1, 8
1988: 1/10, 5/14, 11/20, 12/21
72. „Strajk: biuletyn strajkowy”, NZS SGGW, Warszawa 1989.
1989: 3, 5
73. „Strajk na UW”, Niezależne Zrzeszenie Studentów Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1980.
1980: XII

74. „Student: miesięcznik społeczno-kulturalny: [organ prasowy Zrzeszenia Studentów Polskich]”, Rada Okręgowa ZSP, Kraków 1967-1990.
- 1967: nr 1, 2
  - 1968: nr 3, 4-12=6-14 + wyd. nadz.
  - 1969: nr 1/2-9/10=15/16-22/23, 12=26
  - 1970: nr 1-7/8=27-33/34, 10-12=36-38
  - 1971: nr 1/2-15=39/40-53
  - 1984: nr 1-4
  - 1985: nr 1-22=5-26
  - 1986: nr 1-22=27-48
  - 1987: nr 1-22/1=49-71
  - 1988: nr 2-22/1=72-92
  - 1989: nr 1-22=93-114
75. „Suplement: pismo Stowarzyszenia Autorów Polskich w Krakowie”, Stowarzyszenie Autorów Polskich, Kraków, 1989-2002.
- 1989: grudzień
  - 1990: [nr] 2-11/12 (styczeń-grudzień)
  - 1991: nr 13, 14 (październik-grudzień)
  - 1992: nr 15, 16 cz. 1, 2 (maj-czerwiec), 17, 18 (sierpień)
  - 1993: nr 19, 20-29 (luty-grudzień)
  - 1994: nr 30-40/41 (styczeń-grudzień/marzec 1995)
  - 1996: nr 42 (maj)
  - 1999: nr 1(57), 2/3(58)
  - 2001: nr 1 (styczeń)
76. „Szwenk: magazyn Studenckiego Ośrodka Filmowego przy SCK „Zameczek-Remedium” w Sosnowcu”, Studenckie Centrum Kultury „Zameczek-Remedium”, Sosnowiec 1984-1987.
- 1984: 1-2

77. „Teoria i Praktyka Działalności Ideowo-Politycznej: pismo teoretyczno-szkoleniowe SZSP”, Zakład Poligraficzny SSP „Universitas”, Warszawa 1979.
1979: numer próbny
78. „Tętno: pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów Akademii Medycznej w Lublinie”, NZS AM, Lublin 1981, 1988.
1981: 3
79. „Tygodnik Akademicki: pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów”, wydawca nieznany, [Warszawa] 1982.
1982: 1, 2, 4/5, 11
80. „Waks-76: Wakacyjna Akademia Kultury Studenckiej. Tykocin 12-25 sierpnia 1976”, red. Tadeusz Gajl, ZW SZSP, Białystok 1976.
1976
81. „Warsztat: studencki miesięcznik teoretyczno-polityczny”, RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Warszawa 1980-1986.
1980: lipiec
1981: [1], 5 (październik)
1983: 2
1984: 11
1985: 7-8
82. „WIUR: wewnętrzne informacje uczelni rolniczej”, Niezależne Zrzeszenie Studentów SGGW, Warszawa 1989.
1989: 4
83. „Wprost: pismo NZS UAM Wydziału Prawa i Administracji”, NZS UAM WPiA, Poznań 1980-1981.
1981: 3

84. „Z Ukrycia: niezależne okupacyjne pismo studenckie”, s.n.,
Kraków 1982-1984.
1984: 11
85. „Zderzenia: zeszyty naukowe Krakowskiej Rady Akademic-
kiej”, ZK ZSMP, Kraków 1988-.
1989: luty
86. „Zeszyt Dokumentacyjny”, Uczelniane Centrum Kultury SZSP
UAM „Cicibór”, Poznań 1978-1987.
1978: nr 1-6 kwiecień-grudzień
1979: nr 1-2 [7-8] kwiecień-październik
1980: nr 3-4 [9-10] styczeń-sierpień
1981: nr 1-2 [12-13] marzec-maj
1984: nr 1-2 [18-19] maj-grudzień
1987: nr 1 [20] maj
87. „Zeszyty Naukowe: kwartalnik Rady Uczelnianej Zrzeszenia
Studentów Polskich”, Rada Uczelniana Zrzeszenia Studentów
Polskich. Uniwersytet Śląski, Katowice 1983-.
1983: nr 1
1984: nr 1(2), 2(3) (lipiec-listopad)
1986: nr 1(4), 2(5) (sierpień-grudzień)
1987: nr 1(6) (październik)
88. „Życie Codzienne: pismo NSZZ "Solidarność" i NZS przy WNE
UW”, NSZZ „Solidarność” i NZS WNE UW, Warszawa, [19]81.
1981: 5

III. Dokumenty życia społecznego (zaproszenia, programy, itp.)

1. Międzynarodowy Studencki Festiwal Zespołów Folklorystycznych, [publikacja pofestiwalowa], [B.m., b.w., 1979].
2. Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”: informator SZSP, oprac. tekstu A. Domagalski, [B.m., b.w. b.r.].
3. Wykaz teatrów i kabaretów studenckich aktualnie działających w studenckim ruchu kulturalnym SZSP: stan na dzień 15.XI.1979 r., [B.m.]: Wydział Kultury Zarządu Głównego Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, [b.r.], do użytku wewnętrznego.
4. SCK UJ ROTUNDA: informator 1977 : SZSP, Kraków: [SCK UJ Rotunda], 1977.
5. Grupa teatralna „Om”: Studio Teatralne UJ, [informator], [B.m., b.w, b.r.].
6. 7 Krakowskie Reminiscencje Teatralne: informator: Kraków 5-8 III 81, Kraków : Krakowska Filia Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, [1981].
7. VI. Krakowskie Reminiscencje Teatralne, 6-9 marca 1980 r. : program: Studenckie Centrum Kulturalne SZSP Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”, Kraków: [b.w.], 1980.
8. XI Krakowskie Reminiscencje Teatralne : 12-16 marca 1986 : Studenckie Centrum Kultury „Rotunda”, Kraków: [b.w.], 1980.
9. 6 Krakowskie Reminiscencje Teatralne : Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”, przygot. Tadeusz Skoczek, oprac. graf. Kazimierz Zatorski, Kraków : [Centralny Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego Filia w Krakowie], 1980.

10. XI Jazz w Kocyndrze: program, Chorzów : Regionalny Ośrodek Studencki ZSP „Kocynder”, 1987.
11. V Krakowskie Reminiscencje Teatralne: Kraków 11-14.01.79 r. : SZSP, Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”, [Kraków]: Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego SCK UJ „Rotunda”, [1979].
12. Drag Adam, Studenckie centrum piosenki turystycznej: śpiewnik autorski, [B.m, b.w., b.r.].
13. 14 Krakowskie Reminiscencje Teatralne: Akademickie Biuro Kultury i Sztuki ZSP „Alma-Art", Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa, Uniwersytet Jagielloński, [Kraków: Studenckie Centrum Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”, 1989].
14. Pokłosie Konkursu Poetyckiego im. A. i St. Babińskich "O Statuetkę Znicza", red. Piotr Bułczyński i Edward Popławski, [Poznań : b.w, 1989].
15. XIX Jazz nad Odrą: informator festiwalowy : 27-30.V.82 r. : preferuję swing : organizatorzy SZSP, PSJ., [Wrocław: b.w., 1982].
16. Konkurs Inicjatyw Kabaretów Studenckich: SCK UJ „Rotunda”, red. M. Koprowski, T. Skoczek, L. Kwiatkowski, [Kraków: Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego SCJ UJ „Rotunda”, 1979].
17. X Krakowskie Reminiscencje Teatralne 14-17 III 1985: Studenckie Centrum Kultury Rotunda, [oprac. Krzysztof Lipski], [Kraków : Studenckie Centrum Kultury Rotunda, 1985].
18. Zarys monograficzny Ogólnopolskich Przeglądów Klubowych Teatrów i Kabaretów, red. K. Magowski, Sosnowiec: Śląska

- Filia Centralnego Ośrodka Informacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, 1981, do użytku wewnętrznego.
19. Chudziński E. (red. programu), Teatr STU w sezonie 1988-89, [Warszawa: Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe, 1988].
  20. 20.Hyde Park, VII th: Polish Student Association Council of Technical University: the student pantomimę theatre „Gest”, [informator], [B.m.: b.w,] 1970.
  21. L' Association Socialiste des Etudiants Polonais L' Ecole Ply-technique, Wrocław: Théâtre Estudiantin de pantomimę „Gest”: Les Chiens – premiere Avril 1975: intormator, [B.m.: b.w.] 1975.
  22. Zaproszenie : Komisja Kultury RU SZSP PW; program zakończenia roku kulturalnego: 8.VI.1974, godz. 18.00-5.00 w CKS „Stodoła”, [zaproszenie; program], [B.m., b.w.], 1975.
  23. Teatr STG: program: [Socjalistyczny Związek Studentów Polskich], [Gliwice: b.w., 1979].
  24. Discus: grupy twórcze: Klub RU ZSP AWF Wrocław: [informator], oprac. D. Utrata, J. Cedro, Wrocław: b.w., 1984.
  25. Ślepcy: Teatr Mimu GEST: Socjalistyczny Związek Studentów Polskich: Politechnika Wrocławska, [program], [Wrocław: b.w., 1979].
  26. The blin men: the mime theatre GEST : Socialist Union of Polish Students: Technical University of Wrocław, [Wrocław: b.w., 1980].
  27. Theatrical Plein – Air of Mime: Do it, address: The Theatrical Plein – air, Wrocław, Poland, [informator], [Wrocław : b.w, 1980].
  28. Informator o działalności Akademickiego Ośrodka Teatralnego „Kalambur” w 1976 r., [Wrocław : b.w., 1976].

29. KMT : Konfrontacje Młodego Teatru 79: biuletyn: [informator o teatrach i spektaklach KMT 79], [Lublin: b.w., 1979].
30. Rada Uczelniana SZSP UMCS zaprasza na spektakl teatru „Ognia i Papieru” pt. „Ręce” [...], [zaproszenie], [Lublin: ZW SZSP, 1979].
31. Studencki Teatr ICD: nasza lista przebojów SZSP, Uczelniane Centrum Kultury UAM "Cicibór". Poznań, [informator], [Poznań]: b.w., b.r.
32. Spirituals Singers Band: Alma-Art ZSP, Wrocław, tel. 341-35, [informator], [Wrocław 1983].
33. International Creative Workshop of Mimes, [informator], [Wrocław: Technical University, 1980].
34. 11 Międzynarodowy Konkurs Młodych Zespołów Jazzowych : Jazz Juniors, 86 : 17 – 19.04.1986: SCK „Rotunda” „Alma-Art” ZSP PSJ, [informator], [Kraków: b.w., 1986.
35. 13 Ogólnopolski Przegląd Studenckich Teatrów Debiutujących „Start”, [z.] 1, tekst D. Bogdańska i in., [biuletyn], [Kielce 1986].
36. 13 Ogólnopolski Przegląd Studenckich Teatrów Debiutujących „Start”, [z.] 2, tekst: M. Sikorska i in., [biuletyn], [Kielce 1986].
37. Rawa Blues: story: 1981-1985, koncepc., red. i oprac. Zbyszek Kantyka, [Katowice: Akant, 1985].
38. VII Festiwal Kultury Studentów PR : rok akademicki 1986/87: „dialog dla przyszłości”: Finał: Katowice 27.09 – 3.10.8 : Zrzeszenie Studentów Polskich, [program], Katowice 1987.
39. Jazz Juniors 79: 19-23 luty: SZSP : SCK UJ „Rotunda”: [zeszyt], red. T. Skoczek, M. Koprowski, T. Lamberski, [Kraków : Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, 1979].

40. Jazz Juniors 79 : 19-23 luty: SZSP: Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego „Rotunda”: [zeszyt dokumentacyjny], oprac. T. Skoczek, M. Koprowski, T. Lamberski, [Kraków: Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, 1979].
41. Konkurs Debiutujących Zespołów Jazzowych: Jazz Juniors 80: Studenckie Centrum Kulturalne Uniwersytetu Jagiellońskiego: [zeszyt dokumentacyjny], oprac. T. Skoczek, [Kraków: Ośrodek Dokumentacji i Analiz Studenckiego Ruchu Kulturalnego, 1980].
42. Zeszyt Poetycki, 1: Fama 88, [tekst P. Bałtroczyk, A. Naglak, P. Bratkowski, [Poznań : Alma-Art., 1988].
43. Ogólnopolski Meeting Poetycki „Pomówmy o wartościach”: 13-14 III 1980: ROS Chorzów „Kocynder”, [Chorzów: Regionalny Ośrodek Studencki „Kocynder” 1980].
44. VII Festiwal Kultury Studentów PRL: informator, [Kraków]: Biuro Komitetu Organizacyjnego VII FKS PRL, [1987].
45. XV FAMA: Świnoujście 85: [ramowy program imprez XV Festiwalu Artystycznego Młodzieży Akademickiej w dniach 7-25.07.1985 roku], [Świnoujście: b.n, 1985].
46. O[gólnopolski] P[rzeгляд] G[rafiki] S[tudenckiej] 75: katalog, [Kraków: Studenckie Centrum Kulturalne „Pod Jaszczurami”, 1975].

* Bibliografię przygotowali: Marta Litwin, Radosław Jarosz, Piotr Maroński

Indeks nazwisk*

Adamczewski J. 176
Adamiak Elżbieta 124
Adamik Jerzy 24
Adamik Wiesław 152, 242
Afanasjew Jerzy 142
Andrzejowski Janusz 6, 51, 62, 68
Andrykiewicz Jan 228
Anolik Beniamin 228
Antoniuk A. 164
Anusz Andrzej 228
Augustyńska Jolanta 228
Baczyński Krzysztof 150
Badetko Alicja 66
Bakal Piotr 11, 202, 224

Balski Grzegorz 228
Bałtroczyk Piotr 266
Banachowska Katarzyna 239
Banaszak Hanna 150
Bańcarz Marzena 236
Baran Józef 143
Barańczak Stanisław 62
Bardyn Stanisław 243
Barfuss F. 171
Bąk Zbigniew 182
Bąkowski Krzysztof 158
Bernhard Maria Ludwika 173
Bernstein Eduard 229
Bęcek Arkadiusz 190
Biały Z. 165
Bieriezin Jacek 229
Biernacki Wojciech 242
Bierzańska Danuta 159
Bierzański Zbigniew 190
Błaszke Jacek 144
Błażejowski Michał 229, 235, 244
Błoński Jan 17, 60
Bogdańska D. 265
Boniecki Wiktor 154, 164
Borkiewicz Zofia 157
Borucki Krzysztof 227
Bratkowski Stefan 155
Bratkowski P. 266
Bratny Roman 155
Brożek Michał 173
Buck Andrzej 241, 246
Buczek Andrzej 244
Brzeziński Maciej 207
Brzozowski Stefan 11, 23, 206
Bryll Ernest 143

Bukała Grzegorz 12, 209
Bukowiec Stanisław 65
Bujak Stefan 162
Buliński Rafał 60
Bułat Wojciech 229
Bułczyński Piotr 263
Bułka Stefan 61
Burdzy Zbigniew 23, 47
Busza Jerzy 83
Buszek Jan 56, 188
Byrczek Jan 52
Bystrianin Michał 86, 237
Cabaj Roman 236
Cedro J. 264
Cegielka Jacek J. 250
Christiaan Barnard [Christiaan Neethling Barnard] 83
Chełmicki Marek 159
Choniawko Andrzej 229
Chudziński Edward 11, 64, 201, 216, 224, 236, 245, 264
Chudy Wojciech 245
Chrzanowski Maciej 239
Cyganik Henryk 54, 79, 169, 181, 185, 188-189
Cybulski Zbigniew 142
Cisek-Stęborowska Krystyna 186
Cohen Leonard 229
Cybulski Andrzej 229-230
Czerny-Stefańska Halina 176
Czapliński Andrzej 198
Czarkos Janusz 157
Czartoryska Urszula 83, 143
Czarczasty Włodzimierz 61
Czajowski Renard 165
Czepiec Bożena 230
Czerny Mirosław 249
Czernyszew Wiktor 167

Czubacki Kajetan 190
Czuma Mieczysław 56, 68,185
Czyżewski Janusz 56
Daszkievicz Krystyna 155-156
Danek Roman 187-188
Dąbrowski Andrzej 51
Dąbrowski B. 170
Dąbrowski Waldemar 12, 208
Dejmek Kazimierz 142
Demarczyk Ewa 142
Długosz Leszek 53, 79,185-186
Domagalski Andrzej 11, 65-66, 68, 205, 231, 237, 262
Donde Andrzej 11, 202
Dowgiłło L. 167
Dragan Antoni 5, 11, 12, 13,198, 210, 211
Draż Adam 263
Drewniak Łukasz 245
Drozd Karol 56
Drozda Tadeusz 124
Drozdowski Marek Marian 155
Drózdź Wojciech 12, 209
Drzewucki Janusz 231
Dudek Irek 59
Dyja Andrzej 155
Dyląg Maciej 11, 207
Dziamski Grzegorz 215, 223-224, 225
Dziedzic Stanisław 10, 60, 62, 65-66, 219-221, 222, 225, 231-232
Dziurzyński Wacław 207
Ekielska Elżbieta 165
Estreicher Karol 176
Faber Wincenty 53
Fedak Jerzy 11, 202, 224
Fedorowicz Jacek 124, 142
Fenrych Zofia 232
Fikus Dariusz 164

Fit Marta 232
Florek Andrzej Kuba 52, 83
Florek Aleksander 155, 232
Franczak Stanisław 232
Frączek Jerzy 232
Frączek Zbigniew 182
Furman Leszek 234
Gajewski Henryk 143, 152
Ganiuszkin W. 167
Garlicki Andrzej 154
Garlicki Jan 232
Gast Janusz 7, 11, 23, 193, 199, 211
Gauden Grzegorz 11, 201
Gawlik Jan Paweł 176
Giebułtowski Jerzy 234
Gierat Krzysztof 233
Głuc Andrzej 11, 201
Godula Jerzy 233
Gomułka Władysław 233
Gomoliszek Joanna 233
Gołaczyńska Magdalena 233
Gorlach Krzysztof 244
Górszczyk Danuta 69
Górny Tadeusz 9, 11, 198, 200, 236
Grabowski Marek [„Dzięcioł”] 54
Graszewicz Marek 225
Grotowski Olek 186
Grubski L. 166
Grudzińska Magdalena 245
Grupińska Anka 229, 233
Grzeškowiak Kazimierz 142
Gurgul Maciej 54, 61
Guzowski Stefan [„Stryj Helmut”] 59
Harasymowicz Jerzy 143
Hawryszuk Wojciech [Hawryszuk Wojciech „Baca”] 11, 66, 203

Heitzman Janusz 207
Herzog Aleksander 247
Hirsz Zbigniew Jerzy 242
Herbst Lothar 240
Hildebrandt Bogdan 233
Holzer Jerzy 154-155
Jakosz Zdzisław 162
Jakóbiec Andrzej 52
Janda Waldemar 5, 19, 21, 25, 43, 46, 61, 68, 207
Janeczko Andrzej 11, 205
Janik Krzysztof 234
Janowski Jarosław [Janowski-Smoliński Jarosław] 5, 6, 7, 12, 23-24, 31,35, 56, 73, 83, 121, 139, 141, 149, 158, 208
Jarosz Radosław 266
Jaroszyk Jacek 11, 206
Jarecka-Kimlowska Stanisława 234
Jasiński Krzysztof 46, 56, 219, 225
Jaworski Wit 185
Jerzyna Zbigniew 239
Jeżyk Wojciech 54, 86, 207
Jun Irena 166
Junes Tom 234
Juszczak Jacek 11, 201
Kaczmarek Adam 69
Kaczmarek Jan 124
Kaczmarek Jacek 124, 143
Kaczmarczyk Waław 187
Kaczorowski Wojciech 11, 205
Kajor Tomasz 62
Kalinowski Lech 173, 176
Kanik Jacek 234
Kantor Tadeusz 142
Kantyka Zbyszek 265
Kapustin W. A. 166
Karpiński Jerzy 11, 203, 234

Karpiński Maciej 229
Karwat Krzysztof 237
Kasprzyk Krzysztof 187
Kaszycki Lucjan 52
Katlewicz Jerzy 176
Kawalec Longina 158
Klimczak Wiesław 11, 12, 198, 210, 235
Klimsa Bogusław 11, 203
Kobiela Bogumił 142
Kogut Helena 235
Kolarz Wiesław 181,183
Komeda Krzysztof 51
Komendera Antoni 162
Koman Tomasz 158
Konieczny Marian 176
Konopelko Marek 160
Kopacz Krystyna 56
Kopciuch-Matarski Ryszard 52
Koprowski Marek 10, 24, 263, 265-266
Koperski-Leszin Jerzy 59-60, 63, 69, 127,141, 218, 225, 230-231, 232, 234, 238-240,
244-246
Kornhauser Julian 143
Koryl Janusz 235
Korwin-Piotrowski Andrzej 53
Kot Wiesław 235
Kotarba Janusz 246
Kozak Sławomir 186
Kozłowska Agnieszka 65
Kozłowski Czesław 235
Kozłowski Hubert 154, 164
Kowalczyk Roman 235
Krakowski Stefan M. 235
Krall Hanna 164
Krasowski Jerzy 176
Krawczuk Aleksander 173

Król Jolanta 235
Kruk Piotr 181
Krupiński Wacław 207
Krynicky Ryszard 62
Kryształowicz Marcin 235
Książek Zbigniew 181
Książkiewicz-Bartkowiak Danuta 235
Kubiak Hieronim 56, 155
Kucharz Andrzej 54
Kucharzyk Wojciech 207
Kułak Leszek 67
Kuplowski Krzysztof 180
Kurdziel Wojciech 67
Kurylewicz Andrzej 51, 142, 149
Kurz Andrzej 155
Kwaśniewski Aleksander 12, 211
Kwiatek Jerzy 12, 56, 198, 210-211
Kwiatkowski Leszek 11, 65, 205, 263
Lasiota Roman 86
Lamberski T. 265-266
Lech Andrzej 236
Lech Małgorzata 83
Lechki Ryszard 11, 200
Lem Stanisław 176
Lenin W.I. 161, 163, 165
Leparski Andrzej 12, 209, 236
Leszczyńska Barbara 188
Leś Zdzisław 181,187
Leśmian Bolesław 150
Lipińska Olga 79, 150
Lis Stanisław 181,185
Lisowska-Kopec Elżbieta 239
Litwiniec Bogusław 11, 144, 150, 204, 239
Lizogub O. 166
Lorentz Władysław 155

Lipski Krzysztof 263
Litwin Marta 266
Ludwiczak Adam 12, 210
Lubieniecka Maria 245
Luzar Andrzej 183, 237
Łanocha Dariusz 62, 68
Łątka Jerzy S. 236
Łojko Jerzy 10, 24, 60, 63, 235, 238
Łopatowski Lubomir 61
Maciejewska Maria 237
Maciejewska Maryna 157
Maciejewski Stefan 167,187
Machejek Władysław 176
Machejko Wiesław 236
Machowina Kazimierz 236
Machl T. 165
Madej Janusz 11, 66, 206
Magala Sławomir 237
Magowska Anita 232, 237
Magowski Krzysztof 10, 11, 86, 158, 200, 263
Magowski Tomasz 60, 86, 235, 237-238
Majakowski Włodzimierz 166
Majewski A. 176
Major Ryszard 186
Makowiecki Wojciech 244
Malec Jerzy 207
Malitowski Jerzy 227-228
Marcinkówna Ewa 23, 47, 129, 152
Malatyńska Maria 167
Materna Krzysztof 22, 54
Materna Marek 186
Marczyński Jerzy 79,186
Markiewicz Ryszard 54
Markiewicz Iwona 68
Markowski A. 164

Maroński Piotr 266
Mastalska Lucyna 246
Matyszkowicz (Makowicz) Adam 51, 53
Maurer Ola 186
Mazan Leszek 56, 68
Mądzik Leszek 150
Miakota Paweł 229
Michalski Józef 187
Michałowski Kazimierz 173
Mickiewicz Adam 168
Mielcarek Eugeniusz 12, 210-211, 225, 235
Miklaszewski Krzysztof 11, 56, 68, 207, 234
Mikos Krzysztof 68
Misiaszek Józef 207
Miśkowiec Maciej 246
Mleczo Andrzej 54
Moczulski Leszek Aleksander 53, 73, 183
Mossakowski Zbigniew 11, 157, 202
Moszkowicz Zygmunt 83
Müller Wojciech 11, 204
Mrawczyńska Teresa 181
Mroziewicz Krzysztof 11, 203, 225, 235
Mróz Wojciech 83, 143, 185
Muniak Janusz 237
Musiał Artur 207
Murawska Halina 243
Naglak Andrzej 266
Natkaniec Barbara 188-189
Nalaskowski Aleksander 238
Niemiec Beata 86
Norwid Cyprian Kamil 168
Nyczek Tadeusz 238, 245
Oodorowicz Agnieszka 11, 204
Opalski Józef 165
Oferta Tadeusz 52

Olawski Krzysztof 11, 207-208
Olszewski Janusz 158
Orzechowski Emil 54, 68,181
Osterwa Juliusz 170
Oyrzanowski Bronisław 154
Pacuła Andrzej 57, 65, 68-69, 186,188, 239
Pacuła Marek 22, 54, 56-57, 69, 79, 144, 183,186,188, 239
Paderewski Ignacy Jan 24
Paleta Zbigniew 53
Palowski Franciszek 180
Panek Halina 184
Paradowski Jan 173
Paradowski P. 171
Parczewska Lucyna 188
Parczewski Michał 188
Pasek Andrzej 181,184-185,187-188
Pastuszczyk Kazimierz 86,181
Pasternak Wojciech 155
Pawłowski Andrzej 11, 203, 239
Penderecki Krzysztof 176
Piątkowski Jerzy 143, 239, 244
Pietrzak Michał 154
Pieszczachowicz Jan 155, 164, 167, 176
Pilat Tadeusz 12, 21, 56, 209
Pilch Andrzej 155, 239
Piotrowski W. 166
Płomiński Rafał 190
Podedworny Witold 228
Podkanowicz Hanna 53
Podraza Antoni 154, 164
Popławski Edward 263
Poprawa Jan 11, 65-66, 165,189,199, 217, 224, 232, 238, 240-241, 244
Potoczek Antoni 185-186

Potoczek Grażyna 68
Potok Andrzej [Potok „Wuj” Andrzej] 6, 9, 12, 13, 15-16, 18, 21, 25,27, 31, 36, 46-47,
51-53, 54,56, 57, 61, 63, 68, 73, 83, 121, 139, 144, 151, 158-159, 161, 165, 179, 195,
197-198, 199, 211, 220, 238, 237, 239, 241
Potok-Stojewska Marta 68
Putowski Marek 241
Ptakówna Anna 185
Pracz Ryszard 12, 209, 241
Prokofiew Siergiej 165
Prystaj Andrzej 188
Pułaski Michał 154
Radzikowski Adam 11, 207-208
Radzikowska Joanna 61
Raj Zbigniew 51
Ratuś Bronisław 241
Rauszer Michał 224, 236
Rawski Witold 237
Regucki Zbigniew 56
Rodowicz Maryla 24, 142
Rodzeń Jan 11, 200
Rogowski Sławomir 11, 65, 202, 224, 233, 236, 245
Rola Wiesław 68
Rosiewicz Andrzej 142
Rożalski Marek 157
Rydel Lucjan 169-170
Redwan Marian 190
Rydzewski Włodzimierz 164, 167,187
Rysiak Gwidon 154, 187
Rzepecki Adam 83, 143, 153
Sadowski Maciej 157
Salamon Jerzy 62
Sandauer Artur 83
Sawic Tadeusz 93
Sawicki Zbigniew 69, 141, 225
Sawicki Wawrzyniec 54

Schoen Henryk Jacek 159
Seifert Zbigniew 185
Senajko Krzysztof 83, 143
Serczyk Władysław 154
Serwiński Jerzy 10
Siatkowski Zbigniew 170
Sidor Małgorzata 64
Sieczkowski M. 166
Sierpowski Stanisław 239
Sikorowski Andrzej 79,186
Sikorska M. 265
Siwiec Marek 207
Siwek Wojciech 11, 203
Skąpski Rafał 11,199
Skoczek Anna 242
Skoczek Tadeusz 5, 9, 10, 12, 16-17, 24, 31, 54, 61-62, 64-66, 68, 83, 86, 139, 152, 181,
183, 189, 198, 200, 211, 217, 219-220, 228, 231-232, 236, 238, 242-244, 262, 263, 265-266
Skuszanka Krystyna 176
Skrzek Jan „Kyks” 59
Skrzypczak Ryszard 62, 86
Skrzypek Anna 245
Słowacki Juliusz 168,171
Smaga J. 164
Smoleń Irena 61
Sobolewski Marek 154
Sobczuk Bogusław 54
Sokorski Włodzimierz 155
Sołuba Zb. 164
Sowa Janusz 243
Stabryła Stanisław 173
Stachura Edward 150
Stachura Monika 229
Stanisławski Krzysztof 243
Staniszewska-Mól Agnieszka 223
Stańko Tomasz 51

Stęborowski Marek 139, 188
Stępień Elżbieta 165
Stopka A. 170
Stopkówna B. 171
Strogonow W. 167
Sudziński Ryszard 238
Surman Janusz 180-181,182,184,188
Swinarski Konrad 142
Szablowski Jerzy 176
Szafruga Andrzej 207
Szamałek Krzysztof 11, 211
Szandula Michał 12, 66, 210, 244-245
Szeromski Paweł 206
Szlezyngier Stanisław, 11, 68-69, 206, 247
Stuhr Jerzy 54, 144
Szczerski Piotr 232
Szewczenko T. 164-166
Szostakowicz Dimitrij 165
Szumakowicz Andrzej 244
Szumowski Maciej 187
Szyguła Paweł 23
Szymczak-Reiferowa Jadwiga 164
Szymanowicz Włodzimierz 244
Szwajger H. 169
Szwarc Alicja 157
Szwarc Andrzej 86
Śliwiak Tadeusz 53
Śliwonik Lech 11, 204, 211
Śmigielski Andrzej 11, 202
Świderówna Alina 173
Świątkowski Leszek 188
Świątkowska Maria 184
Świda-Zięba Hanna 244
Tekiel Andrzej 157
Terlecki Olgierd 155

Tetmajer Włodzimierz 169
Theus Zbigniew 12, 209
Toeplitz Krzysztof Teodor 155
Tomczak Jacek 142
Tomczak Zdzisław 158
Tomaszewski Jerzy 154
Torbus Andrzej K. 185
Toś Witold 245
Turasiewicz Romuald 173
Tusiewicz Grzegorz 181, 245
Trzaskowski Andrzej 51
Turlejska Maria 141, 149, 154
Urbańczyk Andrzej 56,180-181,186-187
Usarewicz Jerzy 5, 10, 11, 27, 86,183,188,190,198, 201, 211, 228, 234, 237
Utrata D. 264
Wajda Andrzej 83, 170-171
Wagner Z. 165
Warska Wanda 51, 142, 149
Warzecha Andrzej 143
Wasilewski Piotr 7, 83, 213, 215, 223
Waśkiewicz Andrzej Krzysztof 59, 69, 127, 141, 225, 230-231, 233, 238-240, 244
Wawrzyniak Joanna 229
Weber Barbara 241
Weksler Jacek 238
Wiatr Jerzy Józef 241
Wiernikowska Maria 186
Wiertek Janusz 186,188
Wierzbicki A. 246
Winnicki Władysław 181
Wisłocki Seweryn 186, 246
Wisłocka Lucyna 186
Wiśniewski Czesław 198
Wojaczek Rafał 150
Wojciechowski Henryk 241
Wojtkiewicz Marta 245

Woleński Jan 154
Wolf-Zdzieniecki Henryk 228
Wolny Kazimierz 237
Wolski Józef 173
Wolski Marcin 124
Wołek Jan 12, 79, 124, 142, 208
Wołosiuk Leszek 17, 53, 60, 68
Woszczerowicz Jacek 170
Woś Tadeusz 244
Woźniczko Marek 234
Wróbel Zbigniew 12, 59, 68, 207
Wróbel Zdzisław E. 240
Wróblewski Jan Ptaszyn 51
Wróblewska Marianna 142
Wybieralska Zofia 185
Wyrobiec Andrzej 62, 220
Wyspiański Stanisław 16, 158, 168-169, 170-171
Wyszyński Z. 167
Wójcik Andrzej 198
Wójcicki Marek 11, 203
Wójtowicz Leszek 186
Wójtowicz Marian 207
Wójtowicz Teresa 61, 68
Zagajewski Adam 143
Zamkow Lidia 166, 171
Zarycki Andrzej 53
Zaremba Henryk 59, 86
Zasieczny Andrzej 240-241
Zatorski Kazimierz 262
Zembaty Maciej 53
Zelesnow N. 164
Ziejka Franciszek 17, 60
Ziemianin Adam 143
Ziemski Andrzej 155
Zięcina Zygmunt 182

Zin Wiktor 166, 173,176

Zygadło Marek K. 247

Żak Adam 234

Żeleński-Boy Tadeusz 170

Żeromski Paweł 11

* Indeks opracował Antoni Dragan

Koordinacja pracy redakcyjnej

Antoni Dragan

Korekta

Grażyna Sanocka

Administracja

Dorota Dobrońska

Promocja:

Justyna Wyszynska

Projekt okładki

Natalia Roszkowska

ISBN 978-83-68378-14-6

Wydawnictwo Muzeum Niepodległości

(identyfikator wydawnictwa naukowego 42 700)

al. Solidarności 62; 00-240 Warszawa

wydawnictwo@muzn.pl

Druk

EVENT&DRUK. Krzysztof Rogowski

Nakład 200 egz.

Andrzej Potok urodził się w Krakowie 9 kwietnia 1941 r. Nigdy nie wyjeżdżał z Krakowa na dłużej i w tym mieście zmarł 3 października 1999 r. Młodzieńcza fascynacja jazzem miała dla Niego formacyjny wpływ. Był jednym z najważniejszych organizatorów krakowskiego środowiska jazzowego. Był m.in. wiceprezesem Krakowskiego Jazz Klubu „HELIKON” i na początku lat 60. organizatorem Zadaszek Jazzowych. W 1992 roku uhonorowany przez krakowskie środowisko tradycjonalistów jazzowych Srebrną Gwiazdę Helikonu.

Od jazzu zaczęła się także Jego wieloletnia działalność w krakowskim środowisku studenckim. Był przewodniczącym Komisji Kultury RU ZSP UJ i wiceprzewodniczącym RU ZSP UJ d/s kultury, a także wiceszefem Ogólnopolskiej Studenckiej Rady Jazzu. Od połowy lat 60. miejscem aktywnej działalności stały się dla Andrzeja kluby studenckie. Był m.in. kierownikiem artystycznym Studenckiego Teatru Dramatycznego UJ, kierownikiem programowym klubu UJ „Nowy Żaczek”, szefem programowym w klubie „Pod Jaszczurami” i kierownikiem klubu „Nawojka”. Był laureatem Ogólnopolskich Giełd Programowych Klubów Studenckich w latach 1972 i 1976.

Od 1972 r. był członkiem Zarządu Środowiskowej Rady Klubów Studenckich w Krakowie, w latach 1974-78 przewodniczącym tejże Rady, oraz członkiem Prezydium Ogólnopolskiej Rady Klubów Studenckich (ORKS). W latach 1978-79 był wiceprzewodniczącym ORKS a następnie w latach 1979-81 przewodniczącym ORKS.

Od 2006 roku jest patronem Nagrody Jego Imienia ustanowionej przez Ogólnopolską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego. Celem nagrody im. Andrzeja Potoka jest honorowanie osób wywodzących się z ruchu studenckiego, które w swojej działalności społecznej i zawodowej pozostały wierne ideom studenckiej kultury, kultywują jej tradycje przekazując podstawowe wartości kolejnym pokoleniom dla dobra kultury narodowej.

35 lat MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

Muzeum Niepodległości jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego

Organizator

100 LAT POLSKIEGO RADIA

KRAKÓW I ŚWIAT

Świąt brydża

Patronat medialny

diuna
Language Services

Partner